

БУДИБОКСНАМА

Милоје Стевановић
БУДИБОКСНАМА

Прво издање

МИЛОЈЕ СТЕВАНОВИЋ

БУДИБОКСНАМА

БЕОГРАД

$\frac{2}{2} | \frac{0}{0}$

О насловљу

*Народ који изгуби своје ријечи престаје
бити народ (Завештање Немањино)*

Немо се, драги читачу, љутнути што ћу да ти прозборим коју језиком који неш чути на радију и телевизији, нити виђети у новинама, но га мош сретити још код пођеког старца или старице у Драгачеву, ако те пут тамо нанесе скорије дана, јербо ми који још тувимо те исказе попримакосмо се излазним дверима овоземља, а кад се и ми преселимо у вечнос, тамо код нашије ђедова, моћи ћеш те љепотне речи наћи само у записима кое поедини оставише иза-се да се не утру занавјек.

Рад сам да ти, што-но се каже, на дну њиве, прозборим коју о насловљу овог књижурка, пошто се та рјеч, коно и многе друге, сатарила у поплави туђица којима нам сатиру и урнишу ље-поречје нашије очева и мајки. Са тим помодарним новотаријама баталише се предивни обичаји,

потрје се љепота језика рода нашега, искаља се образ и погазише закони чувања реда и поретка. У наше дане, на жалос и срамоту, ред замени беспоредак, језик рода нашег з-дана у-дан потире језик туђина, илити душмана нашије, а образ се код многије сроза у безобраз.

Будибокснама!

Ђе јопет рекок будибокснама илити будибогснама – како ће рећи пођеко понеђе пођекад, ајде, најпрво, да разаберемо значење те рјечи.

Они начитани који нас уче како се шта пише, питају и дају одговор: «Како се пише: будибокснама или буди бог с нама? Пише се и једно и друго. **Будибокснама** је прилог настао од целе реченице и значи *врло чудно, наоџако*: ради све нешто будибокснама. Буди бог с нама растављено у свим осталим случајевима».¹

Неки научењаци на дилему: Буди Бог с нама или **будибогснама** вако зборе: «Према *Речнику језичких недоумица* Ивана Клајна правилно ће бити: буди бог с нама».² По томе „правила“ овај школац, ко и онај горњи, Бога пише малим словом. Ђе поменук Ивана Клајна. Он је по оцу хрватско-јеврејског порекла, па е ваљда зато он и треба

¹ В. <https://kakosepise.com/rec/budi-bog-s-nama-ili-budiboksname/>

² В. <http://www.srpskijezik.rs/jezicke-nedoumice/budi-bog-s-nama-ili-budibogsname>

он д-учи србску омладину језику њиније ђедова, коно што е ваљадар немачка историска школа требала да нас учи историји рода нашега.³

³ Неки се љутнуше на Србина Мила Медића што у својој књизи *Обмане и заблуде браниошеља сѣраних ријечи*, Рума, 2004, стр. 42-61 записа, уз остало: „Иван Клајн је постао самоуки и самозвани стручњак за српски језик и ушао у науку на споредна, тајна, али широм отворена врата, преко утицајних породичних и других побочних веза... Клајн, у ствари, озбиљно и врло упорно обучава (‘едукује’) српску ‘лаичку публику’ како да најлакше заборави свој сопствени језик и своје ријечи, а прими туђе.“ И још Медић цитира Клајна који се руга Србљима, бесрамно говорећи: „Нисам приметио да ико говори о мртвим данима, иако би то био сасвим погодан назив за оне сиве, тужне, неме, хладне празнике који у Србији испуњавају готово целу прву половину јануара.“ Е сад Срби погледните у свој календар па ћете виђети да су вам по Клајну ти „мртви, сиви, тужни, неми, хладни дани“: Св Данило Други Српски; Св. Анастасија; Св. Наум Охридски; Бадњи дан; Рождество Христа Бога; Сабор Богородичин; Св. Стефан; Св. Василије. Ваљда ће вам сад, браћо Срби и сестре Србкиње, бити јасно што Клајнов сународник др Кон не да да Срби иду на Литурђије уочи и на Васкрс, што не могу д-иду у цркве, да се причешћују... о чему је прозборио један драгачевски старац без школе (в. у наставку). Зар је чудо да о језику, вери, историји Срба, прозборе коју и Срби? Није ли вакат дошо да Срби о Србима почну истиновати? И да типове попут др Клајна, др Кона и њима сличне пошљу на оно место

У Речнику *Драїачева* који исписа моја маленкос, реч **будибокснама** / **будибогснама** је објашњена и више пута споменута, нако како су е изустили наши стари а ја чуо, утувио и забиљежио:

«**будибокснама** ‘израз забринутости због неразумног поступка’. – Будибокснама како будалаштињу учинише, појдок се жива; – Нико с никим неће, но свака вашка башка, будибокснама; – Он човек зна како се газдуе, а јок ко ова гологузија, није побијо проштац, није посадио криву шљиву да крмача може д-очеше гузицу о њу, а дошло оно баксем д-управља вабриком ил да бидне министар, будибокснама; – Направили неко грдило, не мож бити грђе, па се нагрдили неким ркама и наредили неке маске, будибокснама; – Кад смо били мали, па послушкуемо како шушти слама, како шумори дрвеће, како жубори поточић, како уји ветар, како пјевају тиге, блеје јагњад, мекећу козе, ричу телад, њиште коњи и коешта, а ова данашња ћеца ко да су повантрзала, Боже ме прости, само ћоре у она говна,

из кога су изишли кад су угледнули бјели свјет, а своју судбину и судбину свое ћеце, уз Божју помоћ, узму у свое руке? Или ће и даље пристајати да иг воде Брозовићи, Брнабићи и њима подобни који би да утру србски језик, обичаје, морал, образ? Да убију душу Србинову?

нит шта чују, нит шта виде, нит имају мај каког осећаја коно што треба д-има иксан, будибокснама; – Одвајкад су попови и калуђери носили црне мантије и камилавке, сад поедини увели у моду обоене, ко неке фрајле, Боже прости, те тегетне, те сиве, будибокснама; – Вала сам се нагледо ко-ечега, све је наопако и будибокснама, они ти се поносе оним чега би се паметан стиђо; – Весели Танасије није баш тачан, има пођекоји пут неке наступе, будибокснама; – Прошло е преко двеста година од постанка цркве у Горачићима и досад се народ молију пред иконостасом кои подигоше наши праоци и сад ова попузгара нашо да га поруши, будибокснама, баш ће да се усрећи.⁴

Или: „**будибогснама**: Можда смо се поње-ли ко они у време Ноево. А може бити да нам је зинула ала ко онима у Вавилону, у време оно... Будибогснама».⁵

Ето тако су наши стари бригу бригаали, чудили се и ишчуђавали, пречудити се нису могли ко-екакијем будалаштињама кое не-бијагу по мери ондашњије аршина. И све те накараде и грдобе објаснише једном једином речју: будибокснама или будибогснама.

⁴ Милоје Стевановић, *Речник Драїачева*, Гуча, 2020. стр. 58, 35, 91, 103, 147, 233, 251, 342 и 449.

⁵ Исто, стр. 6.

Из следеће приче, под насловом Будибоксна-ма виђећемо како е један старац из Драгачева, без школе, а образован, јер имаде образ, употребио ову реч.

Будибокснама

*Боју се шреба ѿкораваѿи више
не ѿ људима (Дела 5, 29)*

Ведар априлски дан наткрилио предиван крај, у коме су се проредили житељи бежећи у градове, у нади да ће тамо ратније живљети. Пут ме наведе според авлије оног стари-не који надживље све у околини. Кад његов кер огласи наилазак непознатог, старац, са штапом у руци, крену ка вратницама и ја му назвак Бога. *Бої ѿи ѿмоѿо и свако добро дао* – вели, па навали да сврнем. Пристадок. Здрависмо се па поседасмо на ону клупицу според његовог бунара, преко кое беше застрвена крпица, и тујнак, уз каву и чашу себице којом нас послужи његова најмлађа праунука, запођенусмо разговор.

– Колко ти је лѣта стари?

– Пресамитијо сам деведесету поодавно. Ти си за мене млад.

– Млад, ко роса у подне. Каки млад, ја сам ти прије неки дан посто праћед.

– А ја се надам, ако Бог дадне да од мое најстарије праунуке скорије дана добијем бјелу челу. Много дуго тувим. Само што ме воденица није мљела. Много коешта се преломата преко моиг леђа. Боже сачувај и мајко Божја. Ал ово што видим и чуем саденаке, да ми је неко причо да ће да се збуде, не би му сверово. Да сам умро кад помрје моја суврс, ове јаде не би ни знао. Е, мој брајко, кад би наши стари поустајали из гробова и виђели на шта су они што дођоше иза-њи саспели, ома би се тамо врнули да не-глају очима својем ову бруку и срамоту.

Да не-глају како белајни патријар наређуе да се цркве замандале и да се народу не да д-увиђе у манастире споради тога што мешто да веруе Богу – веруе неком доктору⁶ пореклом од оније што

⁶ Могуће да је старац имо на уму епидемиолога др Предрага Кона који је, према објави Министарства одбране, ванредно унапређен у чин резервног потпуковника санитетске службе Војске Србије. (извор: Танјуг, 10.4.2020) због уложених напора и доприноса борби Србије и њених грађана против вируса Ковид-19. Из бројних извора се сазнаје је др Кон најзаслужнији за забрану Србима да иду у цркве, на саране и друге хришћанске обреде; да стари људи не могу у шетњу за разлику од керова и другије скотова кое народ држи по кућама; да старци не могу на

испљуваше, ишибаше и распеше Христа Бога, и веруе некој мушкарачи за коју веле да су њени оци сатирали све што е србско. Још веле, ако

службе Божје неђељом, ал зато могу једном неђељно у супермаркете или банке. Тако је др Кон, попут свог сународника др Ивана Клајна, и Лазареву суботу, Благовести, Цвети, Васкрс и друге србске православне празнике претворио у *мршве, сиве, шужне, неме и хладне дане*. Због свега тога ваља очекивати да ће др Кону Патријар ускоро окачити Орден Светог Саве. Иначе, да се не заборави да је тзв. Патријар србски на Васкрс 2020. служио „литургију“ без народа! Да ли је то Литургија или ругање „литургији“ упитајмо гласило Архиепископије београдско-карловачке на чијем челу је исти тај Патријар: https://www.saborna-crkva.com/index.php?option=com_content&task=view&id=76&Itemid=1696. То гласило, под насловом *Свеџа Лиџурџија*, објашњава: «Грчка реч Литургија значи **заједничко дело, дело народа, јавна служба**. У ужем, црквеном смислу, то је дело Цркве, **дело свега народа Божијег**, служба Цркве. Назива се и Тајном над Тајнама. Други назив којом се означава Литургија је Евхаристија, што у преводу са грчког, значи благодарење, захвалност, што и јесте суштински карактер ове Божије службе – наша молитвена захвалност за све дарове које добијамо од Господа. У Светој Литургији прима се Сам Господ Исус Христос, Његово Тело и Крв, он је стварни служитељ Литургије, што, по благодати Божијој, **пред нама савршава свештенослужитељ**. Тако окупљени на заједничку молитву и благодарење Господу, свештенослужитељи и

не-лажу, да е та жентурача содомуша, д-извинеш, и да су Патријар и неке владике благосиљали да она бидне баксем неки челник. Е, мој брајко, докле смо дошли. Да нас води неко ко ради нешто што не приличи ни оном керету што лежи ној-на под-салашом. Причо нам стари поп, Бог да га прости, како у књигама светиг пише да би се и пашчад од тог постиђела.⁷

верни народ – осењени мистичним дејством Духа Светог – **представљају истинску Цркву Христову. Св. Дух омогућава нам да Црква буде икона Царства Небеског.**» (подвукао М. С). До сада су постојале: Литургија Светог Јована Златоуста, Литургија Светог Василија Великог (врши се 10 пута у години) и Литургија пређеосвећених дарова (врши се у Васкршњем посту средом и петком).

Изгледа да од Васкрса 2020. имадемо „сурогат литургије“ која би се могла назвати Коно-Брнабићка или јеврејско-хрватска ругалица у извођењу, од светосавља одметнутог, самопроглашеног екуменисте и његовије пришипетљи.

⁷ Највероватније да је тај стари поп имо у виду мисао Св. Јована Златоуста који је говорећи о греху мужелоства рекао: „О, ви који сте бесмисленији и од бесловесних, који сте бестиднији и од паса! Јер код ових никада не бива такво спаривање јер природа зна за границе. А ви, срамотећи свој род, учинили сте га бешчаснијим и од неразумних створења.“ (в. <http://saborник.rs/index.php/crkvene-aktuelnosti/recpastira/424-zlatousti-o-homoseksualnosti>: *Да ли је могуће да је Согом наш бугући гом?*; <http://borbazaveru>).

Будибокснама.

Сад си виђо њину веру. Зар они не знаду да нам је Бог дао живот и да без Његове воље ни длака з-главе не мож да мањка? Господ дао – Господ ће и узети! Јок, него ће да нам живот сачува она безбожна сотвора од доктора и она пишуља што се руга оном што е Бог заповиђо: да се мложи-мо и рађамо и напунимо земљу и владамо њоме. Ђаво е посло да она баксем влада, да нам навуче проклетство, ђаво е одњо дабогда. Њу ти је сочијо овом јадном народу она несрећа од Патријара и онај белајни владика што се лиже с усташама по Загребу. Јес ове ми ракије, показивала ми ћеца слике те бруке и срамоте. Мешто да су е научили да се покае, па ако иг не послуша да е прокуну, а јок да нам труе ћецу и народ.

Будибокснама.

Земајле су наше владике били свети људи, попови чувари вере и будни чобани над душама стада Крстова. Они су народ сабирали у-цркве, у те Божје куће, коно што квочка сабира пилад под крила своја; позивали на службе Божје ће народ на литурђијама одговара славећи Бога; зборили да е литурђија састанак и разговор душа нашије з Богом; молили се с народом Богу еда би нас при-мијо за причасника Тајне Вечере Његове и да нам

*info/content/view/9835/31/: Свети Јован Златоусти:
Расцалише се својом жељом један на другоја...)*

свето причешће бидне на исцељење душа и тела нашије; светили водицу и уносили благослове у домове наше, молећи се да нам та водица бидне на исцељење душа и тела и на прогнање нечастиве силе; учили нас да е крс сила, да е крс знамење, да е крс спасење и да најпрво кад се уиђе у-цркву траба целивати крс и икону; да се чистимо од греова нашијег постом, покајањом и исповешћу; ишли на челу литија кроз села и вароши кад су наилазиле болешчине и коекаке невоље; читали нам Еванђеља о изљечењу губавије, сакатије, ћоравије, глувије јел је Богу све могуће, па и мртве да воскрсне. Ми смо с почитивањем целивали руке владика и свештеника. Њина е десница за нас била света, продужена рука апостолска. Саденаке наишли неки лажњаци, неки говноваљи, д-извинеш, посакривали се у мишје рупе. Уплашили се неког пишљивог бакцила па бране народу у-цркву, на литурђију. Не-даду да се целива крс и икона. Забранили свећење водице, причес и коешта.

Ет, ономад, на Благовести и на Цвјети не даде поп у-цркву. Вели, то е за ваше добро.

Будибокснама!

Први пут у мом вјеку ове двије иљаде и дваесте, на ове велике празнике ниђе нико у цркву не може д-уиђе. Зато нам вако и-јес.

Велим ја мом унуку, номад, очи Благовести: Слушај, благо ћеду, да ме возиш у онај манастир,

с оне стране планине⁸. Тамо ће сигурно бити лe-турђија и причес, јербо тамо бораве богољуби и верољуби. Да ме возиш па нек иде ова сједа глава. Нећу бити ни први ни пошљедњи што за Христа пострада. И он ме послуша, нако з-душе. Те одос-мо обадва пута. И би нако како му и рекок. И би препун манастир народа, вала Богу. Причешћи-вагу се и ђеца и омладина и стари народ. Гледо сам моим очима како се причести један ђед. Меш-чини да е пресамитијо седамдесет и његов прау-нук од два-месеца. Јабогме. Нису сви кукавице. И издајице Бога и вере.

И мој унук виђевши ту љепоту, упита ме: Ђедо, оћемо ли и на Васкрс да дођемо вође? Но шта ћемо, велим ја њему, соколе мој. Знаш ли ти синко како е казано? Ако ти Господ не сачува гра-да, узалуд не спавају стражари. Тако и ово. Ако Господ не дадне среће и здравља, џаб-џаба се тру-де лекари. И џабе дангубе милицајци и војници бранећи народу д-изиђе из-кућа да га, баксем, не срети тај бакцил. Трт Персо. Знаш како су гово-рили наши стари за неког ко ради узалудан посо? Каже: *Кљуца ѿиле у ѿвоздене виле.*

А ови страшљивци у мантијама не даду на-роду да им целива руку. Па још набили рукавице реко би су гинеколози, а јок попови. Па турили

⁸ Манастир Светог Николе у подјеличком селу Лоз-ници.

неке маскетине да им гламо крпу мешто образа. Реко-би нису попови, но вампири, Боже ме прости. Е, саденаке су показали оно што су до сад крили: д-имају крпу мешто образа. Брезбожници и кукавиченде. Лицемери и продане душе.

Такима не треба више целивати руку, ни за живу главу, кад иг прође ова страовица, јел су е испоганили невером. Уплашили се и заборавили да е Богу све могуће. Не знаду да онај ко се у Господа узда у високом заклону стои. Но се уздају у рукавице и маске.

Будибокснама.

Није ђабе казано да се безбожници и сенке свое плаше. И не знаду јадници оно што свака баба знаде: чега гођ се безбожник плаши, оно ће га и стревити.

И за времена Швабурина, семе им се затрло јел су нас убијали ко зечеве и у оном Великом, и у оном другом рату. Ни у овом потоњем се нису либили. Ал и ондак сам мого д-одем на-сарану и у-цркву нако како се иде. Мој јадни ђедо, Бог да му душу прости, ми причо да ни Турци таке ствари нису бранили народу. Сад дошли ови паметњаковићи да ми бране да се Богу молим, да се причестим. Е неш сине мајчин, па да си још толики. Викаше моја покојна баба: има и над попом поп. Кад су у давна времена убијали ришћане, народ је ишо у пуштиње, у катакомбе, те се причешћиво и Богу молијо.

Ет, велим ти, кад би наши стари могли д-устану чудом би се чудили и крстом крстили кад би виђели како се поносимо оним чега би се свак, ко има иоле памети, постиђо. Кад би виђели како су им унуци зинули, ко овнови о Мијољдану, за коекаким будалетинама, како се не раздвајају од мобилниг телефончина, како само буље у оне бучуке, гледајући и слушајући коекаке кокштаплере и њине будалаштиње, лажи, неморал, брезбожје – заборављајући поуке и аманете ђедова нашије, разумеш ти мене шта кажем ја тебе.

А кад би наше прамајке виђеле како им се унукe ругају Богу варбајући се, уграђујући неке канџе на вр прстију, преправљајући Божју творевину накарађем и некијем ђавољим силиконима, свилу и кадиву носећи, а греом се поносећи – ома би пресвиснуле. Нође на лицу места. Моментално.

Јопет, вамо, кад им збориш како е народ земајле живљо, како е све с десет прстију стваро, како е била оскудација у коечему, ал јопет била слога, љубав, пјесма се орила на све стране, како е народ бијо побожан, како се држо пос – многи се смију и изругивају. Мисле да е то простаклук. Зинули за Јевропом, за проклетом Америком, кое су се на крви невиније и на отимачини туђе замукe воздигле, ко Вавилон у време оно. Сви би шћели д-оставе њиву и ливаду, вотњак и вино-

град, стадо и завичај и д-иду у ту Вавилонију, у ту Бестрагију, у ту Содомију. Тупило им се да тамо точи мед и млјеко.

Будибокснама!

Не знаду веселничад да ће им тамо приести и мајчино млјеко што су подоили.

Ја им кам.

Живи били па виђели.

Наставик пут размишљајући: колко вере имаде у овом старини. Ваистину је тачно оно што веле да је *над умљем разум, над разумом мудросӣ, над мудрошћу њремудросӣ а над њремудрошћу – свеӣа њросӣоӣа.*

Није цаба Господ за Апостоле узимо сељаке, рибаре, а јок преучене.

И није цаба казано: *Све шӣо е њред људима мудрос, њред Госӣодом је лугос.*

Колко пута е Господ, чинећи чуда, изговорио: *Вера шӣвоја шӣе је сӣасла!*

Никад не чусмо да рече: знање твое те је спасло. Јок брате.

Ваљда е овима што нам не дају д-идемо на Васкрс да се Богу Васкрслом помолимо за спасење душа и тела нашијег намјењена она: *Говорећи да су мудри, њолуђеше.*

Вала и ја ћу ко онај старац д-идем на Свету
Васкршњу Литургију, ко што сам и данас бијо, па
куд пукло да пукло.

Макар ме и уапсили. Па и-ако ме уапсе, ви-
каћу кроз тамнички прозор:

Христос васкресе!

Написато на Велики четвртак, 2020. године
Господње

Милоје Стевановић⁹

Ет, и уз помоћ овог безмало стољетног Дра-
гачевца, нађок потврду за насловље овог мог
урадка: *Будибокснама*.

⁹ Ову причу је на Велики четвртак, 16.4.2020. објавио
већи број сајтова међу којима и: *СРБски ФБРејоршџер*
под насловом: Милоје Стевановић: *Будибокснама*;
Срби на окуи (<http://srbinaokup.info/?p=109630>); *Бор-
ба за исџину* (<https://borbazaistinu.rs/budibogsnama>)
– дакле, у време кад, полицијским часовима, без-
божници шћадијагу Србљима д-ућерају веру у чуту-
ру. Али, ко у време оно, кад је руља, заведена првос-
вештеницима и Пилатом, урлала: *Расџни ѓа расџни!*
– беше, и у дане ове нашије Вероника, Симона из
Кирина, Јосифа из Ариметеје, жена мирносица... На
службе Божје се сабраше и светој чаши приступише
они који чуше и утувише Реч: *Не бој се мало сџаго...*

Или: *Будибоїснама.*

Буди Бог с нама!

А шта у-њем пише? – виђећеш на странама кое следују.

Могу ти, вође, у две-три речи наговестити о чем се ради.

У првом делу овог записа забиљежена су три истинита збитија везана за људе који немадијагу школе, ал бијагу образовани, јербо имадијагу образ. То е било у време оно док је образ био на цени а јок на распродаи. Будући да су се јунаци тије догодовштиња преселили у вечнос, то се, мешто воштанице за покој њиовије душа, вође спомињу њина имена. Кад иг прочиташ, а ти се, драги читачу, помоли за-њиг, еда би им Бог подаријо рајско насеље у Царству Свومه. Њино понашање, у оновремју, бијаше пример како треба мислити, зборити и творити. И како треба, ако севиш и огрешиш се о неког, да се покаеш пред Богом који све види и све зна; да се исповедиш пред попом, кајући се; или пред оним о ког си се огротијо, иштући ода-њ опростај.

У другом делу су, такође, записате истинске догодовштиње кое су огледало ововремја, у ком се побркаше аршини добра и зла, части и бешчашћа, истине и лажи, чедности и лицемерја. То е огледало нашега зловремја у ком самовоља потрје послушање, гордос урниса покајање, а себичлук и пакоштиња погазише благодарје. Бу-

дући да е живот пред јунацима тије приповести, нећу им спомињати права имена. Нек се (о)помену сами! Мене остае вера и нада да ће се препознати и можда, бар менчиц, зацрвењети. Ако им бидне остало колко било онога што црвени и што под шаку стае, што су наши стари за највеће богаство држали, говорећи да вода све опере сем црна образа. И ако у срцима њинијем тиња макар и најмањи пламичак стида пред људма и страа од Бога, што нека би им дао Бог Свемиловичи.

Трећи део су збитија, налик сну, једног старине кои, загазив у осмо десетљеће, никад није пребољо растанак са завичајом кои туви из времена његова босножја, на уранку његова ода под сводом небеским.

Нашавши се на размеђу епоха: оне у којој се жуљним рукама љеб насушни стваро, сваки ред и поредак разазнаво, кад су се рјечи и поуке старијиг ценили и поштовали, а образ, час' и поштење ко очи у глави чували – и ове: у којој се многи моди одадоше, Божје законе без стра'а погазише, бесрамље и бестије за правило прогласише, у (ев)ропску содомију ко гуске у маглу кренуше, предање предачко бесомучно мачку о-реп окачише – покушава да направи ћуприју преко провалије која дели време оно и зловремје ово.

Што се, он, излазним вратницама овоземља примицаше, пропланцима и гробовима родилишта ођаше, житеље његове данима и ноћма у

срцу носијаше, и њине радости и туге дивитом на артију записиваше. За тим атаром рукосада Божјег уздиса, његове звуке издалека слуша, његове мирисе напремасе мириса, поуке кое тамо чу утуви и у срце уписа, а на заранку му и оду словима нариса, запомажући да се чуе докле га ноге носе и очи воде: Не дај, не дај душу, роде!

Короноверци у слици и речи

*Лице, што је цвек на биљци која се зове – човек!
Човеково лице је најјаче освешћени и
најпривлачнији делић свећа!... (Иво Андрић)*

1) <https://borbazaistinu.rs/budibogsnama/>

2

3

- 2) <https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/3431027/crkva-se-cuva-od-korone-svestenici-osvestavaju-domove-s-maskama-i-rukavicama>
- 3) <https://www.novosti.rs/vesti/drustvo/923924/amfi-lohije-sveti-vasilije-naseg-vremena-ljiljana-habjanovic-djurovic-novom-romanu-pritiscima-pravo-slavlje>

4

5

- 4) <https://zicer.org/2020/09/07/vladika-grigorije-zbog-korone-uveo-novu-praksu-krstenja-gadja-decu-osvecenom-vodicom-iz-plasticnog-pistolja/>
- 5) <http://www.politika.rs/scc/clanak/451043/Bogosluzenja-bez-vernika>

6

7

8

- 6) <https://borbazaistinu.rs/mitropolit-kalavritski-am-vrosi-je-mask-a-je-instrument-djavola-i-njoj-nije-mesto-u-hramu/>
- 7) <https://www.novosti.rs/crna-gora/vesti/933677/oglasila-eparhija-budimljansko-niksicka-evo-kakvom-stanju-episkop-joanikije>
- 8) http://www.spc.rs/sr/vredna_podrshka_eparhije_banja-luchke_u_borbi_protiv_virusa

- 9) http://www.spc.rs/sr/episkop_irinej_pregledao_zavrshni_deo_faze_obezbjedjivanja_ogradjivanja_katedrale
- 10) facebook
- 11) <https://www.youtube.com/watch?v=6kpWYpRWpiw&feature=youtu.be>
- 12) <https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:856639-U-Sabornoj-crkvi-u-Valjevu-sahranjen-episkop-valjevski-Milutin>

- 13) <https://3rm.info/main/82285-oderzhimye-duhom-assizi-video.html>
- 14) 10) <https://www.youtube.com/watch?v=6kpWYpRWpiw&feature=youtu.be>
- 15) <https://www.kurir.rs/vesti/srbija/3457477/ovako-se-sveti-vodica-uoci-djurdjevdana-u-jagodini-pod-dunjom-u-dvoristu-i-s-maskom-na-licu-foto>

19. Октобар 2020 – 20:20

ОБАВЕШТЕЊЕ ВЕРНИЦИМА О НОВИМ МЕРАМА ЗАШТИТЕ У ЕПАРХИЈИ РАШКО-ПРИЗРЕНСКОЈ У СИТУАЦИЈИ ПОГОРШАНЕ ЕПИДЕМИОЛОШКЕ СИТУАЦИЈЕ

С обзиром на најновију здравствену ситуацију у вези са пандемијом корона-вируса, Епархија рашко-призренска подсећа своје свештенство, монаштво и верни народ да се придржавају свих мера заштите, поштујући одлуке надлежних здравствених институција и тако показујући одговорност за своје здравље и здравље својих ближњих.

Будући да је пред нама период у коме се у нормалним околностима свечано прославља више манастирских, парохијских и породичних слава, одређујемо следећа правила која се имају поштовати, до даљњег, у свим парохијама и манастирима наше Епархије:

1. Манастирске и парохијске славе треба прослављати искључиво у кругу манастирског

Оцеубица Теодосије Шибалић и српски крвник Хашим Тачи
(фотографија преузета: <http://borbazaveru.info/content/view/10936/1/>)

братства – сестринства или локалне парохије. Обавештавамо поклонице и поклоничке групе из наше Епархије и изван ње, који намеравају да посећују наше светиње, посебно за предстојеће празнике, да своја путовања до даљњег одложе.

2. Појединачне посете оним манастирима, који нису потпуно затворени за посете, могуће су само по најави и благослову управе манастира, уз обавезно ношење заштитних маски, без задржавања у манастирским просторијама и ноћења.

3. Породичне славе верника треба прослављати само у кругу породице и најближих срод-

ника, без звања гостију, како је то иначе уобичајено. Славски колач треба донети на Литургију у парохијски храм да би га свештеник благословио и преломио са свечарем.

4. Мало освећење водица и даље се неће обављати по домовима верника. У храмовима ће увек бити освештане воде, како би верници могли, по потреби, да је добију од свештеника и понесу домовима. Подразумева се да се освештана водица у храмовима не наплаћује.

5. Венчања, крштења и сахране треба да се обављају само у ужем кругу породице, уз државање свих правила надлежних институција о понашању на јавним скуповима, док траје епидемија.

6. Верници са са простора наше Епархије могу редовно да се окупљају на литургијска сабрања у својим парохијским храмовима по уобичајеној пракси коју примењујемо у току пандемије корона-вируса. У манастирима ће се свете литургије служити искључиво у присуству монашког братства или сестринства.

7. Потребно је да будемо свесни да брига о сопственом здрављу и заштити није израз одсуства вере, као што то неки мисле и тврде, већ представља пре свега израз љубави и одговорности према ближњима, посебно онима који могу да имају теже последице од евентуалне заразе.

Хилари Клинтон и Теодосије Шибалић, сваки коментар је сувишан... Ипак нек се зна: Убивши оца својега приљуби се мамици својој (фотографија преузета: <https://bskm.rs/2013/11/operacija-memorandum-prvi-i-drugi-deo/>)

Ове мере су привременог карактера и трајаће док здравствене потребе то буду налагале. О евентуалним променама постојеће праксе, благовремено ћемо вас обавестити.

Дато у канцеларији Епархије рашко-призренске
Призрен-Грачаница, 19. октобра 2020. год.

ПРВИ ДЕО

Бојоџиражци

Оновремје – образли време

Како сијеш тако ћеш жњети.

Кад наћера орла зла година

*Мешћо вошћанице
Раћомиру Раћу Појовићу*

 бавила туга кућицу сред шљивика, онамо на оној осојној јеличкој падини, на међи Поповића и Терзића џемата, кое дјели јаруга. Трое ћечице збуњено гледагу како низ зане-обријане образе оца им Милоја суза сузу стиже. Најстарији Перо још не-бијаше стасо за школу, поред њега шћућурене ко уплашене препелице, двије млађе му сестрице стајагу крај крстаче побјене у утрину, испред сандука постављеног на двије клупице, у ком лежаше, ко да е заспала, нако убрађена у мараму, мајка им Живка, с прекрштеним рукама везаним црвеном рудицом. Најмањег Раћа држаше у наручу уплакана Зорка Милисављева.

Жене из комшилука кукају и наричу. Али кад бану њена сестра из Плазина, па закука и камен је, мешчини, проплако: *Јој моја сејо / јој шћућо моја*

/ јој шћо нас осћави сејо / јој кукуј мене ѿусћој / јој шћо осћави неач ѿвоју / јој ко ће сирочиће ѿвое, сејо / јој изранићи, кукуј мене / јој ко ће им сејо / јој љеба ѿѿружии / јој ко ће њима сејо / јој кошуљице изаѿраии / јој ко ће иі сејо / јај до снаіе сѿодиінући / јој каденак су сејо моја / једно друіом, кукуј мене / јој до увеіа сејо / јој ко ће ћи најсћаријеі сина / јој Пера ѿвоіа сејо / јој доіодине кукуј мене / јој у школу оѿравиии / јој ко ће Вуколини роде / и Душанки ѿвојој / јој кикице ѿлесии сејо / јој ко ће Раћа нејакоіа / јој из ѿелена избавии / јој кукуј мене идобоіа / јој сејо моја...

Прићоше Зорка Милисављева и Босиљка Славирирова те је, нако уплакане, почеше молити и кумити да не кука више, да не секира ћецу. Веле, не може поп да почне опело док се не ушутимо. Њене јецаје надгорња глас: *Блаіословен Боі наш...* Народ се прекрсти а миришљави облачак дима од тамљана се уплете у грање јабуке која бијаше надкрилила одар покојнице.

Тешко е описати муке Танталове кроз кое је прошло Милое, борећи се да из-наднице израни свое сирочиће. О томе би се могле књиге исписати. Али Бог Милостиви брине и о врапцима на грани, и о трави у пољу, а камо ли о ћечици. Тако се милошћу Његовом и ова неач сподиже и здомча снаге. Ђевојчице израстоше у ћевојке па се поудаваше и гњезда своја свише. Кад Перо послужи војску, оде у туђину, трбуом за круом. Ос-

таше Милое и Раћо да се Богу моле не би ли иг
ко зовно у-надницу, да тог дана имадну рану и
зараде колко било. И тако некако, на једвите јаде
и с муком големом, састављагу крај с крајом.

Једног дана бану поштар и доње Раћу позив
за војску. Кад дође тај дан испрати га отац на-
више до изнад Ивовца, туј га ижљуби, тутну му
неколко банки у-шаку и пожеље му срећан пут,
па му накричи:

– Чувај се сине мој, снаго моја и узданицо
моја. Само ми ти прекоста, да ме љебом раниш
кад стигну године. А већ видим да ме притишћу
по-мено и да ми снага почиње чиљети и копњети.

Кад се врати из војске беше се раскрупњо.
Јак за двоицу. А нако меродаван и добар ко добар
дан. Сви су вољели да га зовну у-надницу. Кад је
црвено слово ил рђаво време он је с оцом шурко
око-куће и помага му зготовити понешто за јело.
Љеб су мјесили једном у седам дана, па кад при-
крају добро обајати они укувају попару.

Раћов најбољи друг из чете бијаше неки Ви-
дое Ваљевац, кои се још прије војске запослијо у
београдском Водоводу. Штоно се каже: луд рад-
ник. Бољег није имало. После војске, не попрође
мложе времена, позове га једног дана генерални
директор и постави га за пословођу бригаде која

копа канале. Ондак ти није било овије машина к ово сад. Јок, но се маом све радило рукајле. И каже директор, том Видоју, појачаћу твоју групу за још пе-шес људи. Ако имаш каког доброг радника да предложиш, ти ми јави.

– Директоре, вели Видое, ја сам имо најбољег друга у војци, неког Ратомира из Драгачева. Тај вреди за троицу. А поштен је коно сунце јарко.

– Иди у суботу у то Драгачево. Отиди код благајнице, наредићу да ти напише путни налог и да ти исплати двије дневнице, а кад дођеш донеси карте од превоза, да ти накнади путне трошкове и реци том твом другу, ако ти јемчиш за њега, да првог може да дође на посао. Распоредићу га у твоју групу.

Кад Видое стиже у Горачиће, исприча Милоју и Раћу, така и така ствар, све по реду како е друг генерални реко. Вели плата е у минут сваког првог и неће ти бити мања од толико и толико. Милое и Раћо се згледнуше. Па то, кад би имало посла по селу сваки дан, да радимо од-сунца до-сунца не би могли оба двојица зарадити ни за три-месеца. Јел у то време се надничило ваздан за ћасу брашна ил неку другу марду. Само е понеки добар домаћин плаћо надницу у-парама. Ал и то било мизерно начисто. Ал шта ћеш, боље ишта него ништа. И још вели тај Видое: имамо спаваону у једној лепој бараци ће спавамо нас седморица за џабе. Има и купатило, мош да се окупаш

сваки дан кад дош с посла. Доправде, нема баш стално вруће воде, ал како би се купо у потоку. Имамо и мензу, ће је све багатела ако-ш да купиш нешто мимо бонова кои ти следују за ручак. Од предузећа добијамо и љетње и зимско одјело у ком идемо на посо. И обућу нам дадну врај. Плата ти остае безмало цела целцијата. Не очкрбиш је само мено. Ја ћу уредити д-убаце још један кревет у нашу спаваону, па ћемо ко браћа бити зајно нас осморица.

– Шта велиш ти тата?

– Шта ћу да ти велим дјете. Ја би вољо да биднеш са-мном. Ал вође, ко што и-сам видиш, љеба нема. Мош да зарадиш ко чела на брису. Дан и комад и то ти је. Крпеж, трпеж. Горенаке високо, а дољенаке тврдо. Немаш куд. Догоро луч до ноктију и готова ствар. Ако е упола од тога што вели овај момак, иди. Знам ја да ти неш дозволити да ја липшем гладан. Боље иди но да се мучиш војнак, коно ја, цео вјек.

Ћутрадан, пошто појдоше пјевца испеченог на компирима, Милое спреми Видоју влашу ракије затиснуту кочанком, па га Раћо испрати до на-планину. Показа му прјеки пут наниже к Чачку, според Савине стопе, а овај му објасни да очи првог седне на ћиру и, вели, за осам сати си у Београду. Да знаш, имаш воз у два, а ја ћу те, каже, тамо сачекати на задњој станици, не мош да севиш. Још му накричи: ако воз бидне доцнијо ништа се

не-бригај, ја ћу те чекати. Туј се они ижљубише и Раћо му чврсто стиште десницу а лјеву руку му тури на-раме па му рекне нако з-душе:

– Слушај Видое, ја имам брата и двије сестре. Ал знај, од данас си ти мој побратим!

Ома љутрадан Раћо опра у цјећу чакшире, обадвије кошуље што е имо, џемпер и чарапе. Ко вели, нек бидне све чисто и спремно за покрет кад бидне очи првог. Кондуре ће опрати и споља и изнутра па иг извиксати кад дође време. Ал има грдни проблем. Грдан да не мож да бидне грђи. Бије се с памећу: како ће да се распреди пред седам људи, а гаће му искрпљене. И кратке и оне дугачке, јегерове. Да су бар уштопане на машину, па ни по јада. Но јок. Он иг зашијо иглом и неком брезвезном рудицом дречаве бое. Види се на пушкет. Шта ће кад није другог конца имо.

Љутрадан ти он оде да поможе Срећку Радосавчевићу копати. Кад би с вечери, Срећко му исплати надницу нако поштено. Жива згода. С оно мено цркавице што су приштећели и ово што е данас зарадијо имаће довољно за воз. Све је како најљепше мож да бидне. Једина љекирација му е тај доњи веш.

Удари он путањом изнад Николине куће. Бијаше јаком поче да се вата сутон. Залаја кер. Он погледну и виђе Настасију Николину ће простире веш преко ленке. Двје-три кошуље, чаршов, пешкир, неке крпе и трое гаће. Види се да су муш-

ке. Мора да су Милошеве. Јес Милош помлађи од-
њега, ал изрasto, згодно се замомчијo, сигурно
би могле и њему да пасују. Па добро, и ако бидну
мено потјесне, важно е да нису ицјепане. Оста кер
да кези зубе кроз-прошће, а Раћо оде тамо изнад
чича Милисављеве куће према Терзића јарузи.

У-кући на брвнима висијаше још једно парче
сланине. То није смело да се пипне, ни за живу
главу. Коно да се не-ваља. Сем поћекад. Од једног
рањеника два крила за годину дана. То ти је, па
смочи. Колко пута е помишљо да одвикари само
лјечак да, што се каже, омасти брк, ал каки то.
Тата би се парлаисо. Побогу дјете, реко би, знаш
ли ти колко е дугачка година, треба д-исегне
до-јесени.

Извади он оне паре што му даде Срећко и
пружи тати. Потље, плакнуше ноге на-басамци-
ма па полјегаше. Један на један, а други на други
кревет. Јес сламњача, јес јастук напуњен зобе-
ном сламом, ал кад си уморан мош да заспиш
и на дрљачи, само ако би зубци били окренути
наниже.

Не прође мложе, чуе: Милое заспо. А имо е
одувјек тврд сан. Кад заспи и почне ркати могу
топови да пуцају, он ни-јабера. Како и не би кад
ђебра поваздан ил у-надници ил на свом имању.
Није то имањеце било бозна шта, ал он се трудијo
д-искористи сваки чеперак. Зауварица е колко
било нешто заимати.

А Раћо нема сна ко да се не-ваља. Уватијо га неки зорт, сав се узрујо: чини му се коно да му неки мрави гмижу уз-ноге, па се бије с памећу:

– Морам, не вреди. И орла мож да нагна зла година да зимуе међу кокошкама. Тако и ја. Иако нас је тата заклињо да туђе ни не пожелимо, а јадно ти, Бож-сачувај д-украдемо, морам ноћас то д-урадим и готова ствар.

– Црњо црни, шта-ћу и ку-ћу ако се сазна да сам укро, па да пукне брука по селу. Каком црном селу, чуло би се од Јелице до Бјелице. Још и диље.

– Све то јесте, ал ће ћу међ толке људе, варошане, с ицјепаним гаћама. Има да ме зебавају док сам жив. Ку-ће моја брука!

– Севик што се ономад не поверик Видоју. Он би ме разумљо. Сигурно би ми дао његове, а он у моим отишо до Београда, па би се тамо некако неће кријући преобуко, а оне мое ћушно неће на буњак. Шта су за-њега с толиком платом једне пишљиве гаће. Ал не вреди. Сад је доцкан. Прошо воз. Што не може бити, о том немо говорити.

– Морам д-идем д-украдем једне Милошеве гаће, нема ми друге.

– Ако тата сазна, црћи-ће на пречац. Они час.

– Ма неће сазнати, наоблачило се, срећом, не види се ни прс пред-оком.

– Е, моја луда главо, зар није тата причо како е поп говоријо да у *Свештоме њисму* пише да ће све што е тајно бити јавно. Колко е само пута реко:

Заклела се земља рају да се ѿајне све сазнају. Па зар ниси, луда главо, утувијо ону причу из-школе: У цара Тројана козја увейша?

– Јесте то тако, ал што се мора мора. Нужда закон мјења. Једна ми брука не гине. Да ми се село смије, ил да ми се смију они људи с којима треба живљети. Од два зла морам д-изберем мање. Морам и готова ствар.

– Мож да бидне да се у селу не сазна, а у Београду се сакрити не-може никако.

– Ако украдем, глаћу на сваки начин да штету накрпим, да им објасним ситуацију, да иг кумим и молим да ми опросте. Ако се у Београду обрукам, тујнак поправке нема. Има да ме зову голугузијан. Или дроњо. Кој зна каки су све ти београски коштаплери. Ко ће њима надати цевапа.

Полако подиже крај поњаве, окрете јастук уздуж и пребаци поњаву озго. Ко вели, ако би тата усто, а ретко кад устае ноћом, у овом мраку не би ни-виђо да нисам тујнак.

Изиђе у-кућу, како зову оно прво одељење з-брвнима, напипа бритву на полици више наћвара, попе се на трonoшку, и одрубил једну кришку сланине, наком с прста. Можда мено појаче. Кад је измако из авлије, он на засоницама изрецка ону сланину на ситне режњиће. Наком отерсуме у оној помрчини. А она замириса само тако. Смазо би бар један режањ, слађе од шећера. Ма каки то. То сам намјенио Николином Гарину. Да га под-

митим, ако шћедне да ми се смилуе. Кад је прескочијо преко прескакала и уишо у шљивик више Николине куће, диже му се коса на глави. Дал да се вратим? Нико мој никад није укро ни око-прста конца. Зар ја да починим ту неваљалштињу? Бог ће ме казнити јел је заповједијо: Не кради!

Све тако мисли, а иде напред. Прежа коно мачка кад лови миша. Чини му се да е и дисање прекино. Ал не вреди. Опази га кер и поче да лае. Цуко – прошапта и баци му преко-прошћа један режањ сланине. Чу како га кер смаза. Он му баци још један примичући се полако вратницама. Па још један. Кер поче да цвили. Згодно чуе како се облизуе. Он му баци још један и одшкрину вратнице. Кер не лану. Проби га зној. За-вратом. Низ чело. Под-пазом. Низ леђа. Свукућ. Јопет му баци, један, па други комадић, а једне гаће с ленке згура у-њедра. Још бијагу влажњикаве. Брзо пође, натрашке, окренут керу и баци му још један, па други режањ. У том повуче за-собом вратнице. А онда се стушти ко ветар ка прескакачи. Николин кер шути ко заливен. Огласи се Милисављев. Ал то е мања брига. Одонуд из правца Крушевља, ко под команду, залајаше Терзића керови, а озго, ко по здоговору, и они из Јоксимовића авлија. Сад могу да тупе зубе до зоре. Посо завршик. Шта е, ту е.

У руци тек сад опази два-три режња сланине. Прекостало од кера. Не туви да е икад ишта иће слађе појо.

Кад је кроз месец дана по запошљењу примио плату, није могао да верује очима. Толико пара у животу још није виђо. Мимогред је после посла ишо у град и накупово тати ваздан коешта. И нове кондуре. И панталоне. И цоку, добру. Штовану. И двије кошуље. Једну карирану а једну нако небоплаву. Па поткошуљу и доњи веш коно што имаде онај најстарији радник у његовој бригади. Онада пиринча, бјелог брашна, шећера, алеве паприке, две-три коцкице квасца, влашу гаса и вењер, туце шибица и још пуно коешта. А у посебну торбицу, што е наумио да даруе Настасији је спаково специјалан поклон: двије кесице праве правцате кафе, кило коцке, двоје најскупље гаће и велико парче сланине, имало е два кила и појаче. Кад би очи нећеље, испрати га побратим на воз и он оде.

У Чачку бијаше ноћ одмакла поприлично ал није мркла. Но беше уцаклијо месец и звјезде се искитиле на-љепоту. Он ти онај ранац што е узамјио од Видоја упрти на леђа, ону торбицу увати за повраз у једну, вењер у-другу руку и правац навише преко планине. Прије зоре стиже преткућу. Ијак е месечина ко дан, он украса машину те упали вењер. Д-обрадуе тату. Колко су се само пута здоговарали да набаве вењер. Ал никако им се није дало. Стално бијаше нешто, штоно се каже, прече претече. Са упаљеним вењером у руци, зовну:

– О, тата! Тата!

Зашкрипаше врата.

– Сине мој добри. Добро ми дошо рођени мој.

Откуд ти вењер?

– Купио сам ти, тата.

– Еј, благо мене. Па ниси треба да се трошиш, сине. И до сад сам бијо брез-њега. Ал вала ти ће чуо и не-чуо.

Ижљубише се. Па уиђоше у кућу. И нако спрам вењера, Раћо поче распакивати дарове. А Милое се чудом чуђаше. Не могадијаше веровати своим очима.

– Сине, уштиндер ме добро, еве вође за-руку!

– Шта то причаш, тата, побогу? Што да те уштинем?

– Оћу да биднем сигуран дал је ово јава ил сан.

– Ма мани се тата докона посла. Каки сан, каки бакрачи. Побратимијо сам се са Видојом. И нисам севијо. Све је нако како ми је реко. Ништа слаго није ни за нокат један.

Свиће. Милое оде да пушти кокошке и овчице, да намири свињче да не грди гладно, а Раћо наложи ватру, пристави лонче, и скува каву. Извади оне кобасице и саламе што е доњо и сомун па то исече и тури на трпезу. Кад се Милое врати, кава замирисала. Ко душа. Права, правцијата. Није коно она дивка што се пије, а и то кад бане неко од гостију. Она ти је за ову каву обичан кљупокрц. Уз каву попише по шљивовицу.

– Ајде, тата, да вруштукуемо.
– Па ово, сине, нема ни цар.
– Даће Бог, тата, да нам вако бидне задуго.
Доста смо печалбили и оскудјевали. Дошло време да и нас погледне Бог.

– Вала Богу.
– Него бе-шале, не рекок ти: писо ми наш
Перо из Њемачке. Неш ми веровати да е купијо
лимузину.

– Шта то причаш?
– Јес Бога ми. Ш њом, вели, иде на посо. По-
ложијо вожњу из прве.

– Еј, вала ти Боже на твој дару. Кад је умрла
весела Живка, мишља да ода-нас нема ништа.
Ал, нико ко Бог. Прекрсти се. Прекрсти се и Раћо.
Кад су доручковали, вели Милое:

– Ја ћу сине да нешто шурнем, а ти иди да
мено спавнеш. Ниси ока склопијо целе ноћи.

– Јок, тата. Ти иди својим послом, а ја морам
д-одем до Николе и Настасије.

– Што-ш кода-њиг сабајле?
– Дуга е то прича. Причаће ти Никола. Мож-
да. Има времена.

Узе Раћо ону малу торбицу и оде.
– О, домаћине!
Кер, лае ли лае. Настасија се помоли ис-куће.
– Ој, ој! Шибе! – ућутка кера. А ти си, Раћо,
сине. Откуд ти? Па ми чули да си ошо чак у
Бијоград.

– Па јесам, ал дошо д-обићем тату, па реко да видим чика Николу и све вас, мено сам ве се ужељо, право ти кам. А имо би и неки посличак кода вас д-обавим.

– Ајде сине, добро нам дошо. Ај мено да вруштукуеш, ја кувала качамак, нисмо све могли да појдемо. Није се оладијо начисто. Мено сирца и кајмачка, неш се пречастити.

– Оћу д-уићем ал д-едем не-могу, два ми ока, сад сам с татом то обавијо.

Кад уиће у-кућу пита се с Николом, Милошом и Радојком. А они га почеше пропитивати како му е на послу, је л мого да свикне на нов живот и тако то. А он им оприча све нако по реду шта и како.

– Но ја сам вам доњо нешто мено, нако од руке, ваља се.

Па извади шећер и каву из оне торбице.

– Побогу, дјете, што си се трошијо. Имамо ми свега. Тебе је нужније у том бјелом свјету.

Он погледа у Радојку, она већ бијаше ђевојчурак, па Настасија премети да би он нешто имо да рекне, ал канда се нешто снебива, па ће касти:

– Ид-де Радо, ћери, испушти овце у-башчу, нек пасу. И наби добро гужву на вратнице да не изиђу и начине како штету.

Кад Радојка изиђе, он пред њима тројма оприча све до танчина како е било оне ноћи кад је укро Милошове гаће.

– Дошо сам, да ве молим д-извинете. И д-остане ова моја брука међу-нама. И еве, на кон-ту тога, враћам двоје. Боље нисам мого да нам у Београду. А обишо сам повише радњи и тражијо најбоље и најскупље.

– Ма, дјете, нек ти је Богом просто. Нужда човека нагна. Вала Богу кад нам рече. А ја сам се пуста огротила. И то много. Сумљала сам на коекога. Ма није ми било толико криво споради јазука, колко ме би стра да нека погана душа не набаци ђетету како чини, далко било. Има поганог народа. Знаш како се оно каже, пођеко о свадби, пођеко о брадви.

– А ово. Ово сам вам доњо торбицу на презент. Ваљаће Ради да тури плетиво ил везак кад пође наниже у Јасење овцама. А ово, па извади онај комад сланине завјен у дуплу артију, ово сам доњо да вас почастим с овом варошком сланином, ал обавезно добар комад и кору да даднете вашем Гарину.

– Што Гарину?

– Зато што му неотице не дадок цело исе кое му бијаг намјенијо. Закино сам му два-три режња и то појо упремасе Славишине штале. Да он не ушуће оне ноћи, не би мого отићи у Београд.

– И молим ве, коно Бога, д-извинете.

– И нек бидне међу-нама, да не обрукам кућу и кућиште.

– Ет, тако е било и готова ствар. Што јес јес.
Не вреди пити па крити.

Изженили се и Перо и Раћо.

Постали добри домаћини.

Раћо, временом, посто возач генералног директора београдског *Воговога*. И то радијо до пензије.

Кад је пошо из Драгачева у Београд иза-њ осташе двое искрпљене гаће у завичају.

Трудио се васцели живот и кад је пошо у веч-нос, иза-се своима остави двије куће у Београду. Упокоио се у Господу прије две-године.

Бог да му душу прости!

Од оца је остануло сину

*Усїомени на оца ми Свейїолика – Жарка,
сина Радосављевої, сина Милоја Првої,
сина Вићенїијевої, сина Милорадљевої,
сина Пеїрової, сина Сїеванової
кои́ма нек би Бої їодариїо раїско
насеље у царсїву Свое*

Уочи обетине горачке, окупише се сва чељад Жаркова. Сви с радошћу и еланом извршавагу постављене задатке. Коси се авлија. Кречи се штала. Брише се, брезовом метлом, свињска башча. Коље се прасе. Дере се јагње. Чисте се прозори. Каче се попеглане виранге. Мјесе се колачи. Савија се сарма... Ко у кошници.

Кад паде вече, све бијаше затегнуто ко тамбура.

Даће Бог лјепо време. Доћи ће нам гости. Да се попричамо. Да иг почастимо. Нако, човечански. Од срца. То ти је најлепше у животу човека. Благдани. Радовање. Срцељубље...

Кад би пред вечеру, Жарко, започе беседити.
– Тешко е, ђецо, било везати крај с крајом. И ова влас, ђавоља. И неокоштиња... Али, вала Богу, све је добро, најпотље, испало. Уз Божју помоћ, рад све побеђуе. Рад спашава. Чувајте се нерад-није људи. Њине руке ђаво узме под свое. Знаш како е казано: с ким си, наки си. Зато од рђавиег људи бежите докле вас ноге носе и очи воде.

Млого е згодно е што се слажете. Вала Богу. Ништа љепше од слоге нема. Није оно ђабе рече-но: сложна браћа кућу граде, а несложна и ону стару батаљују. И Нада и Гоца се потревиле, фала Богу, меродавне. Реко-би-су сестре. Ко да нису јетрове. Чувајте слогу, ђецо, ко очи у глави. Ђе има слоге, нође је и благослов Божји. Нође је радос и напредак и свака љепота. Кад се ђаво увуче у-кућу, далеко било, одоше кола низ-брдо. Тујнак нема мира. Туде нема радости. Туј ни љеб није сладак. Ту ти је и вода грка. Знаш, како се оно каже: бољи ти је залогичак сува љеба с миром, но пуна кућа пецивица са свађом. Ко свађу воли, тај с ђаволом ортачи. Туј ти се свака несрећа на-товари. Потрпи. Опрости. Прогутај. Не враћај зуб за зуб. Знаш како е казано: ко тебе каменом, ти њега љебом. А он, кад види да ниси узвратио, да си истрпљо, постиђеће се. И трудиће се да ти до-бротом накнади увреду.

И дао вам Бог ову ђечицу. Нек су жива и здра-ва. Добри су они, фала Богу. Предобри. Пилићи де-

дини. Стално иг учте реду и поретку. Нек свикну. И не заклањајте иг од посла. Никоме од-рада није ништа валило. Ако устреба, покарај. Ни прутић неће шкодити. Од родитељског прутића ниједно дјете није погинуло. Али прутић може душу да спасе из пакла. Боз-тога е и казано да е батина из раја изишла. Не гледај ти на ову гологузију, што се мучи ко Јуда. Једва саставља крај с крајом, а ћецу шаљу на море и коекудије. Ко да се мора. Ајде, Бога ти. Треба ћеци учинити, ал мораш д-имаш меру. Мора и они да осете како се динар зноем ствара. Ако не научи да чува динар, ако се за њега не одзної и не помучи, ете ти распикуће. Млад се прут савија и врућо се гвожђе куне. Ако ћеца узму ћем на-зуб, онда не вреди вући дизгине. Доцкан ти је онда викати куку и леле. Зато покарај за времена, да потље не чупаш косу з главе, далеко било.

Ето ти, ја и Јула смо се борили. Дан, ноћ. Није лако било створити све ово, з десет ноката. Није лако било прењети на обрамачи, преко Кривае, све што произведеш. И сир, и кајмак, и јаја, и кокошку. И шљиве смо носили. По два цегера на обрамачи и по корпу у руци...

Једне године, поћерам вино у-Каону, с воловима. Купио ми човек сво вино из оног бурета од пет-товара, ал да му догнам у кавану и д-оставим буре док он не раскрчми вино. Кад сам био у оном потоку, надамак варошице, балдиса ми левак. Ни

стопе. Уватила га нека др'ат. Немам куд. Испали-
чим га. Вежем за-кола. Упајантим дешњака, а ја
у јарам, мешто левака. Тако, до на каонско брдо.
До Мујове каване. Крсте се људи. Неки се и смију.

Муке су то. Па, покиснеш. Сто пута. До голе
коже. Угазиш у бару, кад гураш кола. Кљечка у
кондурама...

Па, кад помислим, беше ти, Драго, мали.
Ниси имо годину. Још не-бијаше проодо. Снјег до
изнад кољена. Мраз. Пуца церић. Разболиш се ти.
Један дан. Други. Трећи. Јок, нема бољитка. Мора
да се иде доктору. У Чачак. Завијемо те у ћилим,
и преко Криваје. Ја и Јула, на смену. Дадне нам
доктор лјекове. Ајд сад, назад. Ма јес, дјете, чини
ти се, није тешко. Ал цео дан, преко планине, по
оном снјегу. Тежи ти онај ћилим од ђетета. Тако
ти је то у животу. Без муке ти се, штоно кажу, ни
пјесма не испоја. Али се на муци познаду јунаци.

Тако то мора да бидне. За своју кућу и за
своју чељад мораш да потуриш леђа. Нако, до
рамењаче. Јок да удараш на-палицу. Непрекид-
но. Ко мрав. Олјениш ли се, задрјемаш ли, прес-
паваш ли, ете ти оскудице и сиромаштиње. Јел,
ко ради, наситиће се љеба. А ко дангуби, ко нека
вуцибатина, наситиће се сиротиње. Зато добро
притисни. Запни, из петније жила. И утуви: у се,
и у свое кљусе. Ал мораш да знаш: све, уз Божју
помоћ. Знаш како е реко онај: ја оћу, и коњ може,
ал ако Бог не да, цаба рад. Не мош ни јагње да

одгаиш без Божје помоћи. Џаба сијеш ако ти Бог не сачува усев. Џаба си косио ако ти Бог не сачува сјено... Јадни ђедо Милое и весели тата, у њиву нису уишли, док се не прекрсте. Каки! И волове кад кошају. И кад почну да сију. Да ору. Да копају... Исто, на крају: кад посију, или окопају, или пожњу... Или, мај шта да су урадили. Прекрсте се. Заблагодаре Богу.

После наиђе ово погано време. Испоганисмо се. Начисто. Отровасмо се. Ваљда нам се зато и догађа сва ова несрећа. Оће Бог да нас покара, еда би се опаметили мено. Зато е и казано, без невоље нема богомоље...

Па, пос. Каки да премрсиш срједу и петак, или она четири поста. Нипошто! То се, очи Петровдана, косило о сирћету. Знао се и поштовно сваки ред.

И чували су се. Пазили су да не пипну међу. Ух, тога су се бојали, ко овца ножа. Ма нису међи шћели да приђу, на двије шаке. То ти је проклето, премеђити чоеку, далеко било.

И нису шћели туђе. Бож-сачувај! Оно што ниси ознојио не уноси на имање! Не треба ти то! Једне прилике, бијаг послужио војску, ћерамо јадни тата и ја пшеницу из Балуге. Банкут ти се онда сијо. Родио ко китина. Милина једна. Кад смо били у Русовицама, испаличимо волове. Да дану. Премети тата да су се снопови од труцкања послегли. Решимо да попритегнемо мотку. Тата

одмотава конопац, а ја се окачим о крај мотке, а ногама одупрем о снопове. И још цибнем из све снаге наниже, да што боље притегнем. Кад мотка крцну. А он, Бог да му душу прости, каже: их, суд ти твој, пуче. То ти је била једина његова, назови, псовка. Суд ти твој. Суд ти ђетињи. Суд те мазо... А и њу е изговаро некако благо. Немаш куд. Мора да се сече нова мотка. Рабација не креће на-пут без секирчета. Скидосмо ону нашу мотку и тата е одвуче за-собом у шуму. Ваљда, да е остави тачно ноће ће ће осећи другу. Реко би чоек да се трамљава. Кад смо се примицали штали, онамо у Пољу, ће је било гувно, он зустави волове.

– Дрјешиде, дјете, мотку.

– Што вође, тата?

– Није из наше но из државне шуме. Морали смо е осећи, да Бог опрости, ал не морамо да е уносимо на имање.

Одрјешисмо е и остависмо поред Станишине међе. Нако, упремасе Живорадљеве трешње. Није шћео туђе, па да би на кози оро. Јок, ни за нокат. Доста ти је оно што ти је Бог дао. Па, ако ти Бог дадне немање, јопет, вала Му. Човек не смије да бидне незадовољан. Ни алован. Није цабе речено: ни у злу се не покуди, ни у добру не понеси. Потрпи и ћути, ако те снађе немање. Ил мај кака друга мука. Даће Бог. Јел, колко има узбрдица, нолко и низбрдица. Знаш како иде: гобеља у-блато, гобеља из-блата. Е, то мораш да знаш. Кад си горе,

да се не понесеш и не осилиш. Кад си најситији, помисли се на гладна. Кад си најздравији, помисли се на болесна.

Живот ти је, нако, једна велика школа. Не каже се тек тако младом човеку: да су ми твоје године, а ова памет. Живот човека научи коешта. И то: да е дуг рђав друг. Треба се борити. Ради дан и ноћ, само да не упанеш у дуг. То ти је велики терет. Све може да пропане, далеко било. Болешчина да напане стоку. Може олуја и град да прогутају љетину. Може човеку вода, не дај Боже, д-однесе њиву. Може ватра, Боже сачувај, да прогута грађевине. Али дуг, е, он ти не пропада. И кад кућа гори, он побегне кроз оцак. Изгоре тапије, ал ете ти оног чоека, што му дугуеш. Зато, бежи од дуга што мош диље, сем не дај Боже. Притегни каиш! Одреси се коечега, ал, од дуга бежи! Јел нису бадава наши стари говорили: ко узима у зајам, бива слуга ономе кои дае.

Ако те нужда нагна да мораш зајмити, врати на време. Ма, каки. Бар дан раније, но што си обећо. Ни за живу главу немо да дозволиш да онај чоек обија твоје прагове, за његову имовину. Јопет, ако узмеш туђу ствар, алатку како, или мај шта, чувај, ко очи у глави. Са својом имовином мош како ош. Ма, и њу чувај. Знаш како е речено: у радише много бише, у штедише још и-више. Али туђу имовину, коју ти је неко поверио, то чувај, ко тапију. Не смијеш да биднеш крвник. То е његов

зној. То е његова замука. То е његово имање. То мораш да поштуеш.

Ако даднеш човеку у зајам, не ударај му камате. Нипошто! То ти је отров! Каки то! Подај, ако мош и имаш, нако, човечански. Није речено, тек нако, да подашна рука бива богатија. Зелењашаи су ти људи без душе. То ти је оно: оће љеба без мотике. Не воли то Бог. Тако стечена имовина не дочекуе унуке и праунуке. Како дошло, нако и отишло. Одње ђаво. Земајле су наши стари говорили, да добар чоек оставља нашљедство унуцима и праунуцима, а грешниково имање пређе у руке праведника.

Севап је помоћи чоеку кад мош. Ал јопет, мораш да водиш рачун: не турај образ ни под чије ноге. Не јемчи за туђе дугове и за туђе одлуке. Не дај свој мир и своју слободу за ничије шепртљање. Јел свако треба да се опружи према губеру, а јок да угризне више но што мож да прогуне. Млоги су се опекли. Јел онај кад тражи јемца, на ране да га привијеш. Реко би му мед и млјеко точе из уста. Потље кад загусти, кад тебе, ко јемца, притисну, он има иљаду оправдања. Или га није нема. А тебе клечка о врат. Каки то. Помози му колко мош да му опростиш. Алали то. Јок више. То није грота. Јел је казано, што е у-кући нужно, ни у-цркву се не дае.

А кад ти чоек помаже надницом, плати му на време. Ма, немо његова плата да преноћи кода-те.

Нипошто. Његов је то зној. Треба њему. Зато е и дошо да ти поможе.

И поштуј сиромашка. Грота е, наругати му се. И он је Божје створење. Ако се њему ругаш, Створитеља његовог цвјељаш. Не воли Бог поноситог. Ако ћеш да познаш кад ће човек да пропадне, гледај га како се сили. Гледај га како се шепури. Како се вали. Како се поноси. Нако, ко усран голуб, д-извинеш. Јопет, ако ћеш да посматраш неку кућу која иде на бољитак, виђећеш да е домаћин те куће смиран. Да су му чељад скромна, а јок раскалашна.

И нипошто не скидај са леђа сиромачовека. Ако не мош да му помогнеш, немој му ни одмагати. Баксузно е то. Попружи му, ако мош, комад љеба. Аљинку. Мај шта. Ако не мош, подај му лјепу рјеч. Памтите ли покојног Голубана са Љуте Крушке? Пињо су га звали. Па Здравку Плазинску? Бог да им душу прости! Кад год су дошли да заишту, весела мама, а после и Јула, им попруже. Глам ја, једне прилике, из салаша. Не види јадни Пињо мене. Даде му весела мама ракицу, одломи повећи комад љеба, кришку сира и парче сланине. А он, излази из авлије и крсти се. Сав нако радосан. Види се, благосиља. То ти је, ко да си дао у цркву. Бог ти то врати. Ма, кири. Много више...

Бе поменуи мало прије наше старе, Бог да им душу прости, сваки су ред држали. Погледни гробове нашијег ђедова. Кири да они не изиђу о

Задушницама. Боже сачувај! Да окаде гробове. Да попале свјеће. Да прелију гробове вином. Да се Богу помоле за покој душа. Да изнесу најљепши залогај на гроб. За оне Задушнице, онамо пред Васкршњи пос, се под обавезно чувала најбоља пршута. Леђаница. Ако е година била пооскудна, па си имо за посек једно свињче, онда једну леђаницу, ако бане кум ил тако неко, мош да рецнеш. Ал ону другу нипошто. Ни за каке паре. Она иде за Задушнице. Да е туриш на гроб. Да почастииш комшије. Сваког ко наиђе поред нашијег гробова. И сиромашка. Не каже се тек нако: најо се ко сироче на Задушнице. Севап ти је то. За покој душа. А очи Задушница, весели тата, нако кад превали подне, баци на раме грабуље, косу, мотику, узме коју свјећицу и на гробље. Да уљуди гробове. Виде то наши стари, озго. Немо да мислиш да не виде! И благосиљају! Без њиног благослова руке су ти везате. То тувите, благо мене. Јел је казано да су унучад круна старом чоеку, а слава сино-вља су очеви и ђедови. Добро погледните, кое се куће затиру, далеко било. Виђећете, оне кое су попуштале да гробови ђедова њинијег утону у бујад и купине. Е, мој брајко! С тим се не игра...

Ђедо Милое је био поштен, честит и радан. Весели тата је био радан и тијачак. Мрава згазио није. И ја сам се трудијо да никад ником никако зло не учиним. Трудте се ђецо, и даће Бог, да вам бидне добро...

Како е он од старијиг учијо, тако се и сам научијо. И по тој науци поступи. Добро е утувио ону лекцију с мотком и да оно што ниси одзноїо не смијеш уњети на имање. Тако е и он радијо.

Елем, неко из лозе Стеванове купи повеће имање у Балужи, дољенаке крај Мораве. То е била житница. Како гој семе бациш, никне. Па се осече по два и три муруза на струку. Милина једна. А тикве по њиви букну, ко из воде. Ако бациш пасуљ, роди да не може бити љепше. А земља лако-радна. Ко мекиње. Јес мука, толика даљина, преко планине. Кад пешке идеш, с мотиком на-рамену, некако и ђене-ђене. Ал кад с воловима кренеш да поореш или да товариш берићет, е, то ти је целу ноћ и сутра, аман, цели дан до подне.

Изгледа исти тај, предак наш, купи повеће имање и у Бањици. Испод манастира Стјеник. Ан наминеш с Крста, наниже, ка бањичкој задрузи. Она коса испод пута што се простире до наспрам куће Николе Јелесијевића. Па још мено наниже. Безмало до упремасе гробља.

Временом су се та имања дјелила међу сино-вима. Радосав и Сретен наследише у Бањици по дваесетак ари винограда. На ивици њинијег винограда бејаше подрум. Брвнара од лужњаковије тесаније брвана. Бијагу са шаке дебела. И појаче.

Покривена ћерамидом. Тај подрум је користио цео џемат. Мого си унутра да подгријеш или зготовиш јело. Зато се лоза, кад се орезуе виноград, везивала у снопове и чувала испод стрее. Да се скува пасуљ. А с јесени, кад дође берба, може д-удари и слана. Онда добро дође да се чељад мено грашну. Да предану. Да презалогое. Па и да дремну, колко било ако доспију.

Оне јесени, кад се женијо Милорад Сретенов, стиже берба. Родило грожђе, на-љепоту. Слађе од меда. Доватила га мено и слана, па се згодно лјепи за-прсте. Реко би си уватио за смолу.

Из свих Стевановића кућа кое су имале винограде у-Бањици, са повише чифта волова сишла чељад на бербу. И старо и младо. Прије зоре се кренуло. Кад се иде у виноград, пошто кола нису под теретом, удари се попрјеко. Низ Перет. На Стјеник. Бију меденице. Џагор. И пјесма ђевојачка... Милина једна! Код манастира се огласише трећи пјевци. У рано јутро посо креће. Сви на крају винограда оставе кола. Преко каната затегну мушеме. Да, потље, од клечања не исцури шира. Кад се стигне кући, грожђе кључиш про-турајући га кроз муљач, па ондак ону ширу из мушеме изручиш у-кацу.

Елем, на канате се туре наставци, а обадва затвора, и предњи и задњи, се закаче. А за сваки случај, закачке се вегну, жицом или узицом. Да не издају у путу и направе зијан. Берба бије пуним

еланом. Сем ћеце, нико не дангуби да руча. Мора да се отароси посо обданице. Иначе, остасмо да ноћимо. Каки, да волове бије ведрина. У смирај дана, готово. Ако неко још није доверио задњи јарак, сви притрче да му помогну. Онда обреде по мученицу. Па да се једе. Нако, љуцки.

Онда, план иде вако: старији народ, жене и ћеца пешке. Навише на Стјеник. Очас они препарлају преко планине. Ма каки, много е два сата.

А рабаџије с воловима, низбрдо, ка бањичкој задрузи. Па поред јежевачке цркве, наниже. Па онда, горе, уз Рајац навише на Торлак. Потље, доље, низ Плазинску косу, ка цогољским кућама. Е, то ти је лако испричати. С воловима ти то, брајко мој, потрае од заранка до уранка. И још тамо, охо-хо. Одскочи сунце конопац и појаче.

Бију меденице уз Рајац. Волови знојави. Бале под теретом. С времена на време колона се зуставља. Да волови дану. И да мокре. Па јопет, ногу пред-ногу. На Бабљаку чесма и корито. Ух, жедни су ко никад. Ал каки, не смијеш да и напојиш нако знојаве док се не одморе колко било. Ни за живу главу. Попривијаше винтове. За сваки случај, потурише по рипу под задње точкове. Испаличише волове. Месечина, ко дан. Глуво доба ноћи. Доље, под пут, дрјемају рогоџе отаве.

– Јој, људи, да Бог опрости, грота е не дати овим мученицима по мено отаве. Видиш кака е? Ко душа!

– Ајде, ал по малко. И до земље, да не бидне-мо нељуди.

Одоше. Свак на по једну рогоџу. На неку по двоица. Нако, по мено, под-пазу. Чупају поштено. Одоздо, до земље. Јок горе, да закисне чоеку, ако залуњи. Излазе на пут. Спуштају, с љубављу, пред волове. А они, веселници, да се подаве.

– Жаре, шта ти то радиш?

– Ништа, ништа, чича.

– Што мучиш ту стоку са том шашинчином, код ваке отаве? Очима да е једеш. Само-сама дуњица. Миром мирише.

– Нека, нека, чича. Поњо ја њима сноп шашине за ноћас. Из Питомача. Пробро из оне купе, до јасена. Зелена ко окрјек. Воле они то.

– Ма, не будали, бре, сад ћу ја да им донесем.

– Јок, јок, чича! Нипошто! Вала ти, ко да си доњо.

– Будибокснама, задрвеног неког човека.

Годинама се после причало како Жарко не шћаше да узме шаку траве за волове.

Неће, вели, туђе.

Неће, па да ти је од-смрти лјек.

Причало, с поштовањем.

Прогнани монах Јован

*Нека је ѿроінаном и рашчињеном
блаженојочившем архимандрійу
Јовану Јеличком вјечнаја ѿамјаѿ*

Лета Господњег 1996. одосмо под Острог
ћивоту Светог Василија. Том приликом
пошетисмо пријатеље у Херцег Новом и
тамо сазнадосмо да на Јелици, у пећини,
на потесу Црне стјене, живи један Божји човек
коме бројни приморци, дужи низ година, одлазе
ради духовније лјекова.

Вративши се одонуд, упутисмо се у јеличку
пуштињу. Нађосмо пећину у којој бијагу иконе,
нешто књига, фуруна, неколку посуда и поњава
где је пустињак спаво. Ал њега не бијаше тамо.
На једном картону, вероватно прибављеном
ради потпале ватре, угарком исписасмо поруку,
имена живих и упокојених, оставивши доњете
намирнице и нешто пара које притиснусмо кон-
зервама рибе.

Отале одосмо код свештеника горачићког, и од њега сазнадосмо да је архимандрит Јован, из њему непознатих разлога, рашчињен и прогнан, да му је мирјанско име Велисав Сјеничић. Да е рођен 1908. године; да е примио манашки постриг у Жичи 1935; да је монашки живот прово у манастирима Светог Стефана у Лепенцу, Светих Јоакима и Ане у Стрмцу, Светих Врачева у Жареву; да је савременик Светог владике Николаја; да је три пута ходочавствовао у Свету Земљу; да је од 1963, након прогнања, живљо у подвигу у јеличкој пећини и да му је Центар за социјални рад, под-старос, направио кућицу у близу пећине, те да се он тренутно налази у гучкој болници.

Упутисмо се у болницу и у разговору са старцем проведосмо неколко сати, схвативши да се заиста ради о човеку који мисли, говори и живи јеванђељски. С времена на време, поточићи суза су извирали из влажних, светлих очију, сливајући се низ његово старачко лице, понирући у седу браду, испод кое квашише тегетно-беле пруге побане пицаме окрзалије поруба.

Више пута смо му носили понуде у болницу и остајали у дугим разговорима. Једне прилике замолисмо предобру сестру, коју зову Цака (тада Цогољевић), да нам јави кад старца отпуште, еда бисмо дошли да га одвозимо кући. Тако и би. Једнога дана дође до нас абера да отац Јован сутрадан излази из болнице.

С радошћу поведосмо старца до кола, свратисмо у апотеку те покуповасмо преписане му лјекове и упутисмо се к његовој испосници. Кад колима није могло даље, поведосмо га пешке, застајкујући у хладовима испод дрвећа како би се он надисао и прибрао снагу за нову деоницу од четрестак-педесет следећих метара. На сваком застоју нам је, онако задихан, причо дивне поуке и опричо свој живот у монаштву и свое страда-није које је плод људске зависти и злобе, молећи се Богу да његовим прогонитељима опрости.

Сваке суботе смо, одлазећи на гроб мог покојног оца, настављали пут и одлазили у посету старцу – подвижнику. Одњели смо му, уз остало, и четрдесет воштаница кое је он, сваког дана по једну, палио молећи се за покој душе мога оца. Нада, а по који пут смо водили и нашу млађу ћерку Марију, су му уређивале келију, прале постељину и оно мало одеће, паковале донету храну за наредну седмицу. Обично смо га, тих суботњих послеподнева, затицали испред испоснице одакле, наслоњен на штап, погледа еда ли нас. Није умљо да скрије неизрециву радос што смо дошли.

– А ја погледам и мислим да л ће дати Бог да дођете, говорио је озарена лица.

А онда нам је неуморно причао. Његови монолози су били дуги, али тако занимљиви да нисмо ни приметили како је време протицало. Тек би нас сутон опомено да је време д-идемо. Оно што је

посебно, као магнет, држало нашу пажњу бејаху његове предивне старинске, готово заборављене речи које смо слушали у детињству од нашије ђедова и баба.

Оног дана по изласку из болнице, пред само вече, на растанку са старцем упитак га да ли могу убудуће да понесем касетофон и да снимим наше разговоре. Одговорио је: *Све шїо мислимо Бої зна, а јадно їи шїо їоворимо или радимо. Слободно. Од Боїа се нишїа не може сакриїи. А људма, инако, није важно уїаїаїи.*

Кад гој смо се враћали од-њега, бејасмо надахнути његовим речима. Често смо били у недоумици, а поћекад и у сумњи у оно што прича. Зато смо вечерима, кад се вратимо с посла наредних пе-шес дана, до идуће суботе, неуморно преслишавали његове беседе и трагали за тим његовим речима по Јеванђељу и светоотачким књигама. И заиста, з-дана у-дан смо долазили до уверења да овај старац дише Јеванђељем. Да мисли, говори и чини оно што је по Закону Господњем и да се чврсто држи светоотачког предања.

Кад дође дан његовог пресељења у вечност, испратили смо га на мирјанско – сеничићко гробље. Иако сам, преко председника општине Лучани, издејствово дозволу да га саранимо код његове пећине, тадашњи гораичићи парох Радован, на жалост, није добио благослов који је иско од Владике жичког. Владика му је наложио да

има бити сарањен, не као монах, него као мирјанин Велисав и то на мирјанском гробљу.

Поступили смо по благослову Владике, не испитујући оправданост његове одлуке. Било је то потоње Владикино збојом усопшем рабу Божјем Велисаву, кога је један од његових претходника протеро.

А мени се све нешто каже да то бијаше потоње збогом оцу – архимандриту Јовану.

Дако су се сад, после овоземнијег неспоразума, сва тројица нашли у небеској отаџбини ће нема силе, власти, зависти, мржње, клевета, оговарања, освете, ће нема туге, бола и уздисаја, ће су један според другог слуга и господар, богаташ и сирома, цар и војник, горе ће је је радос вечна.

Владика Стефан и о. Јован, Бог да им душе прости, су се, у часовима моје големе туге, молили за покој душе мога оца. И зато оба двојици дугуем велику захвалнос, због чега сам иг у молитвама своим „измирио“ молећи се за њиг, кад гој приносим воштаницу за покој душа у Господу уснулих предака, рођака, кумова, комшија, пријатеља... О сусрету и познанству са блаженопочившим владиком Стефаном, оставио сам земајле мали траг.¹⁰ Нека би Бог Свемилостиви, сву троицу, помилово и спасио, као благ и човекољубив.

¹⁰ В. Грешни Милоје, *Казивања*, Чачак, 2005, стр. 17.

Десет-петнаест година доцније сам и сам, на својој кожи, осетио ударце камџије оних који су сматрали да су они „црква“ и да они „имају“ власт изгонити верне слуге Христове из Цркве Његове, стога што се усудише, послушавши глас старозаветног пророка, да *одговоре безумнику љрема безумљу њејову да не умисли да е мудар* (Приче 26, 5).

Оца Јована сам први пут јавно поменуо обелоданивши текст из свог *Дневника*, намењен и јавно упућен потоњем епископу жичком Јустину, који ми је, ступивши на трон жичке епархије, телефонирао и изразио „жељу“ да ме „врати“ у Цркву, будући да смо се раније веома добро упознали на поклоничком путовању по Светој Земљи. У том, прилично опширном тексту, поменух, уз остало, блаженопочившег оца Јована.¹¹

¹¹ Тај текст је, осим на интернету (ОВДЕ: <http://srbinaokup.info/?p=47962>), у целости, објављен у књизи: *Чувари вере љредачке*, Ниш, 2014, стр. 319-338. Читаоци ту књигу могу видети овде: <https://kmn.rs/wp-content/uploads/2019/05/cuvari-vere-predacke.pdf>. Циљ текста је био да се Епископу стави на знање да цена његове намере о евентуалном поништају одлуке о мојој екскомуникацији из Србске православне цркве, не може бити „исплаћена“ мојим евентуалним компромисом у односу на исповедање вере. После овог текста Епископова „жарка жеља“ да ме „врати“ у Цркву, како рече, *ради нашеј заједничкој духовној оца – владике Арђемија*, је пресахла. Тај текст, иначе, почиње речима: *Лайини су сѣаре варалице*.

Делове из моје аудио архиве разговора са оцем Јованом ћу овде, у сажетку, оставити из љубави и поштовања према овом старцу – мученику, који ми је помогао да разазнам шта је шта у тим данима моего преумљења и да преболим голему тугу за преминулим ми оцем Светоликом кога су од-миља Жарко звали.

Жеља ми је да отнем од заборавља једног прогнаника, подвижника и мученика, који је сузума заливо пештеру на вр'у планине Јелице преко тридес лѐта, уврстивши се тако у ону малу браћу Христову због које нас још сунце грије.

И још ми је жеља, драги читачу, да и твоје срце загрије вапијући глас човека који је, прогнан и презрен од људи, побего у заклон Господњи и који ми је одонуд, из пуштиње, из тог склоништа, дотурио малу ниску безцених бисера. Потрудио сам се да његов начин говора веродостојно забиљежим и на тај начин сачувам успомену на језик којим су говорили наши стари, не обазирјући се на могуће критике познаваоца савременог правописа.

Једна дивна, мени врло драга, високо образована старица, ми је једне прилике, прочитавши неку моју причу, рекла: *Прича је љредивна, али љи се љоћкрала љрешка: најљсао си србски умесћо срљски*. Реко, бако, како сам је из милоште звао, није грешка већ намера тешка. Мој отац је био Срб, а јок срп, и зато ја говорим и пишем срб-

ски, а јок српски. А она: *Добро, ѿи имаш ѿраво да ѿишеш ѿако, а ја имам ѿраво да кажем: овај човек је неѿисмен.*

Божја кућа

– Питате ме, што сам и како сам дошо у ову пећину?

Дугачка е то прича, драга моја ћецо. А и неважна.

Оно што су ми учинили острашћени двоношци, то својој суврсти не чине ни бесловесне звери. Ал не би о том да дангубимо. Господ нам је заповедио да се и за непријатеље свое молимо.¹² И то примером своим показо на Голготи завапивши к Оцу: *Оѿросѿи им оче, јер не знаду шѿа раге.*¹³

Још је старозаветни пророк реко: *Да е ѿроклей онај који се узда у човека, а од Госѿода осѿуѿа срце њеѿово.*¹⁴

Прогнан од сабраће по вери и крви, ја сам отишо у кућу Божју. Благодарим Богу што ми је сотворио пећину у којој сам све ове грдне године имо ће главу склонити.

А благодарим и мојем прогонитељима јербо су, одгурнувши ме немилосрдно ода се, гур-

¹² Сравни: Мт 5, 44; Дап 7, 60; Рим 12, 14; Приче 25, 21.

¹³ Сравни: Лк 23, 34.

¹⁴ Сравни: Јер 17, 5; Ис 30, 1.

нули занавјек и бесповратно у наруче Господње у коме ми лепо бијаше ево равно тријес-и-три године. Ваистину, *веће друштво но сав свјеи што брои*¹⁵ – како и каже једна богомољачка пјесма.

Питате ме, како сам дошо баш у ову пећину?

Још ко дјете, чувајући овце и козе, завирио сам у њу. У почетку са страом и трепетом. А онда ми се све више и више свиђала та Божја грађевина.

Тувим, ко јуче да е било, кад, једне прилике, бијаше сунце одмакло навише, па удари велика припека и успара, а ја ти сагубим овце. Нестадоше бестрага док сам ја отишо до извора да се напијем воде и малко умијем и окрјепим. Оне се по врућини маом заладе и на пашу изоде тек кад сунце накрене онамо к Овчару и Каблару. Обично би се сабрале у дебелој ладовини испод каквог разгранатог дрвета и ту брекћући једна уз-другу мировале. Те прилике ниђе иг немадијаше. Претражио сам, што се каже, и небо и земљу. Нема иг, па нема и готова ствар. Бијаг се претравијо. Прецрко начисто. Мишљак да ми је стадо нестало занавјек. Готово у очају и незнању појурик навише

¹⁵ Вероватно је старац мислио на песму *Бојомайи њог крсџом* у којој се, између осталог, поје: *Сине Драји, како си осамљен / Од најближих друјова остџављен / Мајко Моја, са Мном Оџац сџоји / Веће друштво но сав свџи што броји.*

к пећини и обрадовак се ко никад. Све су биле на броју испод стјене у којој је била пећина. После су најчешће, по врућинама, туде пландовале. А за то време ја сам завириво у пећину. Упознао сам сваки ћошчић. Прави правцати дворац. Кад су ме ишћерали из манастира, знао сам да је Господ за мене саградио тај дом.

Направио сам велики крст и подиго га горе на вр стјене изнад мое нове куће. И на њему исписо речи Господње и Крститељове: *Покајџе се, јер се љриближи царсџво небеско!*

А на вратима која сам начинијо исписо сам горе: Испосница Светог Саве, а по средини исте оне рјечи: *Покајџе се...* До зиме сам прибавио

бубњару, а Бог је дао д-има дрва око мое нове куће и прековише. Неколко чапарица у којима сам збрчко по нешто за јело, двје-три поњаве, будак, аршов, мотика, секира – и човеку ништа више, кад је у друштву с Богом, ни не треба. Око пећине шумскијег јагода, печурки, купина, шепурака, дрјењака, дивљиг јабука и крушака и сваке згоде. Запатрљим мено компирића, лука, шангарепе, пасуљца у башчици коју сам изриљо у близини. Бог дао извор недалеко отале и шта ш више.

Поруга

– Прича се да ваши земљаци нису баш имали разумевања за Вас?

– Вала Богу. Поедини људи, доље из села, су ме исмијавали, називајући ме (а)строном, ваљда зато што нисам много придаво значај земаљском, што су све мое наде биле уперене навише к Небу.

Тако и ћечица. Кад сам, премда ретко, силазио доље у село, цркви ил задрузи, ћечица су безазлено, кад виде моју извешчалу мантију, прелазила на другу страну пута шиљкајући се и ватајући се за дугмиће изговарала: *Предаем ши йоѿа – баксуза*.

О, да су ти људи и та ћечица знала колико им бијаг благодаран споради тије поруга, јел је Господ реко: *Блаїо вама ако вас узасрамоїе и*

*усїроїоне и кажу на вас свакојаке рђаве рјечи мене ради.*¹⁶

Из те благодарности сам се читаве сате и ноћи, с љубављу и сузама, молио за њиг и не знајући, најчешће, њина имена. Али сам у молитви описиво Господу ће их сретик и како су изгледали. Кажем: помени и помилуј, Свемилостиви Господе, оног пљегавог дечака у рујом џемперу што ми са ћуприје на Јевремском потоку викну: *Поїузіаро, баксушчино, куд си їошо вамо баш данас кад имамо їисмени из маїемаїиике?* Није он крив, Господе. Није имо ко, или није шћео нико, да му објасни. Опрости му. И опрости и мене грешном што саблазник ово невинашце...

Није никакво чудо што ме људи вође тако с неверицом гледају. Ја сам рођен у овом крају. Знаш како е казано: тешко е бити пророк у свому селу. И сам Господ је то реко, у Назарету, ће је одрасто.¹⁷ А можда знате како Филип рече Натаилау: *Из Назарейџа може ли шїа добро биїи?*¹⁸

– Ми сазнадосмо за Вас чак на мору. Рекли су нам да много примораца долази к Вама.

– Вала Богу. Има иг с мора, из Босне, из Војводине, са свију страна. Људе муке нагнају, па траже лјека. Није цаба казано, *без невоље нема боїомоље.*

¹⁶ Сравни: Мат 5, 11.

¹⁷ Сравни: Мт 13, 57; Мк 1, 4; Лк 4, 24; Јн 4, 44.

¹⁸ Сравни: Јн 1, 46.

И бесловесна створења Божја траже лјека. Да ли сте преметили пођекад, кад се мачка разболи, или кере, како иду по ливади и пасу одређену травку? Траже себе лјек. И излјече се. А камо ли човек кога Господ сотвори по обличју Своему.

Поучне приче

– Како сте сами у пећини провели преко три деценије.

– Човек никад није сам. Он је с Богом. А ако се замарија па, Богу окрене леђа, одма дође онај куси да му прави друштво и да га на зло наговара. Знате ону народну: *Доконе руке ђаво ујосли*. А да би ђавола одагно имаш много начина. Најпрво, имаш молитву, а то ти је разговор душе твое с Богом. Па онда, имадеш Еванђеље. Па Божје угоднике, њина житија и њине записе. Они су својем животима угодили Богу и тако постали путоказ нашег смирења, покајања, преображења и спасења. Па ондак рукодеље: правиш крстиће ил мајшта и мимогред се молиш. И ђаво бежи, види да му ниси ошкрино врата. Па колко љепотније прича има кое човека орадосте, дадну му снаге, елана и воље за животом.

Еве испричаћу вам неколко тије причица. Њиг треба да знају ваша ћечица. Не дозволте да им ђаво смота њине чисте душице преко тије

вражји телевизора, новинчина и коечега. Ђеца су невина. Зато е Господ и реко да биднемо ко ђеца, јер је такије Царство небеско.¹⁹

Не знам да ли знадете ону причу о коњу и магарцу? А то е у ствари прича о гордости и смирењу.

О ђордостѝи и смерностѝи

Чувајте се гордости и тежте смирењу и скромности. Јел гордос је извор сваког греха. Извор сваког зла. Не силите се, да не ражалостите Бога еда се не би постиђели једног дана боз-тога.

Елем, боравили у истој штали парадни коњ, кога су ранили, зобили, тимарили, кићанкама и прапорцима украшавали и магарц који је тамо-нак у једном ћошку јео огризине кое су остајале од коња, колко да не-липше од-глади.

Једне прилике магарац понизно упита коња:

– Што ти мене потцењуеш па неш ни да ме погледнеш, а немоли да ишта с меном прозбориш.

– Шта ја имам с тобом, магарцу један магарећи? Ја сам на својим леђима носио цара, а мои рођаци војсковође. Кад сам ја биво на парадама уз звуке музике и пљескање народа, ти си за то

¹⁹ Сравни: Мт 19, 13-15.

време њако, јео огризине и носијо џак ил неку неважну ствар кад газди устреба.

– Благо тебе – вели му, нако понизно, магарац.

– А јели магарче, откуда тебе тај крс на леђима?

– То е спомен који ми је осто од мог претка – вели скромно магарац.

– Каки спомен?

– На једноме моме претку јашијо е Христос, на Цвјети, улазећи у Јерусалим кад је народ бацо преда Њ маслинове гранчице и цвјеће и клицо: *Осана, сину Давидову!*²⁰ И од ондај ми магарци имадемо крс на леђима.

Коњ ушуће. Би га срамота.

Ет, из ове приче се види да су смирење и скромнос извор врлине. Извор доброте. А ми смирењом и добротом угађамо Богу. И његова плата нам неће изостати.

Исто тако, благо мене, не жудте за богаством. Оно, треба радити, борити се, ал нипошто немо да дозволите да ви богаство прирасте за срце.²¹

²⁰ Сравни: Мт 21, 9.

²¹ Сравни: Пс 62, 10.

Да ти се срце не окамени

Ако ти Бог дадне д-имаш више но што ти у-треба, спомогни сиромашка, болеснога, прогна-нога, невољника. И Бог ће ти стоструко вратити. Није богат онај ко има много добра и грчи иг и чува, но е богат онај који дјели свое богаство. Нит је убог и сирома онај што нема ништа, но е јадан и убог онај који много жели. Што гођ човек више воли богаштињу и паретине, то више затрњуе пут који води у Царство Небеско.

Знате ону причицу о оном обућару који беше удовац а имадијаше малог сина? Са-ћу да ви је опричам.

Некад давно, бијаше то очи Божића, на Бадњи дан, кад дечак вели своме оцу:

– Тата, данас ће нам Спаситељ доћи у-госте, тако ми је обећо у-сну.

– Сновима не трба веровати, јел често ђаво мож да те превари. Пођекад се остваре, ал то ретко кад бива.

Дечак ваздан гледа кроз прозор надајући се Госту. И одјамут смотри како два дечака бију једног малишана. Обућаров син истрчи напоље и најури ове безобразнике, а овог претученог уведе у-кућу. Туј га они умију, наране, напое, огрију, па ће обућарев син:

– Тата ја имадем двоје чизме, а он ову поцјепану обућу. Виш каки је цијоц напољу, цича зима, да му даднем једне мое чизме?

– Дела, вели отац.

Малишан пун среће оде кући, а обућарев синчић брже-боље опет оде да гледа кроз прозор еда ли ће наићи Онај Гос. Утом наиђе проћак молећи:

– Добри људи! Три дана ништа окусијо нисам. Дајте ми да појдем шта било.

Обућар послуша синчића па старца угостише, још му спремише целу, јаком истављену из вруне, погачу за пута и он сав радосан отиде. Дечак опет на прозор. Већ бијаше сутон. Мраз стиско, церић пуца, а ветар вијуче.

– Тата, напољу на међави стои нека жена с малим ђететом у наручу. Смрзнуће се.

И рекавши то излеће напоље те иг зовне у кућу. Туј зајно вечераше па ће дечак:

– Тата, куће они јадни ноћас на ову арлауцу? Нек преноће кода-нас.

Иако им кућица бијаше тјескобна, некако се скрпише: отац леже на партос поред шпорета, а ону жену ж-ђететом смештише на његов кревет. А ондак, дечак сања како кода-њиг долази Спаситељ па му вели:

– Чедо Мое, нек те срећа прати у све дане живота твојега.

– Господе, ја сам Те цео дан чеко...

А Господ каже:

– Па, дођок ти. И то трипут. И ти ме прими сва три пута.

Кад се дечак пробуди изјутра, види, нема жене и ђетета. Поред шпорета бијагу оне чизме што иг је подарио оном малишану, а на асталу цела целцита погача што су јуче дали просјаку.

Дечак се орадости радошћу великом. Сад му би јасно кад је очи васкршњег поста слушо Еванђеље у-цркви у коме Господ, онима с десне стране вели: *Одѣ блѣословени Оца моеѣа; ѣримѣ Царсѣво кое вам је ѣриѣремљено од ѣосѣања свѣѣа, јел оѣладњек и дагосѣ ми д-егем; ожедњек и наѣоисѣ ме; сѣранац бијаѣ и ѣримисѣ ме; наѣ бијаѣ и ођенусѣ ме; болесѣан бијаѣ и ѣоѣѣисѣ ме; у ѣамници бијаѣ и дођосѣ ми.* А праведници се чудом чуђаху па га упиташе: Кад је то било Господе? А Он им каза: *Заисѣа вам кажем: када учинисѣ једноме од ове мое наѣмање браће, мене учинисѣ.*²²

Има једна песмарица у којој се описуе како Христос говори праведницима. То су пјевали богомољци са Владиком Николаем и ја сам то ода-њиг научио. Земајле сам то вољо да запјевам више но ишта, јечала е гора, али сад ме кувет издо. Могу да ви покажем како иде, биће вам

²² Сравни: Мт 25, 31-46.

зауварице колко било, ијако ми је глас олошо. Па
запјева, а глас му, за дивно чудо, постаде умилан
и снажан:

*Један їладан човек їружи своју руку
Да му хлеба дадеш и ублажиш муку,
Пружену їи руку їи си целивао
И од своїа хлеба їладном даривао.
Од мене їи хвала, рај си заслужио
Ја сам оно био, Ја сам оно био.*

*Један друїи, жедан воде и милосїи,
Са сїидом їи рече: жедан сам, оїросїи!
А їи їа радосно и хиїро найоји,
Сведочансїво о ївом добротинсїву сїоји.
Од мене їи хвала, рај си заслужио
Ја сам оно био, Ја сам оно био.*

*Неки їуїник їаде у ноћ без конака,
Ал кайїја беше закључана свака,
Ти кайију ївоју оївори му широм,
Понуди му конак, и їоздрави миром.
Од мене їи хвала, рај си заслужио
Ја сам оно био, Ја сам оно био.*

*Сироїица наїа у сред свеїа бела
С јецањем и їуїом заїроси одела.
Викнуше јој мноїи: одаїле се вуци!*

*А ши један: кћери, ево, ѿа с' обуци.
Од мене ши хвала, рај си заслужио
Ја сам оно био, Ја сам оно био.*

*Беше неко болан, ѿа викну за ѿомоћ,
Комшије се љуѿе: шио нас буди у ноћ?
Ти се један диже у ѿоноћној сѿражи,
Па ѿосеѿи болноѿ и бол му ублажи,
Од мене ши хвала, рај си заслужио
Ја сам оно био, Ја сам оно био.*

*У ѿамници сужањ у ѿами ваѿије:
– Та и ја сам човек! Милосѿ људска ѿди је?
Ти си ваѿај чуо, ѿонуде му одњо
И судији молбу на увиђај ѿодњо.
Од мене ши хвала, рај си заслужио
Ја сам оно био, Ја сам оно био.*

Ет, колко радости милостиња човеку донесе.
А кад богаство човеку пријоне за-срце, он се он-
дак окамени. Очемери. Огруби. Одљуди. Па меш-
то да љуби ближњег свог он се поствари, почне
да жуди за мртвим стварима кое ће кад-тад рђа
нагристи, црви расточити или лопови разграби-
ти. Не мисли и не зна јадничак да е све то од данас
до-сутра, јел, чије није било, чије бити неће.

Шта е боґаство

И велико е питање шта е боґаство.

Има она прича кад је дечак једног велможе завољо друга из-школе кои бијаше јако сиромашан ал доброг срца и омиљен свима. И тај богаташев син почне молити оца да га пушти да оде код свог друга у оближње село, да ноћи код-њега па ће се сутрадан вратити. Отац га одвраћаше говорећи да су они пука сиротиња и да нема шта тамо да тражи. На упорно мољење отац попусти, и дечак отиде са своим другаром.

Кад се вратио кући, отац га пита како е било, а он сав радосан и усхићен почне да му објашњава како таку љепоту није виђо у животу.

– Како, бре, сине, можеш тако да збориш. Ми имадемо највећу терасу и најљепши врт у целој околини...

– Јесте тата, ал они имаду предивну шуму у којој тице поју поваздан.

– Добро сине, ал ми имадемо фонтану и базен за купање...

– Тата, то е ништа. Да видиш ти њину рјеку: вода жубори, огроман вир у ком смо се купали, па смо рибу ватали с помоћу плетене корпе, па, то е нешто невероватно. Милина једна.

– Побогу, сине, ал ми имамо расног пса...

– Тата, они имају два кера и ни једног не везују. Па имају мачка. Па козу и неколко оваца. Па кокошке, мисирке, патке, гуске, ћурке, челе...

– Баш си чудан. Видиш наш сунчани кров, са њега пуца поглед на целу околину.

– Тата, да ти је виђети њино небо са месецом и неброено звјезда, а испод звјезданог неба ћукавци ћучу, цврчци цвркућу, жабе крекећу...

Ушуће се отац, па ће потље неколко тренутака рећи:

– Вала, синко, имаш право. Ми смо сиромашни заиста. А мишљаг да смо богати.

Ет, тако, благо мене, учте ћецу правијем вредностима. Да се радују цветићу у ливади, лептиру, зују челе, сјају росе, тичици у гори, сваком живом створењу. Да се радују ведром јутру, али и благотворној кишици. Да уживају у фијукању ветра, у кукурикању пјевчева, поју славуја. Учте иг да се не једе све што лети и да није злато све што сија. Згодно е, и треба ићи на те школе. Ал школа без Бога е ништа. Смути па проспи. Шупља ствар. Ко јело без соли. Бљутко. Пробрцне се очас. Прокисне. Није низашта. Мош да га бациш за-прошће.

Уздај се у Госиода

Знате кад је онај прос скелеџија превозијо неког научењака преко Мораве. Бијаше се окишало па обале бијагу набрекле, препуне воде. Ко море. И пита скелеџију тај мудријаш:

– Колко имаш разреда?

– Нисам ти ја ишо у-школу. Моји били сиротиња па ме нису слали у-школу, но ме дали под ајлук да чувам овце код једног домаћина.

– Па знаш ли да рачуњаш?

– Јок вала.

– Знаш ли барем да читаш и пишеш?

– Ма јок.

– Е, па ти си онда проћердо пола живота уништа. Ја сам завршијо високе школе и научијо четири страна језика.

– Благо тебе. А ја, шта ћу. Не знам ти ништа диље од носа. Вољо би и ја да сам бољи, но нисам. Таки ми усуд.

У том наиђе олуја одонуд од Овчара, чупа дрвета, изваљуе жђенуте рогоце, вода се узтала-сала, ударају громови, поче плусак ко из кабла...

– Пријатељу, знаш ли да пливаш, пита сплавар уплашеног путника.

– Не знам.

– Ау. Ми тонемо човече. Па ти си цео живот проћердо уништа.

Ето тако е то било. Ко се узда у-се – он ти је ко онај човек што е зидо кућу на пјеску. И наиђоше воде и одњеше је.²³ Само онај ко се у Господа узда у високом заклону стои.²⁴ Јабогме.

Гобеља у блашю, јобеља из блаша

И да ви кам ћецо још једну много важну ствар: никад не клонте духом. Да знате да нада никад не умире. И да у сваком безизлазу постои излаз. Учте ћецу трпљењу. Трпљен спасен.

Имадијаше једна старинска прича у којој се приповједа како е бијо један сиромачовек који је печалбијо целог живота и ништа веселник није стеко. Но само дан и комад. Рано осто удовац и имо сина јединца ког је вољо ко очи. Он му е бијо све у животу. Научијо га да чита и пише. Да црта. Кад би на самрти, он извади двије малецке кутице. Једна бијаше бјеле а друга црне бое, па му вели:

– Синко мој, дође време да се растаемо. Нем ништа да ти оставим сем ове двије кутице. Чувај иг ко очи у глави. Кад ти бидне најтеже у животу, отвори ову бјелу и прочитај шта у њојзи пише. Биће ти од користи. А кад биднеш најсрећнији, ти ондак отвори ову другу и пажљиво прочитај.

²³ Сравни: Лк 6, 46-49.

²⁴ Сравни: Приче 29, 25.

Кад је саранијо оца, он крене у бјели свјет трбуом за круом. Спаво кое-кудије, по пољима, шумама, гладово, жеђово, кисо, зебо... Ретко ко е имо да му да мај каког посла јел бијаше гладна година, све рђаво родило па е народ живљо у великој оскудаци. Он се тако патијо, мучијо и падне у очај. Ондак му се ђаво пришуња па му дошапне да нема живота, да то није живот но мучење и њему дође помисао да се убије. Окрето, обрто, нема ми, вели друге. Дође на једну литицу, а доље бездан. Нако сав уплакан, он се сети очева дара, па ко вели, прије но што скочим одавле доље у онај амбис, ај д-отворим ону бјелу кутицу што ми тата накричи. Отвори. Унутра бијаше савјен папирић. Он га полагачко рашири. И чита оно што на њем бијаше написато: *Ово ће ѓроћи, с Божјом ѓомоћи!*

Тај очев аманет му дадне снаге, он се прекрсти, и настави пут. И тако, једнога дана стигне пред капију неког великог града пред којом бијаше много неписменије људи. Никог стража не пушћа унутра, јербо нико није знао да прочита упуство изнад капије, јел само ако поступиш како е написато мош уићи. Он прочита онијем људма шта пише, они тако ураде и сербез сви уиђоше унутра. Ћутрадан га нађе на тргу један чиновник ком су сељаци рекли да има један међ-њима кои је писмен. И тај ти ћата вели оное младићу: *Ајге код їосїодара, їоїребуе једної їисара.* И тако, он оде и старешина тог града га упосли. Он ти часно

и поштено почне обављати послове, и Богу се молити. Сви га завољеше ко најрођенијег. Па и ћерка старешине града се загледа у њ. Старешина му даде добре принадлежности, кућу и део имања и повр свега даде му своју ћер за жену.

И тако он са својом женом живљаше сложно и срећно. Изродише повише ђеце а свое богаство увећаше да не верује жив човек. Једаред он седи на веранди свог дома, пресрећан. Гледа ћечицу како се весело играју у врту и своју верну љубу како ону ћечицу милује и љуби, па му, у моменту, паде на-ум како умал не скочи с оне лителице у провалију и како га спаси она очева кутица. У-том се сети да му е отац оставио и другу кутицу. Брзо оде те је извади из вијоке од свог радног астала коју е држо под кључом са најважниим стварима. Отвори. Јопет смотри унутра савијутак артије. Он га полако размотава у страу шта ли ће сад писати. Кад, има шта да видиш. Позна очев рукопис и прочита оно што е написато: *И ово ће њроћи!*

Ето, драга моја ђецо. Све ће проћи. Знаш како е реко Господ: *Небо и земља ће њроћи, али Речи Моје неће њроћи*²⁵. Овај живот је пролазан. Прође вришко. Док си дланом о-длан. Знаш кад су питали Адама? Ондак, у време оно, су људи живљели по девет стотина година. И више. Па га пито анђо:

²⁵ Сравни: Лк 21, 33.

Адаме, како ти се учини живој? А он одговоријо: Ко кад би на једна враћа уишо, а на друћа изишо.

Е, туј лежи зец: пред тијем излазним вра-
тима. Ја сам уватијо за резу од њиг. А и ви ћете
једног дана доћи пред те двери. Отале се иде у
вечнос. У рај или у вечне муке. Зависи шта ћемо
поњети пред праведног Судију. Тамо се не носи
имање. Ни знање. Ни части. Ни власти. Јок. Но
скрштене руке и дела наша. У чем нас затекне, у
тем ће нам и судити.²⁶ Зато е и реко да стражимо.
Јер не знадемо часа кад ће нас позвати.²⁷

Кад одете на гробље сетите се да ћете једног
дан и ви доћи туде. Гробље је највећа школа. Сва-
ко ће омудрати ко гој се сети свое смрти, боз тога
што ће имати стра Божји: плашиће се да не згрје-
ши. Зато е и казано да е стра Божји почетак муд-
рости.²⁸ Још су старозаветни пророци говорили:
*сеџи се, сине, своја ѿошљеџка и неш зїрјешиџи.*²⁹

Вићесте шта рече Адам, кои живљаше 930
љета. А тек наших седамдесетак. Знаш како се
каже у *Псалмима*, што се сваки дан чита из мо-
литвеника: *Дана нашије ѿгодина, има свеџа њима
седамдесеџ ѿгодина, а у јачеџа осамдесеџ ѿгодина, и
већина од њије ѿруд и мука јер ѿролазе вришко, а*

²⁶ Сравни: Јез 33, 20.

²⁷ Сравни: Мт 24, 42.

²⁸ Сравни: Пс 111, 10.

²⁹ Сравни: Исус Сирах 7, 38.

ми оглазимо.³⁰ Ет колко е кратак овоземни живот. Ал зато нас чека вечнос. И зато добрим делима спремајмо попутнину за тај пут у вечни живот, еда би наследили рај.

Нека би Бог дао да се у рају видимо јопет.

Куџујше небо док је време

Знате ону причу о томе како лопови нису нашли ништа код оног испосника чију су колибу претресли тражећи благо. И тако празније рукуј одоше и у шуми сретише старца па га упиташе ће му е имовина. А он им вели: *Ене је ѿоренаке*, и показа на небо.

Купујте небо, благо мене. Царство небеско се може купити: милостињом, добрим делима. Наранте гладна, напојте жедна, обиђте болесна, примте невољника под кров... и ондак ћете једног дана чути оне рјечи: *Одџе вамо блаѿословени, уиђџе у Царсѣво кое вам је ѣриѣремљено од ѣосѣања свјейѣа*.³¹

³⁰ Сравни: Пс 90, 10.

³¹ Сравни: Мт 25, 34.

Пазте на кораке свое

Посматрајте тичице кад пију воду на пото-чићу. Узме воде у кљун једном па се окреће. Ђа лјево, ђа десно. Па јопет тако. Она е стално на опрези. Стражи. Чува се. Чува живот свој. Тако и ви. Пазте на свое кораке. Јел у чему нас Господ затекне у том ће нам и судити.³²

Знате л ону причу кад је један калуђер упито свог старца:

- Оче, опет падок – згрешио сам.
- Устани – покај се!
- Већ сам повише пута падо и устајо.
- Јопет устани!
- Оче, до кад ћу тако да падам и да устаем?
- Докле гој си жив, док те не снађе смрт. А

смрт ће те снаћи или за време пада или за време покајања.

Е, туј лежи зец. Покај се вришко, ан згрешиш. Да те не затекне у греху.

И трудте се да исправљате живот свој. Знаш како е Господ реко оној грешници: *Иди и не їреши више.*³³

³² Сравни: Јез 33, 17-20.

³³ Сравни: Јн 8, 3-11.

Молте се

Молте се, благо мене. Никад се не мош премолити. Изутра кад устанете, прекрстите се и помолте се. Молити се мош кад идеш путем, кад се возиш, кад нешто радиш. Важно е да то чиниш чиста срца. Јок ко фарисеји: да те виде људи.³⁴

Знате л причу о оној тројици пуштињака кои су живљели на пустом острву и имали једну колибицу и у њојзи икону Свете Троице. Они ти немадијагу никаке молитвенике нити мај како књиге. И они су ти се молили тако што стану пред икону, прекрсте се, поклоне се и помоле се молитвом коју су сами смислили: *Троица вас, ѿпроица нас, ѿмилиујше нас!* И то им је била сва молитва. Њу су стално понављали.

Једне прилике услед буре пристане брод уз обалу близу њине колибице. Међ путницима који су изишли на-обалу бијаше и један владика. Он дође и упозна се с овим пуштињацима и разговарајући ш њима он види да они знаду само једну и то необичну молитву. И он иг почне учити *Оченашу*. И они ти науче. Кад се море смирило, брод крене. Ова тројица машу путницима с обале. Врате се у колибу и почну: *Оче наш кои си на*

³⁴ Сравни: Мт 6, 5-6.

*небесима... и туј се збуне. Заборавили. Они ти брже боље потрче за бродом преко воде вичући: Владико, како оно бијаше ѿвоја молишва? Кад је владика виђо, да е вера њина већа од вере апостола Петра,³⁵ да они иду по води не тонући, он им довикну: *Молше се како знаше!**

Ет, да знате да е Богу угодна свака молитва која изоди из чистог срца!

Наши стари нису били писмени. Нису читали молитвенике. Ал се прекрсте кад устају и кад лјежу. Кад седну да презалобају. Кад оће д-испију чашицу ракије ил вина. Кад кошају волове. Кад почну орање ил мај каки посо. Исто тако кад сору, покосе, попласте, окопају, пожњу. Прекрсте се. Заблагодаре Богу. Кад посију прекрсте се и кажу: *Господе предаем ову њиву у руке Твое.*

Предај се вољи Божјој

Молте се Богу да упутити стопе ваше стазама праведнијем. Препуштите се вољи Његовој. Самовољан човек, који се не покорава вољи Божјој и закону Његову, ти је ко онај сељак што е мишљо да би он боље од Бога управљо временом. И виђевши мисли његове Бог му се преко анђела

³⁵ Сравни: Мт 14, 25-31.

јави у сну и каже: *Пошћо мислиш да боље знаш кад је како време ѿшребийшо, ево овој љеѣа сам уйрављај временом.*

Сељак брже-боље пожели сунчано време. Тако и би. Ан се земља осушила он пожеље кишу. Она обноћ пане. И све тако. Усеви расту на замерак. Ко из воде. Па се модре. На-љепоту. Никад тако добри нису били од кад он туви.

Кад би с јесени сељак пожели сунчано време еда би збрао усеви и смештијо иг у житнице свое. Заиста, тако се време и указа.

Кад скупи жетеоце и поче жетву, сељак виђе да е класје празно, да унутра немаде зрневља ни икаког плода. Он поче роптати. Обноћ му се јави анђео у-сну и сељак се изјада како е све учинијо како најбоље бити може, како су сви усеви бујали ко никад до тад, ал да нема рода ни овићка. Ни за лјек.

Нато му анђео рече: *Смейно си с ума веѣар без која нема ѿпрашивања и ѿлогње.*

Кад се пробуди, сељак свати да се не треба петљати у Божји посо и да нашим мудровањем без покоравања Божјој вољи можемо само да начинимо збрку и безпоредак.

Ништа не вреди да читамо Еванђеље и слушамо реч Божју ако то не испуњавамо. Јел онда смо ко онај неразумни што га поменусмо, што е начинијо кућу на пјеску и кад ударише кише и

дунуше ветрови кућа она се сруши. И пад њен
страшан би.³⁶

Црква је Божји рукосад

– Видим, не желите да говорите о својим прогонитељима, и да иг доживљавате као добротворе, јер су Вас још више приближили Богу. Ал ипак, ми не разумемо како е то могла Црква Светог Саве д-учини. Нас двоје смо о томе размишљали и разговарали. Нас то некако подсећа и личи на инквизицију, на човекомржњу, на братоубиство, на...

– Немојте никад мјешати Свету Цркву са појединцима који су умислили да су они „црква“. Њиг је ђаво преварио и они су или у прелести, или у гордоумљу... Цркву не чине владике и свештеници. Она е заедница свију православније верника крштениг у име Исуса Христа. Цркву је Господ Исус Христос осново и Он је њејзина глава.

И зато постоји само Једна једина Црква. Света Црква.

Она живи у свим народима свјета и зато е Саборна.

³⁶ Сравни: Мт 7, 24–27.

Њу е Господ осново са својим ученицима – Апостолима и зато е она Апостолска.

У њојзи се исповједа оно што е Бог открио у светим књигама Старога и Новога Завета и у Светоме Предању, које су ижњели, објаснили и предали нам Свети Оци. Свети Оци су на седам васељенскијег и девет помеснијег сабора утврдили поредак наше Свете Цркве. И рекли ко тај поредак наруши, проклет да бидне. Коно што и Апостол каза: Ако вам мај ко, па и *анђо с неба јави* Еванђеље *груїачије* него што вам јависмо, проклет да бидне!³⁷ У тако уређеној Цркви ми се спасавамо живљећи по тој вери. И чинећи добра дела. А добра дела чинимо ако извршавамо еванђељске заповести, ако живимо по Еванђељу.

Ако си верник, треба да живиш нако како учи Црква, а јок нако како ти мислиш да треба, нити нако како би шћели они што су умислили да су они „црква“. Нико не смије оступати од учења Цркве. Онај ко то учини, он није хришћанин.³⁸ Он је отпадник. Он ти је јеретик.

Свако ко је верник, био лаик или јереј, не смије оступати од правила црквеног живота и од Светога Предања.³⁹ Та правила су поставили Апостоли и њиг су допуњавали Свети Оци руко-

³⁷ Сравни: Гал 1, 8.

³⁸ Сравни: 1 Тим 3, 15 и Мт. 18, 17.

³⁹ Сравни: 1 Тим 6,20 и 1 Кор. 11, 2.

вођени Духом Светим и под руководством Господа Који је, коно што рекосмо, глава Цркве.

Свети Оци су истицали да се у Цркву не смију уносити новотарије којима се крше Писма и Предање.⁴⁰

Мораш знати да е покорнос Цркви покорнос Богу. Јел Цркву чине Господ, Апостоли, Исповедници, Свети Оци, Мученици, јерархија и верни народ. Њу не чине само власт имајући, како они често умишљају. Зато Апостоли и говоре да е важније Богу угодити но људма. Јер ко угађа људма, а јок Богу, тај није слуга Христов.⁴¹

⁴⁰ Сравни: 6. Васељенски Сабор пр. 2; 7. Васељенки Сабор пр. 1; Картагински Сабор пр. 2.

⁴¹ Сравни: *Гал 1, 10 и 1 сол 2, 4*; и са: “Божијом благодаћу одређујемо: чувати неприкосновено од новотарија и измена веру коју су нам предали сведоци и слуге Речи, богоизабрани апостоли... нека се вера свих у Цркви Божијој прослављених мужева, који су били светила свету имајући реч живота, поштују чврсто и непоколебљиво заједно са Богопреданим делима и догмама које су они предали...Ако било ко не поштује и не прихвата догме побожности и не мисли и не проповеда тако, већ се дрзне да иде против њих нека буде анатема по правилу које су раније установили свети блажени оци и род хришћански, и као туђ нека буде искључен и избачен. Јер ми у складу с оним што је раније изложено донесосмо коначну одлуку да се ништа не сме додавати нити одузима-ти на било који начин” (6. Васељенски Сабор, пр. 1).

Препамет – беспамет

– Оче, у једном од нашије пријашњиг сусрета сте нас саветовали да кад од свештеника тражимо разјашњење неког питања, или кад тражимо неку поуку, питамо прецизно: Шта о томе каже Црква, а то значи Јеванђеље, Предање, Свети Оци, а не шта он лично мисли. Кад смо отишли, разговарали смо о томе и нисмо баш сигурни да смо Вас разумљели. Зар неко ко је положио јерејску заклетву смије друкчије да говори него како учи Црква?

– Наћи ћете у посланицама светијег Апостола наук кои каже: Кад се грађаху мудри излуђеше.⁴²

Још су старозаветни пророци рекли да сваки човек постаде безуман од знања.⁴³

Зато Свети Козма Етолски понови оно што су рекли старозаветни пророци и Апостоли, говорећи, да ће *многе невоље доћи од начишаније људи*.

Зато, ни за живу главу, не идте за онима који се руководе својим разумом, него се држите црквеније догми.

Што ви то зборим?

⁴² Сравни: Рим 1, 22.

⁴³ Сравни: Јер 10, 14.

Зато што никог није спасило његово умовање, његово тобожње знање, него вера.

Ниђе Господ не рече: Знање те је спасло.

Јок.

Него: *Вера ѿвоја сѣасла ѿе је.*

То је Господ поновио много пута.⁴⁴

Зато, веруј.

И само веруј.

И бићеш спасен.

И ти, и дом твој.

И чељад твоја.

Бог нам је дао разум да би сватили и разумљели Истину, а не да ми измишљамо истину, како то чине поедини епископи, који почињу да митирају „непогрешивос“ папе, коме се полако примичу. Прежају испотија, кријући. Да иг не премети народ. Има иг што иду у Ватикан, што му љубе руку, што га канда зову „свети отац“. Само што крију. Ко да може нешто да се сакрије.

Они заборавили да е Господ реко: Све што е тајно, биће јавно и све што е скривено изићи ће на виђело.⁴⁵

Бијо у свое време, тамо неђе у 17. вјеку, неки епископ Гаврило Мијакић, кои је исто тако, кришом, ишо код папе ради издаје вере. И кад се врно,

⁴⁴ Сравни: Мк 5, 34; 10. 52; Мт 9,22; Лк 7, 50; 17, 19; 18,42.

⁴⁵ Сравни: Лк 8, 17.

зазидају га Србљи жива у манастиру Марчи.⁴⁶ А слично се десило и Мардарију Корнећанину.⁴⁷

Уљези

Упамтите добро, драга ћецо, шта ћу вам касти.
У Цркви има уљеза.

Има начитанијег јањичара који ће ви радити
о глави.

Пазте да вас не преваре ти подлаци.
То су вуци у јагњећој кожи.

Господ нам је заповиђо да се од такијег
чувамо.⁴⁸

Зато су нас Апостоли упозорили да ће наста-
ти времена тешка, јер ће људи постати саможиви,

⁴⁶ Трагајући за старчевим речима у које сам посумљао утврдио сам да су то заиста е историјске чињенице. Пронашао сам изворе за те тврдње, па сам их забиљежио у неким од мојих књига. В: Грешни Милоје, *Изјубљено јајње*, греће избање, Ниш, 2018, сгр. 141. Може се видети и у pdf-у ОБДЕ: <https://kmn.rs/wp-content/uploads/2019/05/izgubljeno-jagnje-3-izdanje.pdf>; *Тајна безакоња*, треће издање, Ревнитељ, Ниш, 2012, стр. 83. Може се видети и у pdf-у ОБДЕ: <https://kmn.rs/wp-content/uploads/2019/05/tajna-bezakonja.pdf>

⁴⁷ Исто.

⁴⁸ Сравни: Мт 7, 15.

среброљупци, поносити, хулници, неправедни, опадачи, издајници, надувени, који ће имати само обличје побожности, а силе ће се њене одрећи.

И Апостоли су поновили заповест Господњу да се такије треба клонити.⁴⁹

Тиг улеза има и у другим помесним Црквама. Сви су се они излегли из онијег кукавичјиг јајци кое је по православним гњездима то-ес помеснијем црквама потурила она кукавица из Ватикана која нам вјековима, од иљаду педесет четврте, ради о глави. Њен циљ је да урнише православље. Да га сравни са земљом.⁵⁰

Ти потурени одавно спремају разбојнички сабор. Туј ће они пробати д-испуне ђавољи план о уништењу православља. Ал туј ће њине маске поспадати. Они ће на то разбојиште, кое ће звати „свети сабор“, позвати јеретике разнијег боја ко што су паписти, протестанти и други, па ће чак ш њима имати заедничку молитву, чиме ће отво-

⁴⁹ Сравни: 2 Тим 3, 1-5.

⁵⁰ Оно што је старац тврдио, данас ко на длану види-мо из открића проф Смиље Аврамов: „Између САД , Ватикана и Немачке склопљен је 1976. године тајни споразум у 11 тачака... Једна од тачака која је мене посебно погодила... била је: тотално уништење православља.“ В. *Чувари вере ђрегачке*, Ниш, 2014, сгр. 368.

Може се видети и у пдф-у ОВДЕ: <https://kmn.rs/wp-content/uploads/2019/05/cuvari-vere-predacke.pdf>

рено погазити каноне и признати јеретике.⁵¹ То њино безакоње ће само потврдити еванђељске рјечи да зло дрво зле родове рађа, и по том роду се распознае.⁵²

⁵¹ Просто је невероватно: ко да је старац назиро критски сабор, који ће се одржати после двадес година од његовог пресељења у вечно, за који епископ Лонгин Жар каза: „Критски сабор (16–27. јун 2016. године) – сабор безакоња, сабор разбојнички, јеретички, лажан и ђавољи. А ви, браћо моја архијереји, како ћете се вратити кући, у Цркву, пред народ, чистом Телу и Крви Христовој, када сте Га издали? Како ћете приступити Олтару Христовом? Како ћете вршити Света Тајинства наше Цркве Православне, ви безблагодатни, несрећници и издајници? Како ћете приступити Светињи, вери нашег Светог Православља, догмама канонима и одлукама седам Васељенских Сабора, којима је установљено све што је неопходно за наше спасење? Зашто сте имали потребу за свеправославним сабором без православаца? У служби Критског сабора, ви нисте служили Истини, него духу окултног мундијализма и расцрковљења, крчећи пут за лакши долазак Антихриста! То сте желели? Постали сте издајници земље, народа и Бога! (...) Не одрекнете ли се у свему овог сабора, гнев Божји ће доћи на вас, делатници безакоња! Не изједа ли вас савест, док ћутите? Сустретом са екуменистима изразили сте добродошлицу свим јересима и њиховим учењима и издали сте Бога...” (в. опширније: Грешни Милоје, *Изјубљено јаће*, треће издање, Ниш, 2018, стр. 190-192).

⁵² Сравни: Лк 6, 43-44.

Ето тако.

Да знадете, благо мене, да су науке без Бога грк плод палог разума.

Начитаност и није права мудрост него привиђеније мудрости, зато што Истина коју е Господ открио човеку није доступна његовом палом разуму и он њу трамплјава за нагађања. Зато су нам Апостоли оставили аманет да се чувамо да нас ко не пороби вилозовирањем и преваром, по науци свјета, а јок по Христу – у Ком је премудрос.⁵³

Та вилизовија која е пород људског пада се боји учења Истине. Она доводи наш дух у стање самообмане и душевне погибелѝ, желећи да одбацимо истинско познање од Бога и да га замјенимо мудровањем огреховљеног свјета.

Нико нека се не вара, каже Апостол, ако мисли да е мудар на овоме свјету.⁵⁴ Ко гођ мудрос тражи мимо Христа, он се Христа одриче.

Ти начитани људи, без вере и без Бога, не знају, или одбацују, зачепљавају увета да не чују глас Апостола који нас заветовагу да чврсто стоимо и држимо Предања којима нас научише и да се клонимо поганијег и празнијег разговора лажно названого знања, коем се неки привољеше и споради тога отпадоше од вере.⁵⁵

⁵³ Сравни: Кол 2, 3,8.

⁵⁴ Сравни: 1 Кор 3, 18.

⁵⁵ Сравни: 2 Сол 2, 15; 1. Тим 6, 20-21.

Наука без Бога није мудрос но лудос. Таки мудраци су ти изумили и теорију по којој они нису ђеца Божја, но мајмунска, Бог да им прости.

– Оче, ми, ипак, живимо у времену развоја науке...

– У реду. То е добро. Али, велим, ако наука не уважава Истину, она ондак иде путем лажи, чи је отац ђаво, и не треба се поводити за таком, лажном, науком. Зар нису највећи научни умови свјета били побожни људи?

Кад ово велим – мислим на оне начитане кои немају Бога у свом срцу и кои се користе лажним знањом. Они се престављају као умни интелектуалци а (у) ствари су сакати богаљи, лажни учитељи, кои трују душе, водећи у пропас и себе и оне око себе. Ђекад, зато што су обезбожени слјепци који тумарају без божанског светила, а ђекад намерно, из разноразнијег разлога, а најчешће из користољубља, заводе друге на крив пут.

Чувајте се јеретика

– Оче, данас многи себе називају хришћанима, чак и они који се речима и делима ругају Христу. Ми смо код аве Јустина прочитали да је папа учинио један од три највећа грехопада у историји људског рода.

– Тако е. Адам је отказо послушнос Богу. Јуда га е издо. А папа га е протеро са земље и себе прогласио непогрешивим Божјим намесником на земљи. То је жељо и пали анђо – сатана. И он је шћео да се убарабари с Богом. По томе су сатана и папа истог духа: ђавоље, богоодступничког.

Зато добро утвте шта ћу да вам речем: кад чуете да неко папу зове „свети отац“, знајте да е то ђавољи син. И да е то што тај ради ђавоља работа. Од таког бежете коно од љуте гује.⁵⁶ Од таког благослов не узимајте, нипошто, да не навучете проклетство.

Лажне цркве

Пазте добро. Хришћанским црквама себе називају римокатолици и бројне протестантске организације. То нису цркве. То су лажне цркве.

Зашто?

Зато што оне нису у складу са апостолским уређењем Цркве, коју је сотворио Господ и којој је он глава. С почетка су сви били православни, а онда су отпали римокатолици, од коиг се после накотило море јереси и секти.

⁵⁶ „Проверавајући“ да ли старац претерује, нађосмо сличну мисао код Св. Марка Ефеског: „Бежите од паписта као што се бежи од змија.“

Римокатолици су оступили од апостолскије предања и успоставили квареж. Они су своим умовањем почели д-измишљају догме. Та отпадија је чак и Ееванђеље преправила и речи Господње погазила.

Разумите: Сам Господ је реко а еванђелист Јован то записо у 15. глави свог Еванђеља – ово добро упамтите: *А кага дође Уїешиїељ, Коїа ћу вам Ја ѱослаїи од Оца, Дух Исїине, Који од Оца исходи.*

И Апостол збори: *Сваки гар добри и сваки ѱоклон савршени одозїо је, силази од Оца Свјеїлосїи.*⁵⁷

А Латини?

Они се начињеше „паметнији“ од Апостола, па чак и од Господа, додајући филиокве у *Символ вере* и тако измудроваше „догму“ о исхођењу Духа Светог од Оца и Сина. Па су онда извантазирали догме о непорочном зачећу Мајке Божје, па о папиној непогрешивости и још коекаке вероломије кое су туђе апостолском Предању и плод су измишљотина, плод су палог љуцког ума. Е то ти је оно што каже Апостол: Они што се грађаку мудри излуђеше. Неће мложе времена проћи кад ће се међу нашијем лажним епископима пројавити таки ништаци. Таки вероломци и богоотпадници.⁵⁸ Вићећете и сами.

⁵⁷ Сравни: Јн 15, 26; Јак 1, 17.

⁵⁸ Сравни: Рим 1, 22. Нажалост, неки лажни епископи на-

Ће поменук догмат о непогрешивости папе, треба д-узмете да прочитате то бесомучје, кое човек чистог ума и здравог разума не мож да свати, а јадно ти да прими. То није ништа друго него лудило палог човека кои себе изједначуе с Богом и ставља се чак изнад Њега, јел су у том лудилу избунцали да папа мож д-изрекне мишљење чак и противу суда Божјег, Боже прости.⁵⁹

Зато Свети Пајсије Величковски, који је живљо у 18. вјеку, говораше да од уније с римокатолицима треба бежати ко што е Лот бежо из Содома. Све остави и бежи, говорио је. Боље ти је, вели, да будеш пука сиротиња него да хулиш на Светог Духа ко што хуле римокатолици.

Због безбожја и раскалашности ватиканске, изродио се протестантизам, кои је узо из Пре-

ших дана као што је Григорије Дурић се придружише овом безакоњу, изговарајући *Символ вере* с додатком филиокве (*filio que*), што се може видети и чути овде: <https://www.youtube.com/watch?v=Y66ЕНРАеQYQ> под насловом: *Григорије ојей и ојей ђао у јерес - симбол вере са латинима*.

⁵⁹ Трагајући за овим потресним речима и сумњајући да ли је могућ толики пад човека под власт греха и ђавола, помишљајући да старац претерује, дошли смо, временом, до текста епископа руске заграничне цркве Аверкија Тушева: *Духовне основе ђаизма*. О томе детаљније: Грешни Милоје, *Изјубљено јайње*, треће издање, Ниш, 2018, стр. 29-40.

дања оно што њему пасуе и одговара и томе додо
свое мудровање. Тако су они баталили Цркву и на
њеним развалинама, додавајући то свое умовање,
изградили своју измишљотину – лажну цркву.

Лутер је уишо у Рим кличући: *Рим свейи
їрад!* А излазећи из њега, пошто е виђо шта се
ради у Ватикану и ко е папа, узвикнуо е на ис-
том оном месту: *Рим, їроклейї їрад!* С правом је
напао папу и ватиканско безакоње говорећи: *ако
їосїоји їакао, онда је Рим на њему саїрађен, їо е
бездан из кої излазе сви їреси, али није потребијо
пут да се врати правој, православној вери, но е
отворио радионицу за израду лажније цркава,
кое су се мложиле. Све само-сама јерес до јереси.
Наш народ каже: Од луда оца, луда ћеца, те и то: од
папе не мож ништа добро д-испане. Зато е један
грчки светитељ, Козма из Етолије реко: Паїу да
їроклињейше!*

Тако е од папине „непогрешивости“, касти
лудила, лудило почело да се размлажава по Евро-
пи и Америци. Колко гој има те луде ћеце, толко
има и лажније цркава.

И сад би папа био рад да то све тури под
своју шапу, па су смислили екуменизам.

А то ти је, што вико отац Јустин, свејерес.

Знате ли ви ћецо кад је бијо први екуменски
састанак?

Први екуменски састанак ти је био у рају. Туј
су змија и Ева сковале план како да преваре Бога.

И резултат тог екуменизма је тај да су изагнате из раја.

Е, тако ће ти бити и с овијем екуменистима. И они кују план како да преваре Бога и Божји народ.

Ал не знаду да е народ чувар вере! И: ко гој се с народом судијо, парницу је сагубијо.

Екуменисти ће очи вадити једни другима

Долазили ми неки доктори озго из Новог Сада. И они ми причају да им је дошо неки врљави, који је здомчо бачку епаркију, коно да е то његова прђија, и веле да ће он д-изагна свете оце с Богословије. Кажу, да ће он започети да претвара нашу Цркву у лажну цркву, у пећину разбојничку.

А ја им велим: не бојте се. То е облачак који ће проћи и нико га се неће ни сећати. Јел, кажем ја њима, човек, ко и ђаво, снуе ал Бог одлучуе. Сав ће његов труд бити узалуд. А оно кукоља што он и њему слични побацају по њиви Светог Саве ће се сажћи кад се испуни време.

Ш њима руководи ђаво. И они ће се с почетка слагати. И имаће некијег резултата привремено. Биће сложни да ућуткају истинске чуваре вере предачке. А онда ће почети међу собом да ваде

очи. Да се кољу ко гладни керови кад међу њиг бациш кошчурину на којој нема мяса. И ондак ће народ виђети да је ту ђаволчина умјешо прсте и бежаће ода-њиг коно од како стрвине што смрди и од чијег смрада не мож да се дише.⁶⁰ Њима ће једини спас бити покајање. Ако им гордос дозволи да се покају и врате роду и Богу.

Екуменизам и комунизам су из исте кујне

Знаш како ти то дође. Језуити су ти смислили комунизам еда би уништили царску православу Русију. То ти је сатанска ствар. И они ти туре на њину заставу паролу: Пролетери свију земаља, ујединте се! И они почну д-уништавају цркве, манастире, да иг претварају у магацине, у штале, у базене за купање... Да прогоне епископе, свештенике, калуђере... Ал нису могли Бога д-ишћерају из душа и срца народа. Ти прогони су породили катакомбе, у којима су засијали неброени мученици и светитељи. То се крије кода нас,

⁶⁰ Када се погледају данашњи сукобљени кланови између Иринеја Буловића и његовије улизица, с једне, и осиљениг кое су испилили Атанасије Јевтића и Амфилокије Радовић, с друге стране, види се невероватно остварење старчевих речи.

коно што гуја крије ноге – штоно се каже. Али ко што рекосмо, свако дело ће изићи на виђело. Тако ћете и ви, једног дана, виђети и сазнати колко е светаца породила руска катакомбна Црква. И како су се они борили за веру.⁶¹

Е, сад су исти зликовци смислили другу сорту комунистичке заблуде, звану *екуменизам*. Сатанин рукосад у друкчијем паковању. Само им вали застава и парола: *Јерейици свију земаља, ујединїе се!*

Е, ови су ти гори од онијег.

Због чега?

Због тога што су они први ишли директ противу Бога. Тувим, ко јуче да е било, кад су пјевали, Бог да им опрости, вако: *Пейоокрака са љей роїа ми идемо љроїив Боїа / љейоокрака са љей лисїа ми идемо љроїив Хрисїа.*

Ја нећу дочекати, ал ви ћете виђети најпрво шта ће бити с њином петокраком, а кад се једног дана цело наше покољење пресели у вечнос, виђећете шта ће бити с онима кои ратова-

⁶¹ Заиста: кад се данас прочита књига *Свейиїељї Руских кайакомби* (Серафим Роуз, Иван Андрејев, Романов, Бања Лука, 2012) просто је запањујуће одакле је старац имао то сазнање. Наша претпоставка је да су његова вишебројна ходочашћа по Светој Земљи и сусрети са тамошњим подвижницима били извор тије сазнања.

ше спроћу Христа Бога нашега. А виђећете и оне кои добар рат ратоваше, муке издржаше а веру обдржаше.⁶²

А ови, екуменисти, су лукавији. Они бејаги признају Бога, а иза леђа предү конопац Његовој Цркви, настоећи да е урнишу. Зато, велим, да су они опаснии. Превејании. У сто варби обоени. Ко иг не зна скупо би иг платијо.

Паписти су најпрво отпали од апостолске Цркве, од Истине. Ондак су протестанти почели да указују на заблуде паписта. Али су и они заврљали, те су по свом умовању, а јок по Божјој Истини, направили своју, швапску, веру. Енглези су ондак изградили своју веру. А ондак се код Енглеза, исто коно код Немаца, искотило ваздан секти. И оне ти се све маскирају под Христовим именом. А то се збило зато што сви они Истину нису тражили онамо ће ју је Бог ижњедрио него у своем мудровању.

Е такијег „мудраца“ сад имадеш у нашој Цркви код поединије владика и, за црне јаде, код нашије избогаљениг интелектуалаца, кои мисле да су посисали сва знања овог свјета, а не виде диље од носа.

Будибокснама.

⁶² Сравни: 2 Тим 4, 7.

Ти оступници и вероломци су погазили завет да нико не ствара нову веру мимо правила Светијег Отаца, нити јој смије штогођ додавати или одузимати.⁶³ Тешко оном ко оступи од тијег светоотачкијег правила. Наша е дужнос да нашу веру чувамо наку како смо примили од нашије предака и да е таку предамо онима што ће иза нас доћи.

А да би нам то пошло за руком морамо бегати од лажљиваца, од вукова у јагњећој кожи који су убачени и у нашу Цркву. Јербо то су притворице, преваранти, јеретици кои, полако ал сигурно, почињу д-изврћу догмате, то-ес учење Цркве, и да газе каноне, то-ес уређење и правила Цркве.

Зато нас је Апостол упозорио да ће бити међ-нама лажније учитеља кои ће уњети јереси погигли и кои ће се одрећи Искупителја.⁶⁴

За таке је Ава Агатон говорио да су отпадници од Бога.

Е, зато у цркве ће су јеретици не-идте.

Јербо то и нису цркве, него су иг, ко у време оно, безбожници претворили у пећине разбојничке.

Боље ти је да се молиш код куће или у шуми него ш њима.

⁶³ Сравни: Ефески Сабор, пр. 7.

⁶⁴ Сравни: 2 Петр 2, 1.

Јербо е Господ заповједио да се од такијег одвојиш.⁶⁵

Јел је казано, с ким си наки си. Знаш како ти то дође: онај што краде туђе трешње је лопов. Али и онај што му чува стражу није одвоијо од трешњобера, јел и он учествуе у крађи. Тако и то: кад видиш да неко крши правила, типик, каноне, бежи ода-њ колко те ноге носе и очи воде, да не биднеш саучесник његова безакоња.

Потурене кукавице

Има данас, на жалос и бруку голему, у Цркви оније што су потурени коно што кукавица потура јајце. Ви знадете да кукавица не зна праву мајку, него е у заблуди мислећи да јој је мајка она тица у чије гњездо је потурено јајце из ког се испилила. Кукавица се, значи, одгаја преваром.

Младунче кукавице се обично изведе прије но младунци тице која е направила гњездо, па кад се младунци тице домаћина изведу, младунче уљеза иг поизбацуе из гњезда. Тако тица домаћин сподиже убицу свое ћеце.

Е, тако ће ти бити у нашој Цркви кад сташу ови потурени.

⁶⁵ Сравни: Ис 52, 11; 2 Кор 6, 17.

Мајка Црква ће иг гаити, школовати, руко-
полагати, хиротонисати, градити им дворове, ку-
повати лимузине и коешта, а они ће, кад ојачају
и здомчају кормило Цркве, почети д-избацују из
њеног крила њену рођену ћецу.

Живи били па виђели.

Ал, не малакшите. Вришко ће се открити
њина превара и народ ће им окренути леђа коно
што е стално чињо у својој крстоносној историји.

Јербо, народ је од памтивјека чуво и сачуво
веру.

А ти потурени ће почети да заедничаре, да
се моле и саслужују с јеретичима ијако апостол-
ска правила предвиђају најстроже казне за такe
ништаке.

Кад је тамо тријестиг година четвртог вјека
јеретик Арије, преко власти имајућиг, издејство-
во да га приме у црквено општење, тадашњи
епископ се молио да Бог одузме живот или њему
или Арију, јер није шћео да прекрши каноне, да се
моли са јеретиком.

И знате шта се догодило Арију, пред саму
службу, и како е скончо свој живот?

Јабогме.

Умро је нако како е и живљо.

Погано живљо.

У погањштињи и скончо.

Чоек снуе а Бог одлучуе.

Био ти у Русији неки митрополит Никодим Ротов. Он ти је био папин љубимац и слугерања. Велики екумениста, који је мишљо да мож да сложи рогове у врећи, то-ес да може д-измири светлос и таму, католичку отпадију и православље. И он ти је бијо десна рука папе и екумениста у припреми лажног православног сабора.

И знаш шта бидне ш њим?

Липсо е ко кер пред папиним ногама у Ватикану. Прије непуник дваестину година. Мешчини неђе тамо седамдесет осме.⁶⁶

Тако ће ти бити и с овим нашим екуменистичким изродима, то-ес јеретицима.

Него, почек ви причати о Арију. Кад је оно Арије црکو у клозету, попрође мено времена, и Цар доведе лажног епископа – Аријевог следбеника, неког Лупуса.

Ондак ти народ Едесе престане д-иде у цркву и почне да с-окупља ван града. И тако су молитве вршене напољу.

Е, тако ће ти бити и кода-нас.

Живи били па виђели.

Ја то нећу дочекати, ал ви оћете сигурно.

Кад безбожници здомчају влас у цркви, у патријаршији, највернији и најоданији ће им се супроставити. И због тога ће бити проћерани. Бла-

⁶⁶ 1978. године.

го њима. Јер су блажени прогнани правде ради, по речи Господњој.⁶⁷ Они ће ондак, Христа ради, оставити све и отићи у пуштиње. И народ ће их познати. И доћи ће к њима. И тако ће се сачувати семе светосавско. И проклијаће. И доњети род.⁶⁸

Дочекаћете најбоље време за спасење

Кад лупежи завладају Црквом, ови што су потурени из кукавичјег јајцета, кад ишћерају

⁶⁷ Сравни: Мт 5, 10.

⁶⁸ Тада сам заиста посумљао у старца. Помислио сам: ма нису га ђабе истерали из Цркве. Он је, вероватно, у прелести. Шћадијак то да кажем Нади. Оклевак, плашећи се да је не саблзним. Уз пут она поче: *Црни Милое, чу ли њи шћа каже оџац. Знај добро да ће њако биџи*. Одшућек. Четрнаест година по упокојењу старца десио се прогон владике Артемија кога нисам познавао лично, ал сам знао за његову борбу против безакоња. Против екуменизма. Кад су за њим пошли црноречки монаси које, такође, нисам познавао, џетик се старчевих речи. Примио сам их у започето етно село у Лозници, где је било постављено десетак кућерака старе србске архитектуре. Касније смо подигли цркву посвећену Светом Николи. Дана кад је никло преко четрес катакомби широм земље и света под омофором прогнаног Владике, не сумљам више у старчеве речи и кад одем на његов гроб, молим се да ми опрости оне ружне помисли.

учење Светијег Отаца из богословских школа, кад почну д-уводе коекаке новотарије, кад почну д-изврћу и преправљају учење Цркве, ви ћете морати по пуштињама да се молитe.

Људи ће уздисати и говорити да је дошло тешко време.

Неће људи бити у праву.

Време је увек исто.

Оно е Богом дано.

Људи у том датом им чеперку времена могу бити добри или зли.

Ти зли људи ће завладати у Цркви.

Они ће прогонити праве хришћане, коно што е и казано у Светоме писму.⁶⁹

Е, то ће бити најбоље време за спасење!

Благо вама кои то дочекате.

Јел Бог ће бити с вама.

Бог је свагда био на страни прогнаније.

Био и биће.

Свагда, сада и у вјеки вјеков.

А ви ондак, коно што су чинили наши преци у мукама, у прогонима, у невољама... подижте брвнаре по шумама и горама и тамо се молте Богу.

По кућама ће вас приме добри људи.

А добријег људи је увјек било и биће иг док је свјета и вјека.

⁶⁹ Сравни: Мк 13, 9.

И тако ћете, уз Божју помоћ, сачувати веру.
И сачувати Свето Предање.

Јербо е давно и-давно казано и у Светом писму записато да ће се дом безбожнички раскопати, а да ће колибе праведника цветати.⁷⁰

Немојдете случајно да прилазите чаши коју држе јеретици, да не навучете проклетство.

Нипошто!

То није светиња, него отров змијски, ђавољи.⁷¹

Кад им окренете леђа, ондак ће у зликовцима прокључати сујета и злоба. И ђаво ће иг наговорити да вас прогоне и кажњавају. Ондак ће они глати да се слижу са световнијем властима. Почеће да им каче ордење, да им се улизују да би вас лашње прогонили.

И да би иг они штитили од народа!

Доћи ће време кад ће иг на службама и у њијем дворовима чувати милицајци јер ће се бојати да не прођу ко онај владика Гаврило Мијакић и онај проклети Мардарије Корнећанин.

⁷⁰ Сравни: Приче 14, 11.

⁷¹ Сравни: 1 Кор 10, 16-17; 32 правило Лаодикијског сабора: „Није достојно од јеретика примати благослове, који су пре празнослови него благослови”; „Причешће из јеретичких руку јесте отров, а не прост хлеб” – Архим. Јустин Поповић, ³Православље и екуменизам, Солун, 1974, стр. 128.

Заборавиће они да е у Светом писму казано:
Чега се безбожник плаши оно ће га и снаћи.⁷²

А ви се не бојте.

Јербо е у Светом писму још казано: Шта праведници желе оно ће им Бог и дати.⁷³

Не бојте се

Е, кад то време дође, драги мои, вићећете
шта ће решето Божје д-учини.

Чудом ћете се зачудити ко ће веру д-изда.

И још већим чудом ћете се чудити ко ће д-устане да е брани.

Није случајно Господ реко фарисејима кои су тражили д-ућутка ученике: ако они ућуте, камење ће прозборити.⁷⁴ Тако и то. Кад владице кукавне ућуте, страа ради јудејскога,⁷⁵ калуђери ће прозборити, народ ће прозборити – а Бог неће оставити ђецу своју без пастира. У свим временима Господ је пројавио по неког пастира доброг. Знате за Теодора Студита, Максима Исповедника, Марка Ефеског. На стотине страдалника и исповедника вере наше се ижњедрило од Христа до

⁷² Сравни: Приче 10, 24.

⁷³ Исто.

⁷⁴ Сравни: Лк 19, 39-40.

⁷⁵ Сравни: Јн 20, 19.

нас. Тако ће и у ваше време Бог послати пастира дброд, који ће бити спреман да живот свој дадне за стадо свое. За веру своју. За Христа свога.

А ви?

Ви не малакшите, благо мене.

И не бригајте споради тога што ће вас прогонити и кажњавати.

Неће се они либити да посегну и за анатемама, кое ће бацати на праведнике.

Споради чега?

Споради тога што ће бити у власти ђавола, кои ће им одузети расуђивање.

И они ће пасти тако страшно, да њино срце неће бити ни-лјек милостиво, него ће кипљети од зла и мржње.

Они ће од мржње оћоравити и оглувљети.

И они ће клеветати, лагати, измишљати.

И чиниће братоубиства.

И оцеубиства.

И ђецоубиства.

Зато се на једном месту, у Светоме писму, каже да праведник брине и за живот свог живинчета, докле је у безбожника срце немилостиво.⁷⁶

А ви?

Ви се не бојте!

⁷⁶ Сравни: Приче 12, 10.

Само радте добро и мислите добро и спашће-те се.

Знаш како каже премудри Соломон?

Мисли су, вели, праведнијег праве, а савети безбожнијег су превара.⁷⁷

Тиг преварнијег се чувајте.

И не бојте се никога и ничега.

Јел ће Бог бити с вама. А кад Он бидне с вама, ко ће противу вас?

Јел је казано да добар човек добија љубав од Господа, а човека зликовца Бог осуђуе.⁷⁸

Зато се неправедно бачена клетва враћа на њину главу.

Јел свако добија плату по делима његовијем.

Та плата е одмерена у Светоме писму, у ком се вели: Обарају се безбожни да иг нема, а дом праведнијег остае.⁷⁹

Зато се, велим вам, не бојте њинијег казни и клетви.

Незаслужена клетва ти је ко врабац на грани: прне и одлети они час, и ниђе га нема.⁸⁰

Свети оци веле да ти је највећи благослов неправедна клетва.⁸¹

⁷⁷ Сравни: Приче 12, 5.

⁷⁸ Сравни: Приче 12, 2.

⁷⁹ Сравни: Приче 12. 7.

⁸⁰ Сравни: Приче 26, 2.

⁸¹ Заиста, у књизи *С болом и љубављу савременом чове-*

Јел знаш како пише у Светоме писму?

Каже: Они што благосиљају ће наследити земљу, а они што проклињу ће се истрјебити.⁸²

Зато ви велим, не бојте се зликоваца, но се само Бога бојте.

Јел није случајно казано: Ко гој оће побожно да живи биће гоњен. И опањкаван. И презиран.⁸³ Значи, јок по неко, но сви који оће побожно да живе у Христу.

Зато е велики благослов на човеку кога неправедно куну. Јер је Богу мрска клетва. Зато нам је и реко да благосиљамо оне који нас куну, да чинимо добро онима који нас мрзе и да се молимо за оне који вас вређају и гоне.⁸⁴

Бацачи клетве заборављају да у *Оченашу* стоји: И опрости нам коно што и ми опраштамо. Даклем, Господ не каже: куните, него: опростите.

Тако и апостол Павле заповједа: Благосиљајте, а не куните!⁸⁵

Због чега?

ку старца Пајсија Светогорца дословце стоји: „Већи од свих благослова је кад нас неправедно куну, а ми то примамо ћутке, благодушно.“

⁸² Сравни: Пс 36, 22.

⁸³ Сравни: 2 Тм 3, 12.

⁸⁴ Сравни: Лк 6, 27-28.

⁸⁵ Сравни: Рим 12, 14.

Због тога што ће они који благосиљају наследити земљу, а који проклињу биће истрјебљени!⁸⁶

А ви?

Ви, благо мене, не остављајте вољу Божју споради испуњавања воље људске.

Господ је на Гори Блаженства реко: Благо вама кад вас руже и узпрогоне и кажу коекаке рђаве рјечи мене ради.⁸⁷

Кад то време дође, не бојте се.

Не бој се мало стадо, реко е Господ.⁸⁸

Не бојте се, но се радујте, јер ће вам бити велика плата ако исповедате речју и делом веру Светије Отаца нашије.

Не бојте се, јер је Бог преко пророка своије реко да ће се виђело праведничко светљети, а да ће се жижак безбожнички истулити.⁸⁹

Не бојте се, јер је Бог, ко што ви рекох, дојавио да се безбожници обаљују да иг нема, а да дом праведнички остае.

Зато, стој усправно.

Не повијај се, коно оне млакоње, за свакијем ветром, и не иди, коно што иду неки школци, по свакој стази. Они што на три вере оком намигују,

⁸⁶ Сравни: Пс 36, 22.

⁸⁷ Сравни: Мт 5, 11.

⁸⁸ Сравни: Лк 12, 32.

⁸⁹ Сравни: Приче 13, 9.

а ни једну право не верују, како вели Владика Николај у *Небеској лиџурџи*.

Само е један пут исправан.

Само е светосавска стаза она права.

Ње се држете.

Њоме одите.

И не бојте се.

Њиној лажи мане нема

И да знадете, то што ови вероломци и отпадници зову „дијалог“ то е ђавољи наговор и ђавоља работа. Јер ништа помјешано нема истина и лаж, коно што се не може измјешати светлос и тама.

Ава Јустин из Ћелија је реко да највећи протак и онај ко нема памети колко има један кома-рац зна да су Свети Оци забранили и запретили свргнућом и одлучењом онима који се моле с јеретицима.⁹⁰

⁹⁰ Овде је старац, претпостављамо, имао у виду став Аве Јустина изнет у његовој књизи *Православна црква и екуменизам*: „Правило 45. Светих Апостола громогласно заповеда: *Еџиској, или ѣрезвиѣтер, или ђакон, који се буде са јерейѣиком само и молио, нека се одлучи; ако им ѣак доџусѣи као клирицима, да исѣо раде, нека се сврѣне*. – Ова је заповест јасна и за комарачку савест! Правило 64. Светих Апостола на-

Тој ђаволој превари могу да наседну само слуге сатанине и они унакажени начитани, о којима смо зборили, што се зову интелектуалци.⁹¹ Те слуге ђавоље ће телалити како сви: и православци, и јеретици, и јудеји, и муслимани служимо истом Богу.

Ни тој лажи мане нема.

Ти ђавољи синови газе Свето писмо. А у њему пише: Који гођ преступи и не одстоји у науци Христовој, онај нема Бога. Ако мај ко долази к вама и ове науке не доноси, не примајте га у кућу, нит се питајте ш њиме. Јер ко се поздравља с такијем прима удео у његовијем злијем делима.⁹²

Јес, јес.

Немо ништа да се чудите.

Не само да од такијег не треба узимати благослов, него се ш њима не треба ни руковати.

Нити иг у кућу пуштати?

Знаш како е Господ реко: Не дајте светиње пашчадма и не турајте бисер пред свиње, да га не изгазе ногама и вративши се не растргну вас.⁹³

ређује: *Ако који клирик, или свейшовњак ѿђе у синаіоіу јудејску, да се моли, нека буде и сврїнуѡ и одлучен.* – И ово је јасно и за најпримитивнију свест. Зар не?"

⁹¹ Сравни: 2 Кор 4, 4.

⁹² Сравни: 2 Јн (Богослов) 1, 9-11.

⁹³ Сравни: Мт 7, 6.

Господ тујнак под пашчадма сматра неверне, а под свињама оне који, баксем, верују, ал живе нечасно и прљава.

Јербо, вера ти је без дела мртва.⁹⁴

То није вера.

Знаш како вели псалмопојац: Благо чоєку који не иде на вјеће безбожничко, и на путу грјешничком не стои и у друштву неваљалијег не седи.⁹⁵

Исто ко што ђаво анђела вуче у таму, тако и јеретик правоверног смућує и претвара у млакоњу. Зато су свети оци рекли да од јеретика и лажнијег пастира треба бежати главом без обзира.⁹⁶

И да знадете, тијем лукавијем, преруше-нијем су пуна уста Христа и Божјиг угодника, а у ствари они ће, живи били па виђели, проћерати

⁹⁴ Сравни: Јак 2, 26.

⁹⁵ Сравни: Пс 1, 1.

⁹⁶ Потврду старчеве тврдње смо, поред осталог, нашли и овде: „Бежите, дакле, од њих, браћо, и од сваког општења са њима. Такви су лажни апостоли, лукави посленици прерушени у апостоле Христове, што није чудо јер се и сам сатана прерушава у анђела светлости“ (Св. Марко Ефески); „Налажем свом народу Божјем... који сте истинска деца Цркве, да бежите главом без обзира од свештеника који су пали у латинску обману и да не залазите у њихове цркве, нити да благослов из њихових руку случајно примате“ (Св. Герман Нови).

са богословскијег школа Свете Оце и увести јеретичка учења и тако спремити нове јањичаре и нов покољ србскиг и светосавскиг душа.

Они ће се обезбожити, удариће иг људска слава у главу, или су пак то они потурени ко кукавичје јајце.

Али брзо ће њин посо пропасти.

И они ш њим.

Будте сигурни.

Јел је казано да праведне води њина доброта и безазленост, докле ће безаконике сатрјети њина позлобштиња.⁹⁷

Знаш како вели владика Николај? Питају: Шта ћеш чинити, Господе, са онима који уместо да просвећују – заслепљују, и онима који уместо да воде – заводе народ Твој? А Господ им вели: Ништа им нећу учинити, јер су они учинили све за проклетство свое. Слушаће у сну и на јави проклињање имена свог и дрктаће – дрктаће, а неће моћи умрјети. Њиг не треба осуђивати, но жалити. Јербо ће се сасушити коно трава. Један по један силазиће с памети и с власти. Није им дато сад, да то виде. Но кад се уклоне као сенке, онда ће виђети. И заридаће горко.⁹⁸ Ал биће им доцкан.

⁹⁷ Сравни: Приче 11, 3.

⁹⁸ В. *Тајна безакоња*, треће издање, Ниш, 2012, стр. 77 и 91.

И ништа се не секирајте ако вас ти безбожници ишћерају из Цркве.

Оне одакле вас прогнају опушће ће, јел ће им народ окренути леђа ко оном аријевцу Лупусу.

А ви ћете сподићи богомоље по пуштињама.

Да се испуни, оно што е казано, да ће се благословима праведних људи подизати нови градови, а да ће уста безбожника и оне старе раскопавати.⁹⁹

Бежите од слуга ђавољијег

Оног часа кад преметите те јеретике и новотарије њине, бежите од њиг, ко овца од ножа.

Нек вас не збуњуе то шти ће многи издајници бити у мантијама и имати свештеничке чинове? И сотона се прерушава у анђела кад оће да превари човека.¹⁰⁰

Запамтите ђецо: Свако ко би шћео да се руководи по свом палом разуму, ма како школе и земаљска знања и звања имо је у самообмани. У прелести.

За такима не треба ићи ни стопе једне. Јер то ти је исто ко да зажмуриш и пристанеш да те

⁹⁹ Сравни: Приче 11, 11.

¹⁰⁰ Сравни: 2 Кор 11, 13-15.

води слјепац. А ти знаш шта бива кад слјепац слјепца води.¹⁰¹

Ако за таким идеш, присто си да биднеш слјепац код очију кое ти даде Бог.

Немо то да радиш.

Нипошто.

Господ нас је упозорио да ће се појавити лажни христоси и лажни пророци.¹⁰²

Зато строго водте рачуна да вас не преваре лицемери њином слаткоречивошћу.

Јербо се у њином слаткоречју крије отров љути.

Не пристајте да вам уводе ишта ново, него нек поштују оно што нам је предала Света Црква.

Нек поштују Предање кое смо примили од Апостола и Светијег Отаца.

И, добро отворте очи: сваки од њиг кад почне да иште послушнос према себе, а јок према Богу – знајте добро да тај није слуга Божји, но слуга ђавољи.

Знаш како је аманет оставио Апостол: Не будите, вели, робови људма!¹⁰³

Не будте, дакле, слуге људма ма како положаје они заузимали, ако траже нешто што није у

¹⁰¹ Сравни: Мт 15, 14.

¹⁰² Сравни: Мт 24, 24.

¹⁰³ Сравни: 1 Кор 7, 23.

складу са законом Божјим. Јок. Но будте верне слуге Божје.

Њему служте.

Њему благодарте.

У Њега се уздајте.

Ко гој се у Њега узда у високом заклону
стои.¹⁰⁴

Пазте на време

И пазте на време. Јел, време ти је дар од Бога.
Тај дар чувај ко очи у глави. Немој да га проћердаш.

Труди се да живиш хришћански.

Истински православцац није онај што знаде
шта пише у Светом писму, но онај који животом
потврђује то познање.

Само се животом седочи вера.

Она је, ко што рекосмо, без дела обичан меит.

Зато користимо сваки трен живота нашега
д-угодимо Богу.

Да се у овом кратком животу спремимо за
вечни живот.

Знаш како е казано: свему има време.

Време кад се рађа и време кад се мрије.

Време кад се гради и време кад се батаљуе.

¹⁰⁴ Сравни: Приче 29. 25.

Време плача и време радовања.
Време причања и време шутње.
И има време кад ће Бог судити праведнику
и безбожнику.¹⁰⁵
Зато, велим, пазте на време.
Да не буде доцкан, јел после смрти покајања
нема.

Двое је важно

Весели људи трче да ћеци оставе што више
имања.

Добро, треба се трудити.

И Марта се трудила. Добро е чинила. Али је
њена сестра, Марија, бољи део изабрала.¹⁰⁶

Тако и ви, водте рачун да оставите ћеци
бољи део.

Оно што им се неће узети.

Оно што остае вечно и што е непропадљиво.

Оно што црв не гризе, што лопови не могу
д-украду, што рђа не квари.¹⁰⁷

Најважније од свега е да ћеци и унуцима ос-
тавиш у наслеђе непорочну веру.

Да иг научиш да ишту Царство Небеско.

¹⁰⁵ Сравни: Проп 3, 17.

¹⁰⁶ Сравни: Лк 10, 38-42.

¹⁰⁷ Сравни: Мт 6, 19-21.

Све остало ће им Господ придодати.¹⁰⁸

Ако потомцима својем мислиш добро, научи иг двије ствари.

Прво, научи иг побожности.

Кад им у срце усадиш стра Божји – оумудраће. Знаће Закон. Да не краду, да не лажу, да поштују родитеља, да не чине коекака безакоња, што е Господ заповједио још кад је Мојсију, на Синајској гори, предо Декалог.

И друго, научи иг да бидну радни.

Да једу љеб у зноју лица своего, како е Господ благословио.¹⁰⁹

Ако то успиш, све овоземаљске послове си испозавршаво.

Благослов Господњи ће иг пратити.

И њиг и оне што ће доћи иза-њиг, с кољена на кољено, у вјеки вјеков!

Ако то испуниш, ондак се може рећи да си добар човек, да си добар рат ратова, да си трку издржо, да си веру коју си примио сачуво и неупрљану, неокрњену предо млађима.

И да се мош добру надати.¹¹⁰

Ако то не испуниш, мош им оставити куле и градове.

Џаба.

¹⁰⁸ Сравни: Мт 6. 33.

¹⁰⁹ Сравни: 1 Мој 3, 19.

¹¹⁰ Сравни: 2 Тим 4, 7-8.

Таштина над таштинама.¹¹¹

Чије било није чије бити неће.

Само добро дрво добар плод рађа и само се добро добром враћа.¹¹²

Знаш како вели премудри Соломон: Добар чоек оставља нашљество синовима синова својиг, а грешниково имање чува се праведнику.¹¹³

Двадесет и четири године после

Прошло е тачно 24 године од нашег растанка с оцом Јованом.

Срео сам бројне људе који су поседочили како е њима или чељадима њинијем помогла молитва оца Јована.

Како су многи оздравили.

Ко душом.

Ко телом.

Само га његова бивша сабраћа у манастиру нису разумљела.

Нит га разумљедоше његови земљаци док се он тридес и три године подвизаваше у оној јеличкој ладној пештери.

Будибогснама.

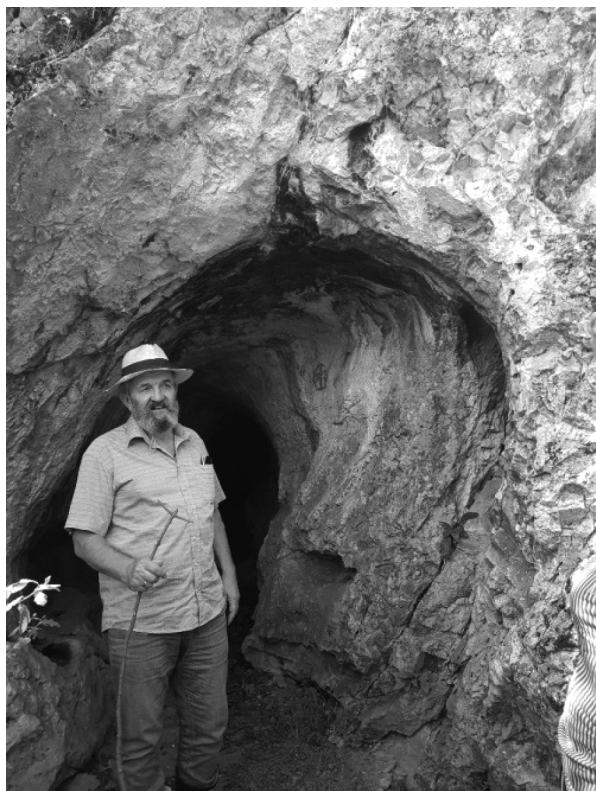
¹¹¹ Сравни: Проп 1, 2.

¹¹² Сравни: Лк 6, 43-45.

¹¹³ Сравни: Приче 13, 22.

Отац Јован

Дом молитве оца Јована у ком је 33 године провео
у подвигу (пећина у близини врха Јелице – Црна
стена) након 24 године по његовом пресељењу
у вечност

ДРУГИ ДЕО

Нишџаци
(Ововремје – зловремје)

Рани џашче да џе уједе (Народна изрека)

Свако време има свое време

– Уводно слово следујућем поглављу –

Увреме оно кад су безбожници прогањали, мучили и убијали хришћане, међу безбројним страдалницима бејаше и један благочастив човек, познат у свом крају по добротворју које чињаше према ближњима своим.

Једнога дана прогонитељи Христових следбеника уапсише тог добришу, па га ставише на муке големе, еда би га наћерали да се одрекне Господа својега. Уз остало поведоше га везана улицама, а народ, изведен у шибу и наговрен од стране првосвештеника, поче се надгорњавати ко ће више, боље, брже, свог доскорашњег добротвора шибати и ружити.

Овај мученик знајући за речи старозаветног пророка: *Да је њроклеѡ онај који се узда у човека, а од Госѡода одсѡуѡа срце њеѡво*, и сетивши се како е и земајле народ који је на Цвети клицао: *Осана сину Давидову*, а само неколко дана доцније, предвођен првосвештеницима, урлао: *Расѡни ѡа*,

расїни! – стојички подношаше увреде и ударе, радујући се у срцу своме, јер је знао и непоколебљиво веровао речи Господњој: *Блажени їроїнани їравде ради, јер је њино Царсїво небеско.*

Иза разјарене руље, поређане дуж страдалног пута, пратио је у стопу оца син мучеников, који са сузама и болом преживљаваше сваки ударац упућен његовом родитељу. Кад је угледао, на неколко корака испред, једног необично крупног и снажног човека, син зајаука:

– Јој, тата, тешко тебе кад те удари она грдосија од човека!

На то му отац довикну:

– Не бој се синко, неће ми он наудити, њему никад ништа не помогло нити му икако добро учинило.

Ко ж ђецом спава упишан устае

– Ко ѿи ишћера око?

– Браѿ.

– Заѿо е ѿолико дубоко!

Бијаше се заратило и вабрика у којој је, као пословођа, радио Завида би бомбардована од стране ониг несрећа што су изградили свое богаство на зноју, крви и костима невиније народа па су, ругајући се Богу, здружили свое нечовештво рушећи нам вабрике, ћуприје, убијајући невину ћецу. Ако људи забораве тих шеснес држава кое нас изобилно *чашћавају* осиромашеним уранијумом, Бог неће. Примиће, засигурно, плату своју кад се испуни време.

Барутана у којој је радио Завида би сравњена са земљом, те он остаде без коре љеба. Дошав једног дана у-госте брату ор стрица пожали се на муку своју. Мајка гронула, ћеца неачка, жена учитељица са мизерном платом...

– Слушај роде, мене је твој отац, мој покојни чико, Бог да му душу прости, примијо кад ме газдарица ишћерала из стана, зато што сам се усудио да јој кажем да ми два пржена јајца нису довољна за доручак, а мој отац јој унапред платио стан и рану. Али у погодби није прецизирано да ли рана треба да бидне до ситости ил нолко колко газдарица Микаина одреди. Ишћеран на улицу отидок до твог покојног оца и он ме прими од-рјечи, те до краја те школске године живљек кода вас и отале путовак у учитељску школу. Ти си бијо мали, можда не тувиш. Често си се увлачио под моју поњаву па смо зајно спавали на отоману у кујни. Једном си ме упишо... Никако чудо, јел није ђабе казано: *Ко ж ђецом сѣава уѣишан усѣае.*

Слушај, од ђутра мош да почнеш радити у овој мојој радњи. Знам да не знаш, ал ако имаш вољу научићеш. Показаћу ти све. И подјелићемо кору љеба, колко нам Бог дадне уз наш труд и залагање.

– Не знам како да ти се одужим.

– Ништа ти мене ниси дужан. Ово е згодна прилика да одужим дуг према твом покојном оцу, мом чику, који ме је добротом својом задужијо.

Тако Завида поче да ради. Редом, од најпростијих послова. Брат га је упућивао, саветово,

показиво му. Поче да се сналази. И да напредуе у служби. Кроз десетак година догура међу прве сараднике у предузећу које је нарасло на стотину и четрдесетак радника.

Брат га је награђивао, између осталог, и ходочашћима светињама укључујући и Свету Гору. Даривао му књиге побожнице. Уклесао га у камене биљеге на гробовима предака. Чинило се да се обожио. Предложио му да преправи очев спомен на коме бијаше петокрака и да приреди оцу опело пошто је прије неколико деценија сарањен у организацији војног предузећа у коме је радио, а руководство тог предузећа, као и многа у време оно, бијаше безбожно. Примао је највећу плату и добио бројне новчане награде. Купио је кола себи. И још једна жени. Реновирао кућу коју је од оца наследио. Средио запуштено имање и родну кућу свое жене. И купио два стана у два велика града у којима се његови синови школују.

И не би му доста.

Бијаше му, изгледа, зинула ала.

Ђаво га наговори: још, још.

Брат и руководиоца његов му повери све, укључујући и кључеве од свих радњи, радионица и магацина као и од свое куће.

Једног дана Завиду ухватише колеге у крађи.

Брат му каза:

– Што се мене тиче, нек ти је Богом просто. Кад си био мали, опростио сам ти што си ме

упишо. И сад, кад се осећам као да си ме ударио говнавом мотком, ја ти праштам. Ниси ти мене наудио. Отео си од уста својиг сатрудника. Јер ми ћемо морати тај мањак накрпити. Али, али: Бога си уцвјелио. Његов Закон си погазио. У *Декалоју* осма по реду стои заповес Његова: *Не кради!* Пао си. Ђаволчина те превари. Устани брате мој! Покај се! Пости. Иди духовнику. Исповеди пад и грех свој. Учини то себе ради. Душе свое ради. Бога ради. Ђеце свое ради. Моли Бога да ти опрости што си ћецу трово Евином воћком. Она је због тога навукла проклетство на род свој. И споради тога е ишћерана из раја.

– Извини...

– Немој ми се извињавати. Није трагедија пасти и искаљати се. Страшно је не устати и остати у каљузи. Кад се опереш дођи да се здоговоримо шта и како даље. Биће љеба и ш-љеба ако Закон Божји поштуемо. Јербо, Он брине и о врапцу, а немоли о нама у Његово име крштенијем.

Дошо је.

– Исповедио сам се и причестио.

– Како си се причестио? Да ли си истину реко духовнику? Зар би он тек тако, без епитимије допустио да приђеш Светој Чаше и приступиш Светој Тајни? Па није твој духовник јеретик ни новотарац. Знам га деценијама. Зар се не сећаш да сам га позвао да нам буде духовни путовођа кад смо ишли у походе Светој Гори? Имамо заједнич-

ке фотографије са оног бродиа и из Хиландара...
Знаш да сам те том приликом упозно ш њим. И
да је он тад прихватио твоју и моју прозбу да ти
буде духовник.

Поцрвенео је.

И отишо главом без обзира.

Никад се више брату, и свом бившем посло-
давцу, није јавио.

Будибокснама.

– Тог безобразника треба опаметити: нек
врати све, или да га тужимо суду, имамо необо-
риве доказе многих његових крађа – предлажу
сарадници на састанку стручног тима.

– Не говорте тако, јер нисте у праву.

– Како, бре, нисмо у праву? Лоповима је ме-
сто у затвору.

– Па, зафирте пажљиво у Еванђеље па ћете
вићети да Господ вели: *Ако чиниће добро онима који
вама чине добра, каква вам је хвала? Нејо љубиће
нејријашеље свое, и чиниће добро... не нагајући се
ничему... Будће, говори Господ, милосћиви ко и
Отац ваш шћо е милосћив.*¹¹⁴

¹¹⁴ Лк 6, 31-36.

– Али он је крао данима, много пута, имамо видео записе.

– Знадете ли шта је Господ рекао апосто-лу кад га је овај питао: *Колко љуџа да ојросџим брађу који ми зџреши, да ли до седам љуџа?* Рече му: *Јок до седам, неђо до седам љуџа седамдесет.*¹¹⁵ Не изговарамо ли у Оченашу: *И ојросџи нам дујове наше као шџо и ми ојрашџамо дужницима своим?* И не рече ли Господ: *ако ојрашџаџе људма ѣрехе њине, ојросџиџе и вама Оџац ваш Небески, а ако ви не ѣрашџаџе људма, ни Оџац ваш Небески неће ојросџиџи вама ѣрехове ваше.*¹¹⁶

Учимо се на примеру Господа нашег Исуса Христа и на поукама Његовијем. Не треба туговати зато што је Он издан, поруган и распет јер је својом жртвом и васкрсењем цео свет орадостио и придобио, но треба туговати за Јудом који душу изгуби. А душа која се кае и спасава претежнија је од целог света. Јербо Господ каза: *Шџа ће џи цео светџ да задобијеш ако души својој наудиш.*¹¹⁷

Молте се Богу за Завиду, несрећника, еда би му Свемилостиви подарио покајање. И спасење. Да га не стигне казна за безакоње његово. Њега, или не дај Боже, оне што иза-њег долазе.

¹¹⁵ Мт 18. 21-22.

¹¹⁶ Мт 6. 12-15.

¹¹⁷ Мт 16, 26.

Оде, ни збогом не каза

А ње су девејорица?

У колони ојађених избеглица, у злогласној Олуји, тугом и чемером утучена бијаше и једна породица прогнана са огњишта у Далмацији, у оквиру кое бијаше и једна трудница, која е за руку водила јаком проходалог дечака. Стигавши у Србију она се породи и свет угледа још један дечак – Петрашин... И растијаше дечачић и кад доспе до пе-шес година, играше се са Јањом, унуком једног хришћанина, у дво-ришту баке Милеве. Јањов деда и баба, дошавши са унуком у госте тој баки, посматрагу како се два дечака здружише.

– Ет, што ти је живот. Њих двоичица, Божјиг створења, лепо се слажу и играју. Али наш Јањо има скоро све, а Петрашин ништа. Ни кућу, ни кућиште. Без оца, са нешто старијим братићом, мајком, ђедом и бабом бијагу се скрасили у родној кући људи који живе у Паризу. Из муке и надни-

це прибавише шпорет и најнужније стварчице. Али ономад, рече ми баба Миља, добише писмо од својиг добротвора у ком веле да краем године одлазе у пензију, кад намеравају да се врате у завичај и да они могу д-остану у њиној кући до Божића, а после нек се снађу како знадну и умљедну. И зато су вако очајни.

– Страшно.

– Ајде да овом дечачићу и његовијем укућанима даднемо ону кућу и имање што нам служе за одмор. Ми без ње можемо, нама није баш нужна а њима би живот значила.

– Право каш, ајде да се осевапимо – са радошћу рече жена.

Тако и би. Приредише гозбу за Петрашина и његову родбину, на Петровдан, љета Господњег 2007. И, том приликом, Јањо, по ђедовом благослову, предаде Петрашину кључ од куће говорећи: *Ова кућа и имање од данас је њвоја!*

Сузе радоснице на лицу дечака и брата му, мајке, бабе, ђеда и њихове родбине разасуте по Србији у избеглиштву, која се тог дана сабра, бијагу призор кои није могуће описати.

До Петрашиновог пунољетства дародавац није никад отишао на свое бивше имање, да се даропримац и његови укућани не би осећали дужним, јел кад човек нешто даде срцем, не треба да очекуе никакву захвалнос, зато што то онда не би био дар него трговина.

Кад је Петрашин ступио у пунољетство, његов дародавац га позове у суд и преписа му, безусловно, кућу, покућанство и имање.

Сазнавши да Петрашин иде, те надничити и ради сезонски послове коно физикалац код грађевинскије предузимача, његов дародавац одлучи да га запосли. И Петрашин са еланом, презадовољан платом, поче учити посао.

Али, изгледа да се замери што му послодавац предложи да би било душекорисно да недељом оде у цркву, да се Богу помоли. Једанпут је то учинио из атера и никад више. Наравно, послодавац му никад више није то ни помињо, сматрајући да је Господ сваком дао моћ расуђивања и слободу избора.

Елем, једне прилике послодавац, обилазећи своје погоне, затече га у радионици у трегер мајици и видевши да је сав изтетовиран, згранут, рече му: *За име Боја, синко, што се тако унакази? Зар ниси задовољан што ти Бој даде снају, разум, очи, уши, руке, ноје? Ко те наговори да управљаш Божју шворевину?*

– Па то е сад модерно.

– Добро. Ал ако би неко измислио да е модерно турити рокове на-главу, зар би ти то због моде учињо? Није, синко, злато све што сија, нит се једе све што лети. Моја је жеља да будеш часан домаћин, да постанеш добар мајстор свог посла, да будеш благочастив хришћанин, да се ожениш,

да заснуеш породицу, да не будеш у друштву рђавије људи што доњају по каванама и коцкарницама, што пуше, бекријају, дрогирају се... Погледни, имаш сто четрес колега и колегиница, међу њима много твое суврсти ил мено старијиг, па нико од њиг се не наруга Творцу тетовирањем, нико од њиг не иде у коцкарнице, а ја те вићек прекључе у оној коцкарници на раскршћу код апотеке, сазнадок да си се у свету нећељу напијо с неким ништакима и да си бљуво насред улице. Мешто да си отишо Цркви, Божјој кући, да на светој служби молитву и благодарје узнесеш Сотворитељу, ти оде у друштво неваљалије људи да Господа ражалостиш а ђавола увеселиш. Ја ти нисам татор, али оно што желим мојим унучадма и праунуку, то од срца желим и тебе. Знам да ниси утувијо оца, и зато те сетуем мешто њега. Преклињем те, синко, окрени лис, почни да живиш онако како е Сведрижитељу нашем мило. Дођи данас на крају рада у моју канцеларију да ти подарим Еванђеље. Почни да га читаш од вечерас. Само по једну главу. И Бог ће те научити како треба радити и живљети.

Петрашин одћута. Нит говори нит ромори.

Није дошо за Еванђеље.

Ћутрадан се није појавио на послу.

На телефон се свом послодавцу и дародавцу не шћадияше јавити ијако га овај позиваше данима.

Ни збогом му не рече.

Оде без поздрава.
Будибокснама!

– Не верујем да се икад деси́ла таква незахвалност иједног људског створа – каже послодавцу један од његових сарадника, видно податрешен Петрашиновим поступком.

– Ниси у праву, синко. Завири у Еванђеље и пажљиво прочитај причу о десет губаваца.¹¹⁸ И виђећеш да су људи у огромној већини, а међњима и многи од нас, незахвални Богу за сва немерљива добротинства Његова. А камоли нама обичним, грешним смртницима, што даривасмо неке трице и кучине кое рђа и мољци нагризају. Господ је са смирењем примио неблагодарност оне деветорице и није им, због тога, одузео оздрављење које им дарива. Та прича о губавцима из

¹¹⁸ У време оно, кад улажаше Исус у једно село, сретосе га десет губавих људи, повикавши: Исусе, *Учи-тјељу, ѿмилиуј нас!* И видевши их, рече им: *Идиѿте и ѿкажиѿте се свешѿеницима.* И догоди се, док одлажаху, да се очистише. А један од њих, видевши да је излечен, врати се, славећи Бога из свега гласа. И паде ничице пред ноге Његове и заблагодари му. А тај бјеше Самарјанин. А Исус одговарајући рече: *Зар се не очистише десетѿорица? А ѿдје су деветѿорица?* (Лк 17, 11-19).

оногвремја је слика о нама кои данас јесмо. Јербо сви ми болуемо од греховне заразе неблагодарности Богу. Ми се од те заразе можемо излечити чињењем добије дела, а не осуђивањем неблагодарних. Зато неблагодарног човека треба сажаљевати јел је он, сиром, ко бушан ћуп: колко гођ љубави да сипаш у њега, просуће се у ништа.

Ћетимо се огромне љубави Божје и Његове жртве за нас, али и људске незахвалности и неблагодарности која Га издаде за тријес сребреника и огромне руље која урлаше бесомучно: *Расїни їа, расїни!*¹¹⁹ Та неблагодарна руља е само неки дан раније клицала: *Осана Сину Давидову!*¹²⁰ Та јеврејска реч „осана“ значи: Господе спаси.

Ћетимо се еванђељске приче о злим виноградарима који мешто благодарности растераше и побише слуге добротвора своега па чак и сина његова убише.¹²¹

Свети Оци веле да нема већег греха од незахвалности и неблагодарности. Немојмо Петрашиновом греху придодавати нашу осуду. Доста му е муке његове. Јер један мудрац рече: *Кои уједе руку која їа љебом рани, најчешће лиже чизму која їа удара.*

¹¹⁹ В. Лк 23.

¹²⁰ В. Мт 21, 15.

¹²¹ В. Мт 21, 33-39.

Тувите ли кад је онај блудни син, из Еванђеља, проћердао имање које му отац, на његово искање даде. Родитељ његов није жалио за имањем, него се радово и веселио кад се блудни син покајо, и из беспућа вратио себе.¹²²

Тако и ми треба да чинимо. Пошаљте му сваки динар за време које је провео од потоње плате до данас. И не казујте му ништа. Само ће му се касти.

А ви? Ви га помените у молитвама своим, еда би разазно да би тело његово требало да буде стан Духа Светога, а јок реклама на којој је исписан руг сотонин Творцу и Сведржитељу. А ако се Дух Свети усели у срце његово, он ће се спасти, што нек би му дао Бог.

¹²² В. Лк 15, 11-32.

Не плачте за њом, сама то учини за живота

*Ко није задовољан на орају није ни на шовару
(Народна измудрица)*

Бијаше сунчан јесењи дан у ком је, у наручју тијачког поветарца, лелујало лишће вотњака на присоју, поносећи се злаћано-руменкастим аљинкама иза којих су провиривали отежали плодови дуња, јабука и позније крушака, смијуљећи се ведрини над собом и мамећи мирисом свое зрелине намернике који су итали кривудавим путељцима, еда би обавили ваздан послова кое треба отаљати за овије љепотније дана. Пој тица озго из гаја, блејање неког од стада одбеглог шиљежета доље у чаиру, шкрипа папучица на шинским колима онамо на осоју, с оне стране потока, лајање трлице испред брвнаре горенаке повише Бубана, какотање кокошке која огласи да е обогатила гњездо своим јајцетом,

надгорњаше шапат оног свечано ођенутог рашу-
матаног лишћа.

Кад наминеш озго с планине и прођеш мимо
оније неколко кућа повр џемата изнад Такиша,
ударићеш на циглом озидану капију са ко ђетлић
ишараним двокрилним вратима од изрезбарене
стржевине, и на обадвије стране летвом обгрље-
ну авлију у којој је покалдрмљена путања, од ка-
пије па чак онамо до иза бунара. На неколко мета-
ра иза капије според калдрме, с обадвије стране,
протегле се шарене башчице, у којима се љепотом
боја надгорњавају горгине, драгољупчићи, лепе
кате, ноћне фрајле, зумбули, лале, кадифице, лепи
јово, звездан, звончићи, хризентеме... кое се раз-
међавају од покошене траве каменим облацима
повећим од песнице, из потока доњетим и по-
ређаним под конач. Те каменице су пажљиво ок-
речене, па тако авлија наликоваше на најљепше
одаткан балучени ћилим. С горње стране су по-
ређани салаш оплетен ивовим прущом, са тре-
ном, под којим маом стое ишарана волујска кола
а мало повише раширила гране илињача с кое су
ђеца одавно побрала сочне плодове. Напремаса те
јабуке стајаше мекар с ишараним украсима над
полицом с карлицама, у којима се ватала ко поња-
ва кора кајмака по-вр синоћ разливеденог млјека.
Између мекара и вајата, са ко лимун жутим ша-
шовцима, углавијо се јоргован, а повише вајата у
коме се у пређашњом кољену изроди десеторо

ђеце, коно витлаш, над целом авлијом испрсијо се небу под облаке стољетни дуд, на чијој грани онамо к истоку виси влачег, кроз чији бијончуг ђеца провучу оплавак, па се љуљају, гурајући једно друго на смену.

На средини авлије, с горње стране од стазе с башчицама, кућа са зиданим подрумом коју сподиже стари ђедо себе и своима за успомену и дуго сећање. Та кућа изпрва бијаше полубрвњара, али кад се ђедо преселио у вечнос и отишо Богу на истину, кућа е дограђена. Од онијег растовиг брвана е направљен тишљерај и партос, а на њино место су дошли циглани зидови, па е из истог мајдана ко земајле догнан камен кои је тесан за цоклу, те је тако кућа окренута на „г“, с наткривеним басамцима и тарасом з балустерима, изнад којиг су поређане, с мушкатлама, саксија до саксије. Изнад подрума била е сала. Славска соба. У њој су били најљепши ћилими, везени чаршови, нецане виранге, доље по партосу застрвене тканице, а на источном дувару иконе: Господ, Богородица, Свети Никола, крсна слава и заштитник дома тога, и Свети Мрато, како е баба звала светог Стефана Дечанског. Немо се чудиш што е тујнак Мрато. Прије Света у оном вајату се изродило повише женскариња. И ондак се роди Свето, на Мратиндан. И орадошћени родитељи набаве икону и дадну тишљеру да им начини најљепши рам и да га избајцуе. Да заблагодаре

Мрату што ће се оџак на дому њиноме пушити, ако Бог да, на многаја лѣта.

Елем, горенак, над оном шкарпираном обалом, упремасе дуда, бијаше будимка јабука и крушка кантаруша из чијиг ракаља се протезала грабова ленка на којој се сушијо веш кад се у парјоници с цјећом опере, а ондак на кошуљари снесе у поток да се с пракљачом достовери прање и испирање. На вру обале су се распукле перунике, ватреле, тегетне и бјеле бое, и џбунови божурова који с пролећа своим крупним цвјетовима обое и украсе авлију у розе, бордо и бјелу боју.

У крају авлије бунар са граничевим сантрачом и вијоглавом, над коим је кров покривен бибер црепом, испод чииг стреа су се шепуриле згодно истесане и по менкиц изрезбарене вилорете. Око целе авлије на десетину чеперака од летве бијагу побјени отесани багренови диреци, преко коиг бијаше у три реда, ко тамбура, затегнута жица уз коју е вормиран шпалир винове лозе непрсканика, чии гроздови су начичкани сваке Божје године ко китина, а кад с јесени узрију бидну, мешчини, слађи од меда.

З друге стране од путање и цветне лије протего се зелени травњак, чијом ивицом су посађени калемљени шипурци свакоразнијег боја да иг се не мош ласно наглати, кои су бојом заклонили башчу у којој се, доље испод авлије, опружијо ред у ком су се ко војници поређали медник, каисија,

трешња аршлама, дуња и беросавка а доље иза њиг је, кој зна кад, сподигнута качара под ћерамидом која с горње стране има трен, ће се кува мећа свињама а с јесени пече себица, десетка, и ће се препецава мученица од деветнес гради и појаче. Упремасе трена, тик уз медник, стои стара кућа, а според ње амбар с пресецима, уз који се приљубила љетна кујна, украшена вилоретама и лозом. Из качаре си мого да уиђеш на калкан од-штале која се терасасто прислонила оздо уз цоклу качаре. Според штале су поређани клозет, а иза њега, под истим кровом, на једну воду, ређају се кокошар и обори за крмаче прасиље, рањенике и назимице. На неколко корака диље, поред самиг вратница је дрвљаник, са кладом според кое је на једну страну сложена обловина, а на другу грање, а дољенак у вотњаку кошара за овце.

Ова кућа је предњачила од осталије у џемату, веле, с два разлога: у неколко кољена су тујнак били радишни, штедљиви, басташни и упорни људи и имадијагу батлину да се ижене вредним, карактерним и побожним женама, кое су им ћецу сподизале, о кући бригу бригале и за сваки ред знале. А други разлог споради коег је ова кућа измицала бијо е тај што е Светов ђед осто млад без оца кои е побољо од рана у ратовима, па се рано преселију у вечнос. Али стриц Световог ђеда е бијо много добар пинтор и дунђер, ком није било равна, а судбина му беше така да е осто бежђе-

тан, па он реши да синовцу, Световом ђеду, коег је наследником прозво јер он порода није имо, свое имање даруе тако да њему припане и исе од очевине и цела стричевина.

Светов један брат умрје у цвјету младости, па његови родитељи тугу ублажише подигавши му крстолики биљег на ком стои уклесано: *Родимо се да мremo, а мremo да вечно живимо.* Други Светов брат кад се здомча снаге и ослужи војску, оде у-свјет, те се тамонаке запосли у вабрику. Сестре му се разудаше и он оцу свому споможе спремати руво свакој од-њиг, како доликуе и требуе и домаћинској кући приличи.

Кад би време ожени се Свето Јулком, која бијаше из домаћинске куће, утрвена на рад и свикла на сваки ред. Бог им подари два сина. Док они бијагу још зелени и неачки, умрје Светов отац, а потље неколко година и мајка. Тако њиг двое са нејаким синовима осташе неокосни, па су морали запети из петнијег жила д-обдрже и унапреде кућу. Кад им ђеца пристигоше, би им мено ратније. Они, ондак, реше да старијег сина дадну на школе, а да млађег оставе да кућу обдржи еда би се лоза њина протегла у векове, да се прочевље њино не запрете и да се славска свјећа на огњишту њином не истули.

Тако млађи син њин Саватије остаде да разорава њиве ђа на слог, ђа на разор, да сади вотњаке, да сподиже нове грађевине, да узгаја добре

краве, волове ил коње, да кућу кући, а отац, ви-
дећи рад, труд и доброту његову га благосиљаше.
Вели, кад је мој отац бијо на умору, благосиљо
ме и реко ми вако: *Сине мој, нек ѿи Бої драїи даде
здравља и свакоїа добра. Ако на камену биднеш
моро радиїи, дабоїда зарадијо и срећан бијо!* И, ет,
вели, благослов његов ме прати и дањ-данас. Па
и ја оћу тебе, Саватије, сине мој, да благословим:
*Дабоїда ѿе срећа ѿраїила, срећа ѿе срећала и срећа
ѿе исїраћала. Нек би Бої дао да наћеш каку добру
ђевојку, од рога чесїиїа, ѿа да имагнеш ѿорога.*

Тако и-би. Не прође мложе, загледну се Сава-
тије у добру ђевојку од предоброг оца и још боље
мајке, Горану, па она дође и својом добротом ук-
раси дом њин који з-дана у-дан напредоваше у
свакоме послу и свакоме добру.

Тако Саватије и Горана бијагу сложни и
стариима послушни па своим примером бијагу
узор целој околини, а кућа њина напредоваше
на замерац.

Елем, почек ти причати. Оног лепог јесењег
дана, догоди се радос голема у дому Светову. Еве,
све ћу ти опричати нако како е то било.

– О, домаћине!

– Ој, ој! – одазва се и поподижући шајкачу
уз чело помоли се Свето из-амбара, ће је купио у
цакове пшеницу коју е намерачијо ујутру, ан зора
заруји, да ћера с коњом у воденицу с оне стране
планине, јербо потоци у њином селу бијагу с је-

сени згодно утањили боз љетошње сувовице, па се мљело на-уставу, споради чега у оближњим воденицама бијаше налога и дуго се морадијаше чекати на мељиво.

– Да даднеш муштулук!

– Оћу, роде, драге воље, ако има за шта.

– Богме има. Добијо си унука, да ти је жив и здрав!

Свето се ижљуби с благовесником, сав радосан зовну домаћицу и наложи да се спрема алвалук за цео џемат а да се богат муштулук дадне и да се ко кум угости доносијоц радосне вести.

И би то вече радос велика. Уз тек истављено пресеће и јагњеће печење, вино и ракију запјева-ше званице. Дизагу се здравице. Исказивагу се жеље да младенац узрасте у часног и вредног домаћина, да продужи ноће ће му предаци стадоше, да се оџак дома овога пуши на многаја љета, да у дому овоме влада љубав, срећа, радос, пјесма и свако добро коно што и досад би.

Неколко њиг наздрављаше ђа ђеду Свету, ђа новопеченом оцу Саватију уз жеље кое извирагу из самосамијег срца њинијег. Међ њима бијаше и брат Саватијев, који подиже чашу руевине, па сав радосан прозбори:

– Вала Господу Богу на дару Његовоме којим обдари дом овај овим младенцом због кога се сабрасмо на ово радовање, преко кога ће се лоза праотаца нашијег протегнути, ако Бог да, у веко-

ве векова. Дижем ову чашу, драга браћо и сестре, у здравље свију вас, који ш љубављу дођосте вечерас у дом брата моего. А дом овај, Господу Милостивом вала, на чврстим темељима почива. Он почива на три драгуља, на три кремен-камена, на три тајне, кое нам у аманет и у наслеђе оставише предаци наши. Први драгуљ јесте радишност и трудољубље, јербо преци наши јеђаку љеб насушни у зноју лица своего и темеље дома овога закопаше жуљним рукама својем. Други драгуљ на коме почивају темељи дома овога јесте честитост и поштење предака нашијег, кои су знали да оно што одзноили нисмо не смијемо на имање наше уњети, кои су сабјену меру враћали и кои су потребитом попружили колко могадијагу. И трећи драгуљ у темељима дома овога, јесте молитва. Јер преци наши крсну славу, светог оца Николаја Мирликијског Чудотворца славише, чеснице ломише, бадњаке секоше и на огњишта своја уносише, водицу светише, новоизграђене грађевине освештаваше, новорођену ћецу крштаваше, бракове пред олтаром светим венчаваше, постове постише и Причешћу светом приступаше, гробовима предака својиг воштанице и тамјан приносише.

Нека би Господ Бог дао да ћеца наша и ћеца ћеце наше, да унуци наши и прауници прауника нашијег на тим вреднотама одгајају кољена што ће, ако Бог да, иза нас доћи.

– Амин! Боже дај! – ускликнуше присутни.

И тако, потље неколко дана доњеше из породицишта дечака. Узе га ђедо у наруче, а из ока му се скотрља суза радосница.

Ово е мој Лујо.

Жив ми био синко.

Надо моја.

Узданицо моја.

Радости моја.

Соколе мој!

Имо е Свето од старијег сина унучад и вољо иг ко очи у глави. Потље му се роди и Лујова сестра. И њу е много вољо, мазио, пазијо, тепло јој.

Али, Лујо.

Е, Лујо е нешто друго.

Лујо е Лујо.

Кад оде у њиву, у вотњак, у шталу... било ђе, било кад, Лујо му е бијо пред очима.

Радос његова.

Снага његова.

Понос његов.

Нада и узданица његова.

И Јулка га е вољела ко очи у глави. Штитила га ко квочка пилиће. И кад треба и кад не треба.

И тако Лујо растијаше у бабином и ђедовом заклону, те очеву и мајчину батиницу, за који веле да е из раја изишла, не осети. Штитили су га од карања родитеља, говорећи још је он млад немојте га резилити. Сметнули су с-ума како су

они васпитавали свое синове, како су ондај причали да су у цркви од попа чули да е казано: *Ко жали ѿруѣ, мрзи на сина своеѣа; а ко ѿа љуби, кара ѿа за времена.*

И тако, з-дана у-дан, растијаше Лујо и доспи до снаге. Ђедо његов реши да му прави испраћај у-војску. Вели, кој зна да л ћу дочекати свадбу, оћу да начиним весеље, јел унук мој иде у војнике. Да дадне Бог Милостиви да се жив и здрав врати па да се жени.

Начинише шатру преко целе авлије. Сабра се тешки народ. Свето им пожеље добродошлицу, унуку сретан одлазак и још сретнији повратак, с Божјом помоћи. И поведе коло. Ко да није пресамитијо седамдесету. Земља се тресе.

Још је Лујо бијо у војсци, кад на пречац умрје ђед му Свето. Би жалос голема. Крај одра очева, пред препуном авлијом народа и четрнес попова, Лујов стриц прозбори:

– Тугуемо, оче мој, што одлазиш из овога дома, кои си саградио зноем и жуљевима своим. И срцем своим. Тугуемо, што смо изгубили оца над очевима, ђеда над ђедовима.

И радуемо се што си имао смрт какву си жељо. Радуемо се, што овај дом одише твоим духом. Радуемо се, што си нас научио да е живот – рад и рад – живот. Радуемо се, што ће се твои унуци поносити тобом, и што ће иг твој живот гонити да живе животе свое, на раду и поштењу

засноване, на семенкама које си ти дубоко посијо у наше душе.

Опет ће, тајо роде, у нашем џемату, на овом присоју, запуцкетати лампеци, биће комишања и прела, слава и обетина, свадби и весеља. Живот ће тећи диље. Опет ћемо радо долазити гњезду у коме си нас одгаијо.

Само је једно нестало, заувек: само тебе, пред капијом, бити неће, да нас дочекуеш и испраћаш, пуна срца.

Само твоју љубав не може ништа заменити.

Јер, у твојој љубави је, некако, помешана: топла реч; и мирис божитњачета; и пуцкетање бадњака; и мирис димљене пршуте, порумењеле на буковим ћепаницама; и дим с кукача, кад се запржава врућа ракија; и твое приче о нашим прецима; и зној коња у касу; и рика бикова; и скакутање јагањаца; и песма пјеваца...

Да ли ћемо умљети унуцима нашијем испричати какав им је праћед бијо?

Да ли ћемо моћи, њима дочарати тебе, као што си ти нама доводио за собру, у својим причама, ђедове и прађедове наше?

Одлазиш заувек из овога дома, оче наш вољени. Одлазиш у вечност, на одмор заслужени.

Одмарај, тајо мој.

А ми ћемо памтити твое откосе и бразде, рогоце и подине, салаше и прећеке...

Памтићемо, како се зноем кућа кући.

Памтићемо твое победе, којима си гнездо ово свијо и људе, од нас, искиво.

Ми ћемо ти сподићи спомен. Али он ће бити прескроман, за спомен који си ти саградио. Саградио си га у нашим домовима, и у нашим срцима.

Почињо си песму копачку и косачку, рабаџијску и свадбарску. Памтим, кад те пратило седамнес басова и кад се истулио од поја вењер на рогоци.

Зато те данас са молитвеном песмом, са овим предивним хором свештеника, испраћамо у вечнос.

Оставио си ми аманет, драги тајо, да те из ове авлије испратим говором.

Толико, о теби, може и треба да се каже.

А мени се речи окамениле, и отежале.

Ко на инат.

(Овде је застао. Да ли да се заветује да ће помоћи Лују да настави тамо где он стаде. Суза му се скотрља низ лице. Реч се удави. Оста без аваза. Ал прошапта: оћу, Тајо, помоћи ћу му на равне части ко мојој ћеци!) А онда, кроз сузе изговори:

– Бог да ти душу прости!

И кад се Лујо врати из војске стриц га упосли у свое предузеће и учаше га трудољубљу и сваком добру: да поштуе оца и матер своју, да љуби и спомаже ближње свое, да цени рад и муку сваког створа Божјег.

И кад увиђе да е Лујо стасо, поможе му, у здоговору са братом му Саватијом, да у родној кући

њиної начини предузеће, еда би се дим на оцаку предака њинијег воздизао на многаја лета. И би Лујо вредан и радишан, поштоваше савете стрица свога.

И процвета му посо.

И ожени се.

И изроди ћечицу.

И би омиљен у крају целом.

Али, са парама кое га снађоше, не могадијаше владати. Но оне завладаше њиме. И окаменише срце његово.

Заборави савете ђеда: *Ни у злу се не ѿокуди ни у добру не ѿнеси.*

И заборави Лујо на аманет који му стриц изговори на почетку предузетништва да он овим предузећем жели да уздари завичају у коме је босоножје провео, да жели тиме да се прочевље праотаца њиовије не угаси. И да испуни сан Лујовог ђеда и бабе.

А Лујо?

Смота га сила која многе богаташе повуче наниже, ка дну. Ка бездану. У бездушје.

Презре оца свога и матер своју.

Заборави на милостињу којој је учен.

Престаде да посећуе и да се са стрицом сетуе.

Поче да набавља ципове, квадове, ловачке пушке.

И, мешто да неђељом иде у цркву на службу Божју, одлазијаше да безјачи по лову.

Поче се бахатити и ђеци својој славити осам-
несте рођендане са стотинама званица и купова-
ти им лимузине.

Ни на дан Крсне славе се не појави пред све-
тим иконама и пред сликама предака својиг.

Купи стан у вароши. И поче у вароши зидати
грађевину за предузеће, еда би оно у родној кући
затрнио.

Отац и мајка му најпрво очајаваху. А онда
утеху нађоше бекством од баханалија у заклон
Господњи. Почеше редовно неђељама и празни-
цима одлазити на службе Божје. Почеше чинити
доброчинства у границама своиг моћи. Почеше
читати богоугодне књиге. И разумеше еванђељс-
ку причу о блудном сину. Свативши да иг само
Он, Господ, неће издати и окренути им леђа. Спо-
дигоше себи камене биљеге на гробљу предака и
у камен уклесаше свој непребол.

А стриц Лујов, немајући могућности да са
синовцом, кога није одвајо од свое ђеце, разго-
вара, јер овај бежаше ода њ, сазнавши понешто
о његовим баханалијама, реши да му натрукуе и
пошље писмо:

Драги Лујо,

Молим се Сведржитељу еда би ниспосло
благослов Свој на тебе и на чељад твоју.

Надам се да није потребно да те уверавам да
ти ово писмо пишем из очинске љубави коју гаим
спрам тебе преко три десетљећа.

Надам се да ниси заборавио да те не одвајак од мое ђеце, још од времена оног, кад сам те, фићом, возио на море, увек кад и моју ђецу.

Ваљда ниси заборавио ни време оно кад си радио у мом предузећу и кад сам све свое знање и искуство покушо да ти пренесем.

А, можда, ни то: како је настала твоја фирма, која је имала за циљ да се на дому предака нашије пуши оцак у векове, да се чува благочашће и аманети њини. Ваљало би да не заборавиш да е то твое предузеће никло на имовини твога оца, коју је он наследио од свог оца и својим знојем је унапредио, да је у њу уткан зној твоих родитеља и предака и нешто мало мое љубави, труда и срестава.

Казано је ко н-умије да носи богаство и власт, боље би му било да седне на ћуприју и проси, јер ако н-умије да носи те двије душегубне ствари, неће му бити на корис, него на пропас.

Можда ти се чини да си сила: млад, здрав, богат. Вала Богу! Али само дотле док си у милости Божјој то ће трајати. Ако би те, не дај Боже, та Милост напустила, све је паучина и прашина. Таштина над таштинама.

Казано е: *Милос Госїодња осїае од века и довека на онима кои Га се бое, и їрава Њеїова на синовима синова.*

Али исто тако: да Бог їооди їрехе оїаца на синовима и на унуцима до їпрећеї и чеїврїої кољена.

Ђе год је ђаво умешо прсте и изазво неслогу,
дошла е пустош, јад, несрећа...

Богаство које човек н-умије да носи је про-
клество. О томе су камаре књига исписате. За по-
четак прочитај Јеванђељску причу о Богаташу
и убогом Лазару. И не дао ти Бог да будеш тако
богаташ.¹²³

123

Човек неки, пак, беше богат, који се облачаше у скер-
лет и свилу, и живљаше сваки дан господски и ве-
сељаше се. А беше један сиромаш, по имену Лазар, који
лежаше пред његовим вратима гнојав, и жељаше да
се насити мрвама које падаху с трпезе богатог. А кад
умре сиромаш, однесоше га анђели у наручје Авраа-
мово; а умре и богати, и закопаше га. И у паклу кад
беше у мукама, подиже очи своје и угледа издалека
Авраама и Лазара у наручју његовом, и повика: Оче
Аврааме! Смилиј се на ме и пошљи ми Лазара нека
умочи у воду врх прста свог, и да ми расхлади језик;
јер се мучим у овом пламену. А Авраам рече: Синко!
Опомени се да си ти примио добра своја у животу
свом, и Лазар опет зла; а сад се он теши, а ти се мучиш.
И преко свега тога постављена је међу нама и вама
велика пропаст, да ови који би хтели одовуд к вама
прећи, не могу, нити они отуда к нама да прелазе.
Тада рече: Молим те дакле, оче, да га пошаљеш кући
оца мог, јер имам пет браће: нека им посведочи да не
би и они дошли на ово место мучења. Рече му Авраам:
Они имају Мојсија и пророке, нека њих слушају. А он
рече: Не, оче Аврааме! Него ако им дође ко из мртвих
покајаће се. А Авраам рече му: Ако не слушају Мојсија
и пророке, а да ко и из мртвих устане, неће веровати.

Не почиње лоза наша ни од мене ни од тебе, сине мој, него од праотаца нашије, којима подигок и обновик камене биљеге. Каки је однос нашије предака према родитељима био видимо из *каменије књиџа* над гробовима њинијем.

Да ли тувиш како је твој отац поштова свог оца?

Да ли знаш како је твој деда поштова свог оца – твог имењака, а овај свог оца – мога имењака?

Нешто од тога сам оставио, између осталије, и тебе и потомству твоме у аманет и то написмено.

Зар ћеш погазити тај аманет?

Зар ћеш поплувати реч Господњу коју сам мојој ћеци, тебе и твојој сестри оставио на камену који стоји изнад мог будућег гроба: *Ово вам зајоведам: да љубиће једни друге (Јеванђеље по Јовану 15,17)!*

Оћеш ли наставити благочашће наше лозе и овенчати је славом, на понос и дику роду нашему?

Или ћеш је завити у бруку и срамоту, не дај Боже, својим безакоњем?

Каким безакоњем? – питаш се.

Безакоње је гажење, или непоштовање, или неизвршавање Закона Божјег! Тај Закон је записат у Светој писму, синко.

Наше прародитеље Адама и Еву је Бог смештио у Рај у ком су имали сва богаства, љепоте и красоте, сласти и части. Једино им је заповиђо

да не једу плода са дрвета познања. Еву је ђаво, преко змије, преварио, па је она Адаму жвоцала и џунгљала док га није наговорила да прекрши Закон – Заповест Божју.

И?

И Бог иг истера из Раја. И навукоше проклетство на потомство, те жена рађа ђецу у мукама, а човек једе љеб насушни у зноју лица својега, по казни Божјој.

Добро поведи рачуна, сине мој вазљубљени, да не уцвелиш Бога, коно што уцвели мајку и оца својега.

Покај се, покори се вољи Божјој, тражи опроштај од Бога и од оца својега и родитељке своје.

И заповеди чељадма своим да то исто учине.

И то одма!

Не часи часа једнога!

Да не окасниш, да после не чупаш косу с главе!!!

Уради онако како је учинио блудни син из Јеванђељске приче.¹²⁴

¹²⁴ Један човек имаше два сина, и рече млађи од њих оцу: Оче! Дај ми део имања што припада мени. И отац им подели имање. И потом до неколико дана покупи млађи син све своје, и отиде у далеку земљу; и онамо просу имање своје живећи беспутно. А кад потроши све, настаде велика глад у оној земљи, и он се нађе у невољи. И отишавши приби се код једног човека у оној земљи; и он га посла у поље своје

То ти не заповедам ја, сине мој.

То ти Бог заповеда!!!

да чува свиње. И жељаше напунити трбух свој рошчићима које свиње јеђаху, и нико му их не даваше. А кад дође к себи, рече: Колико најамника у оца мог имају хлеба и сувише, а ја умирем од глади! Устаћу и идем оцу свом, па ћу му рећи: Оче! Сагреших Небу и теби, и већ нисам достојан назвати се син твој: прими ме као једног од својих најамника. И уставши, отиде оцу свом. А кад је још подалеко био, угледа га отац његов, и сажали му се, и потрчавши, загрли га и целива га. А син му рече: Оче, сагреших Небу и теби, и већ нисам достојан назвати се син твој. А отац рече слугама својим: Изнесите најлепшу хаљину и обуците га, и подајте му прстен на руку и обућу на ноге. И доведите теле угојено те закољите, да једемо и да се веселимо. Јер овај мој син беше мртав, и оживе; и изгубљен беше, и нађе се. И стадоше се веселити. А син његов старији беше у пољу, и долазећи, кад се приближи кући, чу певање и подвикивање. И дозвавши једног од слугу запита: Шта је то? А он му рече: Брат твој дође; и отац твој закла теле угојено, што га је здравог видео. А он се расрди и не хтеде да уђе. Тада изиђе отац његов и мољаше га. А он одговарајући рече оцу: Ето те служим толико година, и никад не преступих твоје заповести, па мени никад ниси дао јаре да бих се провеселио са својим друштвом; а кад дође тај твој син који ти је имање просуо с курвама, заклао си му теле угојено. А он му рече: Сине! Ти си свагда са мном, и све је моје твоје. Требало се развеселити и обрадовати, јер овај брат твој мртав беше, и оживе; и изгубљен беше, и нађе се.

Приклони уво свое, и ти и чељад твоја. Чујте и почујте: овако говори Бог преко пророка и Апостола а забиљежено е у Светоме Писму:

Пошћуј оца својега и мајер своју, да ти добро буде и да дуго ђоживиш на земљи.

Чувај и слушај све ове речи које ти зајовићех, да би добро било теби и ђеци твојој након тебе до века, кад чиниш шћа је добро и ђраво ђред Госјодом Бојом твојом.

Слушај те, ђецо, насћаву очеву, и ђази те да бис те ђознали мудрос.

Чувај, сине мој, зајовес ти оца свој, и не осћављај науке мајере свое.

Добар човек осћавља наследсјво синовима синова својих, а ђрешниково имање чува се ђраведнику.

Праведник увек оди у безазленосћи својој; благо синовима ђејовијем.

Мудар је син радос ти оцу, а човек безуман ђрезире мајер своју.

Венац су сћарцима унуци, а слава синовима оци ђиови.

Жалос ти је оцу свом син безуман, и јад роди тељки својој ђосле ђега!

Ко ђсује оца свој или мајер своју, ђејов ће се жижак ујасићи у црном мраку.

Слушај оца свој који те је родио, и не ђрезире мајере своје кад осћари.

Веома се радује оћац ђраведников, и роди тељ мудрога весели се с ђега.

*Слушајте родићеље своје у свачему; јер је ово
угодно Господу.*

Ето, драги синовче,

Ако нећеш послушати мене, кумим те Богом
једнијем, послушај Бога који говори кроз пророке
и Апостоле. Део тог Закона ти наведок. Не плуј на
Бога, сине, јер ко год је то чињо попљуво е лице
свое. И не жалости родитеље свое, јер је претеш-
ка суза њина.¹²⁵

¹²⁵ Писмо владике Николаја Сину који је љао љод роди-
ћељску клејву: „Пишеш, да си се завадио са оцем, да
си се оделио од њега, и да те је он при деоби про-
клео. Па питаш, да ли та клетва има неког значаја.
Има, несумњиво. Како не би имала значај родитељ-
ска клетва? И од мањих ствари, чак и од обичних по-
мисли, потреса се духовни свет, а камоли од роди-
тељске клетве на правди изречене. Праведни Ноје
проклео је Хамово потомство због тога што се Хам
наругао оцу своме Ноју. И то проклетство повлачи
се и читује се до дана данашњега на црначким
племенима, Хамитима. У нашој земљи недавно се
остварила једна страшна материнска клетва. Неко-
га разблуднога сина корела мајка. Син у гневу на-
ружи мајку. Мајка га и за то укори. Онда он удари
своју родитељку мотком. Заплаче се мајка и закука,
па у болу своме изрекне овакву клетву на сина сво-
га: сине несине, како ја кукала данас тако ти кукао
на твој највеселији дан! После неког времена мајка
умре, а син остане непокајан и неопроштен. Али се
мајчина клетва испуни. На дан свадбе синове – на
највеселији дан његов – пуцали сватови из пушака.

Један свети старац, бог да му душу прости, нас је опомињо: *На чијој имовини бучеш, еј, ши? Знаш ли да нишиа није швое. То је све Божје. Бої ши је шо дао. Како ши је дао, шако ће ши и узети, ако не йослушаш реч Њејову. И шинуће ше башином својом: расйалиће ше, од реја до увеша. Да се йушиш. Да се ойамешиш!*

Кад човека узме куси под свое, он мисли, попут Еве, да е најпааметнији. Зато се плашим да не одбациш оно што би ти, ко рођеном сину реко, мислећи да ти ничији савети (па ни моји) нису потребни. Зато, мешто да ти ја зборим препустићу то Божјим угодницима, Божјим свецима. Њиг послушај:

Породица је мала Христова заедница и, по заповести, она се такође гради на послушању – жене мужу и ћеце родитељима. *Ђецо, слушајше своје родишеље у Госйоду* – пише апостол Павле и ову заповест даје као прву и најважнију за ћецу.

Свети Макарије Велики каже: *Самоувереносй је мрска Госйоду.*

У књизи Премудрости Исуса сина Сирахова пише: *Блайослов оца ушврђује дом деце, а клешва мајерина руши до шемеља.*

Једно залутало зрно погоди младожењу, и он почне кукати. Но смрт учини крај његовом кукању и – његовом животу.

Николај Е. Пестов вели: *Кршење воље родишља само њо себи доноси проклејство деци. Нейослушност је кршење зајовести Госјодњих и збој шѡја се од деце удаљава Дух Свейи и блајослов Божји у свим делима. Ево сведочанства овоме из живоји: Одрасѡао син је њочео лоше да се њонаша, да ѡрубо крши хришћанске зајовести и да не слуша родишљеске савести. Оѡац, који је изјубио сѡриљење, му је једном рекао: Пази, Вања, Бој дујо шрији, али и јако бије. Исти вечера је син, ѡунећи ловачку ѡушку, случајно ојалио и ѡовредио се. Очеви речи су му ѡродрле у душу, а њихово брзо исѡуњење ја је зајањило. Од шѡј шренушка је најусѡио ѡорочан живој и ѡсѡао ѡрави Хришћанин.*

Псалмопојац Давид каже: *Како је лејо и красно кад сва браћа живе зајно! Ђе су мир и љубав, ту је благодат Божја, а ђе нема љубави и слоге, тамо нема ни благодати Божје.*

Свети Филарет Московски: *Пеѡа зајовест (Божја) ѡројисује нарочије обавезе ѡрема родишљима и учи о шѡме да их шреба ѡошѡоваши.*

О тежини греха непоштовања према родитељима треба расуђивати на следећи начин. Колко е лако и природно вољети и поштовати родитеље, којима дугуемо живот, толко е тежко сагрешење не поштовати иг. Зато је по Закону Мојсејеву за псовање оца или мајке изрицана смртна казна.

Очински блајослов ушврђује дом ђеце. Бог, по премудром и праведном Своме Промислу, на

земљи нарочито чува живот оних који поштују родитеље и помаже им, а као савршену награду за савршену добродетель дарује им бесмртни и блажени живот у Небеском Отачаштву.

Свети владика Николај каже: „Ништа Бог не кажњава тако страшно као грех деце према родитељима својим, јер то је грех према родитељу небесном. Зато је Господ од почетка благословио оне који поштују родитеље своје, свога оца и своју мајку, као символ самога Бога, а проклео оне који се ругају оцу своме, као што је био случај са Хамом, сином Нојевим, који се наруга оцу своме Ноју. Поштуј оца својега и матер своју, то је средина, срце свих заповести Божјих. Ко поштује земаљског родитеља свога, тај поштује и свог родитеља небеснога. На овој нижој школи заснива се и она виша школа. Ко не поштује оца и мајку које види, како ће поштовати Бога Оца кога не види?

Пазите се, браћо, и научите поштовати родитеље своје. То је сва заповест Божја, стожер свих осталих заповести Божјих. Поштуј оца свога и матер своју да ти добро буде и да дуго поживиш на земљи. А ми још у смислу Јеванђеља додајемо – и да наследиш царство Оца свог небесног, коме нема краја. Амин.“

На другом месту Свети владика Николај каже:

„Поштуј оца свога и матер своју, јер твој пут од рођења до сада присут је мајчиним сузама и

очевим знојем. Они су те волели и онда када су се сви други гадили од тебе у немоћи и нечистоћи.

Они ће те волети и онда, када те сви омрзну. И када се сви на тебе буду бацали камењем, мајка твоја бацаће се на тебе смиљем и босиљем.

Отац твој воли те иако зна мане твоје. А други ће те мрзети и ако буду знали само врлине твоје.

Твој отац и мајка воле те са страхопоштовањем, јер предосећају, да си ти благо Божје, њима поверено на чување и неговање. Нико није у стању, као родитељи твоји, да виде тајну Божју у теби. Њихова љубав према теби има свети корен у вечности.

Кроз нежност своју према теби твоји родитељи разумеју нежност Господњу према свој створеној деци својој.

Сине, не горди се својим знањем пред својим неуким оцем, јер његова љубав више вреди но твоје знање. Гле, да није било њега, не би било ни тебе ни твога знања.

Кћери, не горди се својом лепотом пред погуреном мајком својом, јер је њено срце лепше од твога лица. Гле, и ти и твоја лепота изашли сте их њене утробе.

Клекните на колена, децо, и молите се Богу заједно са мнош:

Господе, Оче Небесни и Мајко Небесна, хвала Ти, што си нам заповедио, да поштујемо нашег

оца и мајку на земљи. Помози нам, Свеблаг, да се кроз то поштовање научимо поштовати све људе и жене на земљи, драгоцену децу Твоју. И помози нам, Свемудри, да се кроз то научимо, не презирати но поштовати и ценити времена и поколења, која су пре нас била и која су пре нас гледала Твоју славу, изговарала Твоје свето име и ишчезла у прашини пред Твојим сјајним престоном. Амин.“

Не заборави, синовче мој: на спомену прецима нашијем уклесан је родослов наш. Ти си девето кољено у колони од праоца нашег по чијем имену презиме наследисмо и Крсну славу примисмо.

Не једном сам пожелио да се ова лоза настави у векове векова.

То и сад желим!

И Богу се молим.

Не играј се с тим!

Не одроди се!

Не обрукај ни себе ни род наш!

Не навлачи проклетство на себе и дом свој, тако ти Бог помого!!!

Бој се Бога, сине мој.

А почетак мудрости је стра Божји – каже Свето писмо.

Претешка је суза родитељска.

Ево неколико примера из Светих књига:

ПРИМЕР 1

Одломак из Охридског пролога – Расуђивање (14. август)

„Чувај се клетве родитељске, јер је страшна клетва родитељска. Цени и тражи благослов родитељски, јер ће те он пратити кроз цео живот...

Када мајка с плачем поче корети сина због безакоња његова, он се баца на мајку, изби је, и главу јој разби о дувар. Очајна мајка узвикну: *Госїоде, нека буде син мој їроклей, и да нема ни моїа ни Твоїа блаїослова!* Тога истог дана син почне дрхтати целим телом, и пуних 13 година проживи у тој дрхтавици, не могући сам ни кашику к устима својим принети. После 13 година он се исповеди и причести, од чега му буде нешто лакше, и убрзо за тим сконча.“

ПРИМЕР 2

И гуслари су опевали родитељску клетву:

Ко л' на мајку своју родну хули,

На њеїа се сїрашно и јаросно

Ломи вјечна родишљеска клейва;

Прах ће њеїов буре хуленија

Волноваїи вјечно у їробници.

О Митровским задушницама, 2015. године
Господње

Твој чича који ће узданицом смаїра

На ово писмо позадуго немадијаше никаквога одговора. Нити било каквог знака покајања и исправке.

Ондак му стриц написа и друго писмо.

Драги синовче,

Прије двје-године, на дан Крсне нам славе, подигавши трећу здравицу у здравље твое, завршик је овим речима:

*...Нека ње срећа среће и нек ње срећа њрајџи /
А њи се њруди, њо Закону Божјем / Да се одужиш
својој мајци и своме њајџи...*

Прошле године не дође ни ти, ни жена ти, нити ђеца твоја на Крсну славу твоиг предака. Ваљадар имадосте преча посла.

Узми, сине, за руку жену и ђецу, изађи ш њима пред родитеље твое и ишти опроштај.

Тиме ћеш, најпрво, орадостити Бога јер Бог је и силазио на-земљу због грешника, еда би се покајали и исправили. И Бог ће те наградити.

Тиме ћеш обрадовати родитеље свое и они ће те благосиљати да благословен будеш и ти и потомство твое у векове.

Тиме ћеш примером показати чељадима своим како треба поштовати родитеље и у њина срца уградити ред и поредак који је Бог уредио и који Му је угодан.

Нека би Бог дао да тако буде.

Не дозволи да ти ђаво осоколи понос, да те нагна у гордос, да те саћера у брлог, у греховну баруштину у којој расте јад, чемер, злоба, несрећа... Само сложни кућу граде. А несложни и стару батаљују.

Бидните срећни људи, тако вам Бог помого.

Драги мој синовче,

И ово писмо ти пишем из љубави и жеље да ти поможем, с ово мено знањца што сам напабирчио по књигама и из животног искуства за овије седамдесетак љета.

Ко што ти рекок у прошлом писму, Адам је живљо у рају. И то му није било доста. Наговори га ђаво, преко змије и жене му Еве, да узме више. И он изгуби све.

Тако бива свагда кад човека срећа гледа, а ђаво му не да.

Тебе Бог даде много, много више но што е човеку потребито, па би било мудро да са благодарношћу носиш тај дар, да се не дај Боже не деси да, коно Адам, изгубиш добивени „рај“.

Казано е да се паметни људи уче на туђијем грешкама, а будале на својем!

Зато ћу да ти наведем неколко туђије грешака, да на њима научиш живот, да не би школарину морао плаћати својом кожом. Наиме, у животу сам срео многе људе кои су се надимали и шћели више но што им је требало. *Зинула им ала* – како

викаше наша покојна нана, твоја баба. И пали су на ниске гране. А неки кад их је стигла клетва: *дабојда имо ња немо*, па ту клетву не могадијагу преживљети но се убише, Бог да им душу прости: Н(...) који је, ко што знаш, имао најбољу фирму из његове бранше у околини; па К(...) из фирме Д(...); па покојни С(...), да ти не наводим примере оније кое ниси знао лично, или по чувењу.

Кад је власник И(...), радио си с њим, купио ту фирму и причо ми да ће да отвори 100 радњи у којима ће продавати свое производе, саветовао сам му да не отвара ни једну, него да оно што ради – ради најбоље што умије и може, да то продае сигурним платишама јер трговином треба да се баве они којима е то посо. Није ме послушо. Преко локалних новина се наругао „једном предузетнику“ (цитирајући, у ствари, моје речи). У закључку тог ругања на мој рачун рече: „Један привредник ме убеђиво да ја не треба да отварам продавнице. Вероватно он није присуствовао часу на ком се изучавао бизнис.“ Кад је, у свом свезнању, дошао до 51. радње пропо је. Сад нема ни једну.

Кад је директор В(...) (из твоје бранше), са својим оцем, мојим познаником, дошао да ми нуди робу – прихватио сам и скрено им пажњу да је пребрзо изашао на количину коју ми је сопштио. И да не треба ни у лудилу да пређе ту и ту дневну количину, ако мисли да направи квалитетан и сигуран посао на дуге стазе. (То сам

говорио и тебе! А у емисији на ТВ о твом предузећу, на почетку твог рада, која се може виђети на Јутјубу сам рекао: *Ја не делим њослове на мале и велике нећо на усљешне и неусљешне*). И још сам му реко да је и *дукаћ мали, ал вреди*. Твој колега ме није послушао. Изашо је на седам пута већу количину дневно од оне коју сам му предложио. И, ко што знаш, банкротиро дибидуз.

Када је В(...) са половних ТАМ-ових камиона прешао на оне са хидрауличним платвормама и европалетама и нове комбије слао да купе европалете, после пар сати, рекао сам мојим сарадницима: *Ово е њочешак краја, касћи, њројасћи овој нашеј највећеј добављача. Живи били ња виђели*. Ваистину, не прође ни две-године он банкротира.

Са генералним директором И(...) господином Г(...) дипломираним економистом сам сарађивао, док он није подига „ниво“ и почео да ради са „озбиљнијим системима“ и инопартнерима. Прекинули смо сарадњу. Задњих 3-4 године поново сарађуемо: само, пошто му је предузеће пропало, он сад меша бетон и копа темеље код предузећа С(...) и по том основу сарађуемо на објекту који тренутно дижем Богу у славу, а извођач радова је предузеће у ком је он нашо ухлебљење. Дobar, школован човек, који је знао, ал није имо меру, сад ради на ручној бетонској мешалици.

Са генералним директором Н(...) сам имао одличну сарадњу. Кад му е наш град посто „тје-

сан“ развио је посо од Пирота до Кладова, Бајине Баште и Суботице. После банкрота је пољопривредник, и то порђав.

Генерални директор Р. П.(...) је развио бизнис мимо нашег подручја: у Нишу, Суботици, Н. Саду, Београду, Крушевцу, Неготину, Подгорици... Остао ми је пре банкрота дужан. Шћадијаше да се убије. Написак му писмо да не чини највећи и једини грех који се не може окајати и у том писму му алалик дуг. Сад живи од ситнијех крађа по пиљарама.

Мој пријатељ и дугогодишњи пословни партнер Ђ(...), некад генерал. директор изванредне фирме, кад му није било доста оно што му је перфектно функционисало у приватном послу, у који је касније ушао, и који му је доносио изванредну зараду, почео је да се шири. Сада плаћа банци кирију зато што живи у својој бившој кући, која више није његова него банчина. Банкротирао је до балчака.

Све ове људе и њине бивше фирме знадеш. Бар 50 сличниг случаева могу да ти наведем. Именом и презименом. Црно на бело.¹²⁶

Но, паметном довољно и волико.

С друге стране, од мудрије људи широм земаљског шара сам, за овије седамдесетак љета

¹²⁶ У оригиналном писму су наведена пуна имена људи и фирми која су овде, из разумљивих разлога, замењена почетним словима.

кое протурик преко леђа, понешто чуо и утувијо. Премда (да простиш) младим богатим бизнисменима, тзв. грљашима¹²⁷, није наука битна ни потребна, њима су најважније паре и они углавном знају све. Пренећу ти овде неколко бисера тије мудрости које напабирчик и на којима учик. Надам се да ове бисере нећеш погазити ногама својем¹²⁸, не-било ти примењено:

Новци су ѿоуѣ ѿосѣију: дођу и ѿрођу.

Кад боѿаѣаш ѿосѣане сиромаш, он ѿосѣане учийѣлѣ.

¹²⁷ У Речнику Драїачева ова реч је овако протумачена: грљаш м 'простачина, надувенко који не може да понесе терет иметка који му се случајно догодио'. – Ови грљаше погазише све што е свето и честито. Иначе, у свакодневју грљаш је назив за мешавину „сељака“ у најпогрднијем значењу: надрибане, надувенка, набеђеног свезналицу, који не може да понесе терет иметка који му се случајно догодио, безбожника који је умислио да свет од њега потиче, разбијача истинских вредности, саучесника у гажењу свега што је благочастиво и богоугодно... Код примитивног света загладаног у ријалити програме типа *Велики брајѣ*, *Фарма*, *Парови*, *Задруѣ* и сл. – то је синоним за дасу.

¹²⁸ В. Мт 7. 6.

Ко шїо шесно одјело смеїа креїању шела –
шако боїасїво смеїа креїању душе.

Боїаїаш носи їамей у новчанику.

Ласно е биїи боїаї, шешко е биїи срећан.

Боїаї није онај ко їуно има, већ ко їуно даје.

Једино сїварно боїасїво је боїасїво душе.

Ако је ваш једини циљ їосїаїи боїаї, їо ни-
када нећейе осївариїи – рече Рокфелер, најбога-
тији човек на свету.

Незајажљивим боїаїашима је и у рају шесно.

Боїаї је ко не жуди за боїасївом.

Када се изїуби боїасїво, није нишїа изїубљено;
када се изїуби здравље, нешїо је изїубљено; када се
изїуби каракїер, све је изїубљено.

Боље је добро име, но мноїа боїасїва.

Боїаїу будалу сви називају боїаїашом, а сиро-
машну будалу увек будалом.

Шїа їод їоседуеш више неїо шїо їи їреба,
смеїа.

Поседовање је замка: оно шїо веруемо да їо-
седуемо, їо не їоседуемо, їо їоседуе нас и ми му
робујемо.

Биїи задовољан оним шїо се има, највеће је
и најсиїурније боїасїво.

Није срећан онај ко има шїо жели, већ онај
који не жели оно шїо нема.

А наш народ је измудрио из вековног иску-
ства:

Људи се хиљаду џуџа више џруде да сџекну
материјално неџо духовно боџасџво, мада је сасвим
сиџурно, да нашу сређу сџвара оно шџо јесмо, а не
оно шџо имамо.

Кад вам неко каже да је до боџасџва дошо
најорним радом, џиџајџе џа – чијим?

Не зависи од џебе ођеш ли биџи боџаџ, али за-
виси од џебе ођеш ли биџи сређан.

Двосџруко е сиромашан онај који је једном био
боџаџ.

У блаџосџању се не виде олиџари. (Богаташи
не иду у цркву. Њин „бог“ је џеп).

Боџасџво међа каракџер, али реџко кад на
боље.

Ђе се сџарији не чују, џу Боџ не џомаже.

Ђе злаџо џосџодуе, разум се не чуе.

Ђе је злаџо, џу је и невоља

Паре су џамеџном слуџа, а џлуџом џосџодар.

Боље с џубиџком оџамеџиџи се неџо с доби-
џком излуђеџи.

Ко куџуе оно шџо му не џреба, џродавађе и оно
шџо му џреба.

Паметном доста. И прековише!

С тређе стране, Свето писмо нас учи:

Неђе џомођи боџасџво у дан џњева, неџо џравда
избавља од смрџи!

Ко се узда у боџасџво свое џроџашђе; а џра-
ведници ће се као џрана зелењеџи!

Боље је име неїо велико боїасїво и милосї је боља неїо сребро и злаїо.

Јер боїасїво не їрае до-века, ниїи круна од кољена до кољена!

Боље је мало у їраведника, неїо боїасїво мно-їїјех безбожника!

Богатство ти дође, на прилику, коно терет. То е дар од Бога, као и све друго. Бог подари богатство ономе који га може носити ко терет, а не ради уживања и безбрижности.

Има и друго богатство које се стиче похлепом. Тако богатство служи на пропас и погибао ономе кои га тако стиче. То се показало безброј пута до сад. Никоме потомци нису били безбрижни ако су им преци похлепом стекли блага.

Праведни Давид сведочи: Бејаї млад и осїа-рик, и не виђек їраведника осїављена, ни ђеце њеїове да їросе љеба!

Зато се пребогати Соломон моли Господу: Ко љуби новце неће се насиїиїи новца и ко љуби боїасїво неће имаїи корисїи од њеїа. И їо је їашиїина!

Свети Николај Србски, у једном од својиг пи-сама вели да је їросјак бољи од самоубице и да није зло ако је неко био боїаї їа їосїо сиром, неїо ако је био човек їа їосїо звер.

Сликовита је, поучна али и опомињућа реченица која објашњава честе узроке богатства и сиромаштва, а гласи: Сиромашїво није заїо шїо не можемо нахраниїи сиромашне, неїо заїо шїо

не можемо нахраниџи боџаџе! Ово је један громогласан позив на покајање, измену себе у односу на муку нашег ближњег.

И још Свети Владика вели:

Боџасџво је добро кад се може у добро дело обраџиџи. Боџасџво је зло кад, месџо да да слободу човеку, џреџвори своџа соџсџвеника у слуџу.

У боџасџву мисли како ћеш с досџојансџвом сносиџи сиромашџину. У среџи мисли како ћеш с досџојансџвом сносиџи несреџу. Кад џе људи вале мисли како ћеш с досџојансџвом сносиџи њине џоруџе. А целоџа живоџа мисли како ћеш с досџојансџвом умреџи.

Лако је научиџи живоџињу, лако је научиџи џпросџака, али џешко је научиџи оноџа ко је ненаучен џосџо учиџељ друџима. (У прошлом писму, чујем да си га поцепо, сам ти навео Његове речи о поштовању оца и мајке).

Са четврте стране наши преци и моја маленкост смо вам – нашим потомцима – оставили своје благослове.

Пољубџе ил осџавџе – што би рекла наша нана, Бог да јој душу прости: Благослов Први, твог прадеде, имаш записан. Благослов Други, твог деде, исто тако. Па и благослов Треџи, мое маленкости.

Ко има уши да чује, нек чује, и очи да види, нек види.

И на крају испричаћу ти једну светоотачку причу:

Био једном цар у лову и на њиви затекне сељака како, сав у зноју лица свога, копа... Кад је цар наишао, сељак га није ни погледо те га цар упита:

Зар заиста имаш толико посла да немаш времена ни да ме поздравиш?

Сељак одговори:

– Збиља немам времена. Морам да зарадим за љеб. Једнима га враћам, другима позајмљуем... А тек трећи део мене и жени.

Цар се зачуди:

– Како то?

Сељак одговори:

– Морам да издржавам родитеље, којима враћам јер им дугујем, пошто су ме одгаили и помагали док нису ослабили и остарили.

Гајим ђецу, којој позајмљуем да би ми враћала кад ја будем стар.

Тек кад њиг подмирим, ја и жена узмемо своје исе.

Оно што ћу да ти ко најрођенијем кажем, предложим и замолим: не чини ништа без родитељског благослова, да не би чупо косу с главе.

Јер Бог је заповедио: *Пошћуј оца своја и маћер своју, да би ти Бој блајословио и да би дуго ђоживео на земљи.*

Добро утуви, синко, шта ће ти чича рећи:

Посо је један диван позлаћени кристални бокал. Само једанпут погресиш, омашиш – он падне на бетон и разбије се у парампарчад. Не постоји лепак нити икака сила која га може вратити у пређашње стање.

И још нешто: *Ко ѿог је јурио ѿлуба на ѿрани, исцѹишио је вратица из руке.*

На Сретење, 2016. љета Господњега

С доброжељењем,
твој чича

Ни на ово писмо, као ни на претходно, никад не стиже одговор.

Будибокснама.

Његовом стрицу не преостаде ништа друго, него да се моли за њега еда би му Господ подарио моћ расуђивања, еда би се вратијо себству и обратијо Богу.

ИСХОД

Јунак ове приче се не покаја за грех према оцу и мајци. Они, зато сподигоше себе споменење за живота. Мајка његова иска да се на њезин камени биљег уклеше: *Не ѿлачиѿе за мноу, сама сам ѿо учинила за живоѿа.*

Та слова у каменој књизи *шареноја села* стое да седоче ће и како се окончала голема жртва једне старице омањег раста а великог срца.

А Лујо?

Није испунио наде и снове својега ђеда.

Није испоштовао оца и матер своју.

Није послушао савете свога чиче.

Одлучио је, без благослова родитељског, да напусти дом своје предака.

Изградио је у граду велелепно здање на плацу од преко 10.000 квадрата у кое је средином 2020. године Господње преселио своје предузеће и своју чељад јурећи за срећом у граду, вероватно да испуни жеље своје супруге која се поче гадити на сељаке и сељачки живот.

Као велики бизнисмен модерног доба, не обазрје се и презре глупоштиње застарелије старкеља о томе како е бољи врабац у руци но голуб на грани.

Нек му е срећно.

А шта ће даље да се збуде, разазнаће се кад се испуни време.

Ако писац ових редака не дочека разазнање расплета ове истините легенде, распитај се, драги читачу, и извуци поуку да је не би плаћо својом кожом. Нека ти Лујов поступак буде школа.

ТРЕЋИ ДЕО

Нада је сан будної човека (Аристотел)

Прво путовање у бјели свјет

Збило се 1963. љеџа Госїодњеї

Никад ми љепша Јелица планина није била но оног дана кад ме отац пово на воз, у Чачак, ђе сам га први пут у животу виђо. Кренули смо њиме далеко. Чак у Титово Ужице. И ево, то путовање траје педесет и седам година, а ја до дана данашњег видим, чуем и осећам коно да ми завичај маше и довикуе: Збогом!

Видим сузу која ми, нако врела, окваси лице кад ме мајка пољуби, осећам још дрктај њене руке кад ме загрли и чуем онај треперави глас којим ме благосиља: *Нек ѿе Бої чува, сине мој, маїори. Пази се, блаїо мајци.*

Чуем плусак воде који мајка изручи за мном из тегетног мајлираног стоећег бокала с туфна-ма, израније сакривеног у башчици иза горгина, и њен сад већ плачни подрктавајући глас: *Нека би Бої дао да ѿи иде школа ко ладна вода!*

Саво ме испрати, навише, до изнад Богданове куће. Кад бијасмо упремасе Буковца, изгрлисмо се. Угледнук му сјај у влажним очима. Кад се одозго, испод Маринковине, окреток – он још стајаше на истом месту. Манусмо један другом. Био је то поздрав с братом, с ђетињством, с родном кућом, са стадом, с вршњацима, са безбрижјом, са завичајом...

Идући за оцом, отирак кришом сузе, страујући да се он не окрене, па да се осрамотим. Знао сам да оне не прилчу мушкарцу. Отац нам је говорио, од малиг ногу, *да се не брукамо.*

Да се не зарожемо ко каке женешине.

Но да биднемо људи.

Да биднемо соколови.

Ћуџра војници.

Знаће ли ви, говораше, да е ваш ђед рањен у Колубарској биџки, којом је командово ђенерал Мишић?

Да биднеће јунаци.

А јок мекунчине.

И неке сџрине џерсе...

И коешта.

Кад смо изнад маћанске стублине требали да кренемо наниже, тајо седе на буков трупац, који је неко влаком извуко на утрину, и вели: *сеги, Микане, блаџо џају* – показујући ми место уза се. Седок, а он ме пригрли снажном десницом уз коју сам се свагда осећо најјачи на свјету.

Јачи и од златуље што јој је бастало да рого-
вима узмане на иксана.

Јачи од Милићевића бика што буче по путу
и копајући ногом баца земљу на плећке.

Јачи и од Ђурановијех пастува, кад се оно
једне прилике подрјешише и у невиђеном галопу,
чифтајући се, стуштише низ Бубан.

Јачи и од Манојловог овна што натрк јури
д-убије.

Јачи од Даринкиног гусана што шиштећи
штипа за бутку.

Јачи од Гишиног Гарија кад искези зубе и ре-
жећи кидише кроз прошће.

Јачи и од поскока што засикта из удута под
Ридовима...

И кад загрми и удари гром у Гају, ако е тајо
ту, нема опасности.

И кад почне да бабњи град крупан ко кокошје
јајце, кад кроз прозор гламо како разбија ћерами-
ду на качари – ако је тајо ту: није то ништа: *Госѿод
дао, Госѿод узо! Јоѿеѿ ћемо све ѿо чеклеисаѿи и
ућерезиѿи, уз Божју ѿомоћ. Јел, не мож да ѿи бидне
све ѿоѿаман. Мора мено и д-ујми. Знаш како ѿи
дође: колко узбрдица нолко и низбрдица. И кад ѿи је
све ѿоѿаман, ваља д-убациш камичак у кондуру, да
ѿе жуљи. Да се не осилиш.*

Осећајак међу ребрима неку топлину. И снагу.
Али и болну струју по дну стомака. Нумијем д-оп-
ричам тај осећај. Ваљда ти је то оно што имадија-

ше обичај да рекне стрина Крстина: *Заболје ме, вели, само-сама ложичица*. То ти дође на прилику, ко кад у откосу нађеш зечића, па га узмеш, а он, нако без мајке, дрктури у твојој руци. Уватила га др'ат, тресе се од репића до увета. Куд ћу и како ћу у тој туђини. Нико из мог села није отишо у Учитељску школу. Што ли сам наваљиво: *Вољо би да биднем учиџељ*. Шта ми је фалило да сам осто у завичају. Нође, свој међ своима.

Мое кајање прекиде тајов глас, кои испотија поче да се претаче у мое срце:

– Ет, сине, благо тају, ти сад идеш у бјели свјет. Ако Бог да, бићеш једног дана учитељ. Нико наш то није бијо. Згодан је то посо. Овај наш сељачки живот ти је тежак. Паси. Рмбачиш од јутра до љутра. Осванеш, омркнеш. Не сушиш кошуљу поваздан. Свака ала и врана ти се товари на леђа. Те порез, те прирез, па трошарина, кулук. Те, кобајаги, откуп. Оно није откуп но отимање од уста. Ајд, то некако и д-издржиш. Ал кад те почне потцењивати, реко би е рођен у Бечу. До јуче било никоговина, није имало пашче за шта да г-уједе. Сад оно влас. Нису цаба зборили: Дадни Циганину влас, па ће да видиш твога бога.

Иде ти школа руке, вала Богу. Дако ме Саво послуша д-остане, д-обдржимо кућу. Да нам се не истули прочевље. Да нам се не затрни окутњица. А тебе д-ишколуемо. Па да биднете браћа, нако, за пример. Да један другог спомогнете. Да се по-

штуете. Да се ижените једног дана. Да вам Бог дадне ћечице. Да иг научите да се и они воле, да се поштују и да подупиру једни друге. Крв није вода. То да тувиш, благо мене. Знаш како е казано: Дрво се на дрво ослања, а човек на човека. Један прут и баба мож да сломи. Ал кад се прушће свеже у дењак, не може да му науди ни Муса Кесаџија. Зато се држете у дењку. То е и Богу мило. Од нашије стари смо научили да сложна браћа кућу граде, а несложна и ону стару батаљују.

И води рачуна, благо мене. Свашта ћеш се наглати у свјету. Ал немој да те подурјаси ђаво на каку неваљалштину. Чувај образ, јел то ти је најпрече. Туј си ти на прагу да се замомчиш. Немо да се поведеш за многима. Писано е: Много е званије, а мало избраније. Не једе се све што лети, благо тају. Оно што не би вољо да неко учини тебе ил неком твом, не чини ни ти другом.

И немо да се секираш споради нас. Вришко ће да пролети тијег пет година. Док си дланом о длан. И долазићеш ти. Имаду ђаци попус на железници за 29. новембар, па за Нову годину, па за 1. мај. Па туј ти дође зимски, па љетњи распус...

Тако, Микане мој. Срећо тајова. Немо ништа о нама да мислиш ни да бригаш. Чувај се. И бор' се. Запни колко мош. Све ће на пошљетку добро да бидне. Вићећеш. Даће Бог.

Зајецак. Никад до овог часа није ми реко *срећо ѿајова*. Дрктање мог бића стопило се са сна-

гом његове деснице којом ме приви уза-се. Учини ми се као да и он подрктава. Угледнук на његовим панталонама како паде неколико крупнијег капи правећи флеке величине дводинарке. Нисам смео да га погледнем у очи.

И до данас је остала тајна одакле су пале те крупне капи.

Небо е било ведро.

Ниђе облачка.

Трупац на ком смо сеђели лежи на пропланку, никако дрво немаде крај нас да би човек помислио да се роса задржала на лишћу.

Да л је могла тица да прелети па д-испушти воду из кљуна?

Ма јок, она не држи воду у кљуну.

Знаш како она пије воду?

Исто ко кокошка.

Да л је могуће да је и мој тајо заплако?

У купеима немадијаше места на дрвеним клупама, те остадосмо у коднику, според прозора испод кога стајагу двије алуминиумске плочице са исписима: *Не наћићи се кроз ѿрозор! И: Забрање-но ѿљување ѿо ѿогу!*

Чу се неки звиждук. Исто ко кад неко звизне у прсте. Коно што Илија Живорадљев, од оваца, озго с Годидова, звизне у-прсте, а оздо с Корена-

та таким звиждуком се одазове Раде Богданов.
После сам сазно да е то звиждаљка.

Поче воз да кломпара.

Кроз отворен прозор, глам навише у-пла-
нину.

Благо Саву, Микошу, Спасоју, Радоици, Мар-
ку, Радовану, Владу...

Они ће се играти код оваца.

Све ће бити исто.

Само мене тамо више бити неће.

Два сата ко два трена: Крчагово. Па Ужице.
Топличка улица. Газдарица Љубица. Платио јој
тајо, унапред, за три-месеца. О 29. новембру опра-
виће за следећа три месеца. Стан и рану. Сем до-
ручка. *Не моју, вели газдарица, да раним изјуџра.*
Осџави му љаре за бурек ља нек куйи. Има са сиром.
Он је јевџинији, но онај с месом. А има и љразан. Још
јевџинији. Шџа му вали. Може с џим јоџурџ. А не
мора. Кад дође на расџус дајџе му млјека нек љије
колко ође. Нек накрџи. Шџо мора да џроши љаре за
џо. Није жељан бјелої мрса.

Све је дошло некако коно у кошмарном сну.
Никог не познаем. Ђаци, професори, газдаричине
комшије и пријатељи...

Учим чим дођем из-школе. Рече тајо: *Бори се*
колко мош.

Учим и сањарим.

Да л су покупили шљиве?

Да л су обрали жито и пожњели шашину?

Да л су правили комишање?

Благо њима...

Не прође ни четири неђеље, газдарица у моју собу прими неку шнајдерку. Радила у вабрици „Деса Петронијевић“. А мене намешти неки отоманчић у предсобљу кое нема прозора. Домаћи сам писо лежећи потрбушке на некој крпарици, која е била прострвена по цигланом поду.

Решик да тају то не не помињем у писму.

Да га не секирам.

Знам да е платио унапред и споради тога ћу д-истрпим како знаднем и умљеднем.

Једва ишчекак мали распус за Дан републике кад ћаци неколко дана не иду у школу. Бијаше бљенуло кад сам се кроз гужву пробијо д-уиђем у воз. Јопет зачук ону звиждаљку и „ћира“ поче да укће низ Ђетињу. Два сата до Чачка. Морам преко Јелице ијако знам да ће да ме увати мрак.

Кад би онамо иза болнице, према Атеници, попалише се уличне сијалице. Навише према Верецама мркли мрак. Облачно. Не види се прс пред оком.

Да л д-идем у планину по овој помрчини?

Да не залурам?

Да не набасам на курјака?

Или да свратим код теча Илије и тете Станојле?

Дмитрића куће су горенак под планином, у Верецама. Ондак ни у Горњој Атеници, није била уведена струја. Само понеки прозор жмири. Људи намире посла за-дана, вечерају под лампом, или жижалицом, плакну ноге у шавњу или легењу, па полјежу. Зато устају чим зазори.

Како се примичем планини, почиње да ме подилази језа. Иако сам преткоднијег дана решио да што прије одем кући, почек се бити с пачењу шта да радим. Кад стигок на раскрсницу, окреток десно и прићок, кроз вотњак, полубрвњари. Прозор кои назирем на окреченом зиду бијаше зажмуру.

– Тето!

Чуем комешање у кући. Жућкаста светлост затитра иза виранге. Звук кључанице која се одбрави, оћера мој стид.

– Сине, благо тети! Познала е тета твој гласић, рођени мој. Срећо и кућо тетина.

Загрли ме тече Илија с оба двије руке. За њим ћеца: Гоца, Јела, Стојанка, Нешо, Микета.

Кроз брвнару уићосмо у-собу. Два кревета са дуплим сламњачама, прекривени балученим ћилимима. Горње сламарице се увече спуште на партос и на њима спавају ђевојчице. Изјутра се оне јопет подигну на кревете и соба бидне комотна. Туј су, од ствари, још астал са двије клупе и по једном столицом на зачељу и прочељу, креденац и гави шпорет што наликуе на цокулу, урамље-

на икона и много црно белиг слика по зиду. Изнад шпорета чивилук на ком у три реда висе шерпице, тигањ, кутлача, варјача, бућкалица, цједаљка, цезва... По мали двокрилни прозор с решеткама на источном и западном и два на јужном зиду са нецаним вирангама, и пет пари радосних очију мојих рођака, чинило је овај кутак малим, ушушканим, топлим рајом.

Док је тета ломкала потпалу и распретала затуљену ватру, рођаке ме послужише, нако, све редно. Споља се чу како крекну пијевац. А онда течно добро разблажену себицу запржи коцком шећера која се топила на усијаном кукачу и претварала у крупне, густе, смеђе капи које варбају кључајућу ракију у боју дуката, док се над шпоретом ширијо облачић миришљавог дима. Течно насу мене и њему у чаше с репељком злаћану течнос, а у моју додаде кашику меда. Пружи ми чашу, говорећи:

– Јој, Мике! Волим што си ми дошо, на-шта, иś!

– Вала ти, течно, ал ја не пијем ракију.

– Слободно, благо течу. Разблажио е течно. Није одвоила од теја. Ни лјек. А то ти је много добро споради редње. Боље од шербета. А и ваља се, данас су божићне покладе.

Кад је пјевац порумењо на компирима, тета га е по ђеки-пут окретала у вруни обгрљивши плек крпом. Уз врео колач са рингли, тањир сира

са извршитом кашиком кајмака одозго, почела је вечера на којој сам први пут у животу, на течово наваљивање, сео у вр собре, испод иконе Аранђе-ла Микаила. Њине Крсне Славе.

Ту слику љубави и речи: *Јој, Мике! Волим шћо си ми дошо, на-шћа, иџ!* – гледам и чуем, ево, више од пет десетлећа.

Кадгој свратим на њине гробове, док чупкам траву, ко да, јопет, чуем:

Јој, Мике...

Волим шћо си ми дошо.

На-шћа.

*Иџ!*¹²⁹

¹²⁹ Ова прича је као првонаграђена путописна прича, објављена у збирци *Ризница сећања* „Драганова награда“, Снага приатељства – Amity, Београд, 2018, стр. 42 – 50.

Завичају предака у походе

*Сан је оно што се жели,
а живој је буђење
(М. Селимовић)*

На Видовдан, по ранијем зговору, сабраше се унучад у авлији код бабе и ђеда, да донесу ђачке књижице, да се види ко е вера, а ко е невера. Ко има добре оцене, а ко е потпетијо. И пошто сви бијагу одликаши, оде бака у-кућу да им изнесе дарове, а ђедо запођену ш њима разговор, говорећи да је он решио да их награди једним занимљивим путовањом. Они се орадоштише и почеше једно мимо-друго да говоре: *Мој друџа је њејов деда водио у Палма де Маљорку и каже да су уживали на џлажи; А мој друџи ишао са дедом и бабом на Флориду и каже да је џамо вечијо џролеће; Није џо ниџџа, моја друџарица била са баком у Кайали Чаршији, у Цариџраду, и вели да џамо има свашџа да се куйи, сем од џице млека; Родийџељи*

моје најбоље друџарице се сиремају да с њом идуће недеље љуџују у Мексико Сити; Моја учиџељица каже да је најлеише месџо на коме је икад била Нијаџара и њени водоџади; Моја насџавница каже да је одушевљена кинеским зидом.

– Оћете ли ви, благо ћеду, д-идете са мном и баком на једно лепо место, ће смо ја и она роћени, у Драгачево, да ви покажемо негдашње стазе и богазе којима смо одили, ће смо порасли, ће смо чобановали и ће смо се завољели.

– Оћемо, деко, повикаше углас.

– Ал д-идемо пешке, преко планине?

– Важи!

И тако, једне нећеље уома иза Јовањдана, у разасвит доћосмо на вр' планине и отале, оставивши комби, кренусмо ка присојној страни Јелице планине. Кад бијасмо горенаке на вр' Годидова, показак им руком Коренате и испричак како смо се тујнак, ми дечаци, некад давно кад бијасмо у босоножју, чобанујући, играли клиса, кликера, тутомиша и коечега. Тујнак мено преда- нусмо, па сићосмо низ Мали Рид на ону затрављену зараван, величине осредње авлије, која лебди над боровима обраслом страном, чија се модрина окомито сурвава наниже у-поток.

– Ово су, благо ћеду, Башчине. Воће је, прије безмало триста година, свое огњиште распа- лијо Стеван. Он, по предању, неће с меће Црне Горе и Ерцеговине побеже од турскога зулума и

ту потражи мир. Туј се ожени и са женом својом роди Петра, Радосава и Радована... А Петар роди Милорада, а Милорад роди Вићентија, Сретена, Косту, Јована и Чедомира... А Радован роди Милоша и Николу, а Милош роди Алексу, Мата, Јеротија и Аврама... И тако се Стеваново јато, кое доби презиме по њему, умножи и поче свијати своја гњезда наниже, ка потоку. Тако се вормира Стевановића џемат, углављен у овом троуглу између планине и Малог и Давидовића потока, који се љубе доље ниже Росинога ораса, а из њине љубави се рађа речица Драгачица. Веле да е по њој цело Драгачево добило име. У овоме џемату ће се подићи дваестак кућа, ограђених шљивовим прошћом. А прошће се поплитало врбовим прущћом, о́сеченим прије мезграња. У свакој авлији је постојо мекар, чије су нашаране решетке, окренуте ка путу, обично биле ишаране. Свака авлија имала е вајат, маом од граничевије брвана. У њему су младенци добијали свој кутак за миловања и шапутања. Куће су биле полубрвњаре. Она северна половина е била од брвана с три стране. И имала е двоја врата. На средини те просторије било е прочевље, изнад кога су висиле вериге. А с јесени се, по свињокољу, високо изнад прочевља, качио по́сек. Четврти зид је био од цигле ил набоја. Кроз врата, на том зиду, улазило се у зидану собу с прозорима. Дувар и штукатор у соби су се обавезно кречили очи славе и обетине. Под у тој

соби биво е поциглан или попартошен. Компири су се чували у трапу. Јабукe исто. А купус се киселијо у-каци која се смештала у избу ил подрум, ће бијагу и бурад с ракијом. Ко гој је био батлији, па закопао бунар у авлији, нашао е жицу на шестом или седмом метру. А вода се цибрила, ко на студенцу. Љети, кад виоглавом или ђермом извадиш кову из бунара, па наспеш воду у стаклени бокал, он они час замагли. У Стевановића џемату пос се држо обавезно. Никако друкчије. И Петров, кад се косило, о сирћету и посном пасуљу.

Над овим присоєм сунце грије поваздан. А магла дође доље до Драгачице. На прсте једне руке мош изброити дане у години кад се магла попење вамогоре до нашије кућа. Први сунчев зрак, ан провири онамо иза Умке, милуе вотњаке до заранка, кад сунце почне потањати за Овчар, изнад ког позадуго држи румен која полако блједи, док је не савлада месечина. Лавез керова, блејање оваца, рика јунади, шкрипа папучице на шинским колима, мирис свеже помуженог млјека, призивају сутон који лагано покрива џемат. Ондак се, у свим кућама, почну чељад сабирати око трпезе. Да се Богу помоле. И да узму по залогај љеба испеченог испод црепуље. И да сркну коју кашику топлог смока. Потље плакну ноге на басамцима. Ил у шавњу... И џемат тијачко утања у сан. Ујутру ће, јопет, сунце да помилуе шљивике са црношљивама, ранушама, пискавцима и

маџаркама... Са покојом јабуком будимком, кожаром или колачаром, по ивици вотњака. И понеком крушком такишом. Или караманком. Или кантарушом. Ваљда зато што е нагнут к сунцу, овај џемат има крупне, румене и слатке воћке. А ракија од тије шљива бидне питка. И има добру рому. А ђеца бијагу румена. И имадијагу отврдле табане, пошто ћерагу боса, вамо од Ђурђева-дне, па онамо све до Митровдана. То босоного ђетинство нам бијаше испуњено раним обавезама: да напасеш стоку; да однесеш воде косачима; д-унесеш дрва у-кућу; да нараниш пиљеж; пуштиш овце; подбереш лишће репе и даднеш свињама; да тркнеш у задругу за гас или со. Али је то ђетинство било испуњено и радостима. И чаврљањем. Играмо се тутумиша. Клиса и машке. Пиљака. Прстена. Ми дечаци смо, кад доспимо до коња, учили да јашемо. Кад се здомчасмо снаге, живљесмо у трудовима. Пођекад и у мукама. У оскудацији. Туговасмо кад град однесе љетину. Кад удари куга у свиње. Кад се удави крава. Или надуе јунац. Кад наиђе нека сотвора на пиљеж. Кад ветар поизобаљуе рогоце и поломи родне гране. Поваља пшеницу. А ђетелину смота у ковиталац. Кад удари суша. Ондак, ко да све изгоре! Па омали ране за чељад. И за стоку. Јопет, кад је година кишна, мешчини, бидне још-горе. Све сатрули! Одње белај свое исе. Грдно начисто. Не мож бити грђе. Нек иде бестрага. Из оне се коже у другу не могадијаше. Не мош

ти да цркнеш назор. Дошло, нако, горе високо, а доље, јопет, па тврдо. Не мож да ти бидне све потаман. Је л знаш како ти је: чега гој ти бидне много, потље ће да мањка. Ал потље олује, огрије сунце. Па, ја. Док се не смркне, не мож да ти сване. Гобеља у-блато, гобеља из-блата. Тако ти то иде. Борба. Мораш да запнеш. Добро. Д-обдржиш кућу. Д-одгајиш ћецу. Да приновиш каку грађевину. Да подигнеш вотњак. Ил виноград. Да прикупиш комад земље. Не мош да се провучеш кроз живот нако каконо драго. Но д-оставиш траг. Зато си моро да потуриш леђа...

Оно, не мош губаво да збориш. Бидне и лје-пије догодовштиња. Кад се радуеш животу. Ку-ш љепше, него кад сабереш берићет. Кад напуниш салаш. Таване. Амбар. Кад исповршуеш сјена. Па ти се отели крава. Ил облизни овца. Крмача опраси дванесторо. А квочка изведе пилад, без иједног мућка. Виноград понесе добро. А воће за-дрјема под родом. Па се провеселиш на свадбама. На бабинама. Запјеваш на мобама. На косидбама. На жетвама. На вршајима... Попије се по која мученица о благоданима. Погостимо се о славама. О обетинама...

И нашалимо се пођекад. Комендијамо, не-ки-пут, до суза у очима. До бола у трбуу. Згодно поцркамо од смија. Знаш како е казано: весело срце помаже ко лјек. Нарочито смо комендијали на комишањима. Комендијало се и крај лампека.

Ал туј ти бидне само мушкарине. Туј омакне и по нека галатна рјеч. Жене су, јопет, комендијале на прелима. Правило е било да се домаћин и остали мушкарци посклоне. И ђеца. Да жене остану насамо. Да дадну одушка души својој. Ондак оне, веселнице, заборава и порођајне муке. И жуљеве од српа. И модрице на раменима од кошуљаре и обрамаче. И болове испод ложичице кад се струне, пуснице, од терета. То иг пробада док се не опашу.

Ђеда, за трен зустави баба говорећи:

– Јес, јес. Тако е, ђецо моја слатка, време било. За опасивање мора да ваташ згону. Не смије свекар да ти сазна. Бож сачувај. Ил ђевери. Каки то. Не би кабулила ни зашта на свјету. Да помисле да си крмељуша. Да си метиљава. Да ниси ни зашта...

– Ал, јопет, настави ђедо, некако е комишање било најподесније. Туј ти је и мушкиње и женскариње. И ђеца. И туј ти свак сваког мож да погледне у очи док овај прича. Јел муруз мош да комишаш нако, без гледања. Тако ти комишање бидне ко нека округла бина. Право правцато позориште. Тујнак су ти помјешани глумци и гледаоци. На равне части. Само што е неко вичан да смјешно прича. Ал зато се онај други смије нако рецко. Из само-самог срца. Сад ти вако, кад гледаш са стране, не знаш да л ти је смјешнији онај што прича смјешно, ил онај што се нако смјешно

смије... Главно, туј нема љутње. Бож' сачувај. Бе-
кои пут се у шали мено нафилуе. И попрећера.
Или, чак, измисли. Ал се нико ни на ког не љути.
Јок. Причај и ти. Ко ти брани. Ако умијеш. Ако н-
умијеш, шта се онда парићаш. Сми се, брате. Јер
знаш како е казано: *Весело срце кућељу љреде*. Јел
весело срце весели лице. А ко е весела срца, онај
је на гозби поваздан. Док ти је било комендијања,
дотле ти је владала љубав и слога у џемату. Сви су
се пазили. Ретко ко се на кога замери. А ако и дође
до замерке, сви се заузму за измирење. Измире се.
Ижљубе се. Па јопет комендијају.

Једино се од комендијања снебивају старци.
Кад иг кует издадне, постају ћутљивији. Не збо-
ре мложе. Ал кад прозборе, има шта да чуеш. Они
ти посматрају живот одунуд. С оне друге стра-
не. А живот ти пролети очас. Док дланом о длан.
Вришко. Познаеш по ђеци. Ет, ја и баба ко јуче
бијасмо ко ви саденак. Тако ти је то. Кад човек
погледне живот одунуд, с оног краја, он омудра.
Знаш како ти је, што викали наши стари: младос
– лудос. Што на ум, то на друм. Онда мислиш да
мош све. И да знаш све. Чудиш се старијима кад
ти кљуцају у главу: те ово, те оно. Те, послушај
старијег. Није он џабе осјеђо. Прими карање ње-
гово. Јер тако ћеш примити мудрос и постати раз-
уман. А мудрошћу и разумом се кући и утврђуе
кућа. Паметан се учи на туђијем грешкама. И на
искуству старији. А шашав не слуша савета оче-

вог. Ни науке мајчине. Мисли да све зна. Па плаћа својом главом. И леђима. Зато е иказано да се луд руга саветима оца свога. А ко прима укор, бива паметан. Па веле: бој се Бога. И поштуј закон Његов. Да биднеш благословен. И да дуго поживиш. Јербо ће те Он сачувати од рђавијег путова. И од рђавијег људи. И ништа нема боље него чинити добро за живота свога. Јел ћеш само то поњети у вечнос. И припомогни ближњему свому. И не инати се ни с ким. Јер од ината нема горег заната. Не бидни зликовац. Чувај се од зла. И од ружне рјечи. То навлачи проклетство. Чувај се разврата. Оно што се људма чини да е мед на уснама туђе жене, оно им је отров најцрњи. Гори од сичана. То га води у бруку. И срамоту. У беду. У ридање. То му кућу раскопава. Зато, благо ђеду, кад се ижените, нек ви је мила жена младости ваше. Она што ће вам ђецу изродити. Јел ће вас она разумљети напошљетку. Кад се саџа и ископни снага ваша. Тако и ви, ђедове љепотице. Поштујте сутра мужеве свое. Брак је светиња. И не идте међу брезбожнике и пијанице. Међу свађалице и изелице. Међу безумнике и спаваче. Међу курваре... Јербо тако се осиромаше. И до просјачког штапа доспи.

И знајте, благо ђеду, име је важније но богаство. Највеће богаство мош, вако, шаком да покријеш. А то ти је образ. Кад њега једном испоганиш и укаљаш, све си просо. Не опра га више.

Знаш како су наши стари зборили: *Вода све ойере сем црна образа.*

И пази добро шта обећаш. Или заветуеш. Оно и да испуниш. Јел, во се везуе за рогове, а човек за рјеч.

Тако вам то иде, благо мене. Свако време има свое бreme. Има време кад говориш и време кад шутиш. Кад дођу, вако, сједе – онда ти дође време шутње. Време преслишавања. Добро се пресабереш. Да л савете оца и ђеда испуни? Да л науку мајчину прими у срце свое? И почнеш да страуеш. Да л се кадгој огрјеши о њиг? Јер је казано да ће се угасити жижак онога ко псова оца. Или мајку своју. Па се упињеш да надокнадиш пропуштено сетујући млађе. Да се не сагуби рјеч. Поука. Аманет. Еда би од оца остануло сину. Еда би се протегнуло у време. У покољења. Јербо нараштај један одлази, а други долази. Нако, коно трава у откосима...

Ет, тако ви је то бивало у Стевановића џемату. Досле. Од Стевана, до вас – кољена десет. Наш новорођени праунук запођену кољено једанесто з Божјом помоћи. И свако иза се остави свој траг. Кад пођеш траговима њинијем, виђећеш збитија млога. И насмијаћеш се од-срца. И омудраћеш. Знаш како е казано: *Иди мраву, лењивче, ѿосмајрај ѿушеве њејове и научи се мудросѿи. А камо ли од ђедова. Јер је писано: Слушај, сине мој, и ѿрими речи мое, и умножиће ѿи се ѿодине у живоју.*

*Учим ње њуњу мудросњи, водим ње сњазама њра-
вијем. Кад усходиш, неће се сњезањи корањи њвои, и
ако њоњрњиш нећеш се сњоњакнуњи. Држи се њоуке и
не њуњњај, чувај је, јер њи је живоњ. Куда њој њоћеш,
водиће ње; кад засњиш, чуваће ње; кад се њробудиш,
разњовараће ње.*

– То што вам ђедо сад рече је записато у Све-
томе писму – то добро тувте – благо баки. Него
оћете ли ви сад да мало ручките воће на овој тра-
вици. Поњела ви бака ваздан коешта.

– Хоћемо! – повикаше. А најгласнии, а кадар
и најгладнији, бијаше Јово.

Баба прострје чаршов па повади њене ђако-
није. А они, апетитли, све једно мимо друго, нако
прстима сладе ли се сладе. Не зна се да л је љепше
њима ил баби кад иг види како су јешни и нако
орадошћени. Кад су спуњали и бабин мешпајз,
ђедо засука бркове па им вели:

– Ајмо сад онамо, с оне стране потока, на ону
висораван што се шћућурила међу њеровим шу-
марњима, на Черговиште. На гробље ђедова на-
шије. То е шарено село. Чувар блага Божјег. Њива
Божја у коју је посијано најдрагоценије сњме: прах
отања и матера нашијег.

Кад попалише воштанице, ђедо окади гро-
бове па јопет прозбори:

– Ет, благо ђеду, не-можете ни замислити ко-
лико се уздаха отело над овијем гробовима. Ко-
лико суза се излило на травицу по овим хумкама.

Колико молитви је прошаптано међу овим каменим биљезима. Колико љубави је уклесано у ова шарена слова. У гроздове. У голуbove. Колико животописа е исписано по овим каменим књигама. Нође почива ђак са отвореним букваром. Виђте планинку на чијем је спомену крављача и чабрица. Над мајсторовим гробом: рапон. И сврдло. И ђељка. Над кметовим: мастионица и перо са све штамбиљом и кметовским штапом. Бившем подрумџији турили кључ и чутуру. Виноградару чокот и маказе. Шнајдерки шиваћу машину. А војник се не раздваја од пушке и бајонета са којима је стражио на бранику отачаства. Девојачка љепота уписана у камен и у вечнос. За незаборав. Са јелеком и опанцима. Са изатканим шареним појасом и везеним чарапама. Из рањених и ојађених срца по каменом спомењу залелекали стихови бола за прерано преминулим младенцима Раденком, Радомиром, Гвозденом, Чедомиром, Николом, Јеленом, Јованом, Персом, Стаменком, Радосијом, Разуменком, Милостивом... Ишаране розете, цветићи, вињаге... Пењу се из траве уз спомење навише. Ка вр'у. А на вр'у крс. А око крста: *IC XC NI KA*. Победник. Васкрситељ. Спаситељ.

Туј, на вр'у, се зустављо поглед сваког ојађеног родитеља. Туј им је застала суза. Јаук се претваро у шапат. Бол се претапо у наду. Није све пропало. Мајке су шапћале бришући сузе: *Виђећемо се, рано моја. Душо моја. Срећо моја. Радосији моја.*

*Љубави моја. Живоїе мој. Анђеле мој. Виђећемо се
јоїеї. Виђећемо се кад Он, Сїасиїељ наш, їоново
дође међу нас. Са їрубним їласом. У сили и слави. Ти
ћеш ондакусїаїи, невене мој. И ондак ћемо се заїно
ужњеїи у Царсїво Оца нашеї небескої. А ја, док још
дишем, нећу їе заборавиїи, їуїо моја. Миловаћу
їе молиївом својом. Заливаћу їроб ївој сузом. И
каїљом вина црвеноїа. А навише ка души ївојој
одашиљаћу мирис їамљана и їоїли зрачак са
вошїаница које ћу їриносиїи за їокој и радовање
душе ївое. И даваћу милосїињу. Од срца. Еда би се
Он, Свемилогїиви сміловао души ївојој и їодарио
јој рајско насеље у Царсїву Своме, љеїоїо мајкина.*

Ет, тако, благо мене, вође тихуе и векуе Чер-
говиште. Чува семење Божје док не проклија и не
донесе род, у дан Онај. А ми кои одимо још овијем
присоем, долазимо вође. О задушницама. О благ-
данима. О годишњицама, којима биљежимо пре-
сељење душа њиније из ове тескобе у Царство
небеско. Да иг помјанемо. Да се за спасеније њино
помолимо: Помилуј иг, Господе Свемилогїиви, по
великој милости Твојој.

Кад се ја и ваша бака доселимо вође, доћте,
благо нама. Запалте по воштаницу и помолте се
за нас, а ми ћемо вас озго благосиљати. И моли-
ти се да вас, срећице наше: да ви срећа пјева, да
ве срећа среће и да ве срећа испраћа у све дане
живота вашије.

Што плачете, душе ћедове и бабине? Свему

има време. Време кад се рађамо и време кад мре-
мо. Знате како е казано: *Шћо колјевка заљуљала*
шћо мошिका закоїала. Ал доћи ће Васкрс! И ондак
ћемо јопет бити зајно, радости наше!

Ајде, ћевојке ђедове и ви соколови моји,
бриште сузице. Горе главе! Ај да сви зајно овим
нашим ђедовима и бабама, што вође чекају ва-
скрсење мртвиг, запјевамо: *Хрисћос воскресє из*
мерћвих, смерћју смерћ йойрав и сушћим во їробје
Живой дарова!

Од силине њиније гласова, из крошњи об-
лижњих шумаарака, прнуше тице к небу.

И сви, нако озарени, погледнуше навише за
њима.

А баки се, од неке милине, низ лице ско-
трља суза у којој се огледну позлаћено залазеће
сунце.¹³⁰

¹³⁰ Ова прича је, као посебно похваљен рад, објављена
у збирци, *Пушовање је йосћојање „Драганова награ-
да“, Снага приатељства – Amity*, Београд, 2020. стр.
150-159.

Говори да бих те видео¹³¹

*Радио Телевизија Србије, Радио Београд 2 –
Програм документарног звука.*

Др Биљана Ђоровић:

Како је Милоје Стевановић постао Грешни Милоје?

О свом животу и борби са бешчашћем, говори Милоје Стевановић, један од најуспешнијих малих привредника у Србији, власник компаније „КМН“, аутор осамнаест књига, чувар традиције, вере, језика и најбољих одлика српског народа.

Милоје Стевановић:

Рођен сам на оним присојним падинама планине Јелице, у драгачевском селу Горачићи. Сви моји преци били су сељаци. То су били моји први

¹³¹ Транскрипт истоимене емисије др Биљане Ђоровић која је емитована на Другом програму Радио Београда, 3. маја 2019. године Господње.

учитељи од којих сам научио основне лекције које су ми биле руководство у животу.

Све оно друго, што сам научио из књига, од својих учитеља, наставника, професора, академика – била је надоградња на то. Многе ствари сам тамо научио погрешно, али оно што сам запамтио за сва времена, то сам понео из родитељског дома, из тог Стевановића џемата. То је остало дубоко урезано у мојој души, у моме срцу и тога се никад нисам одрекао. Понекад сам осећао грижу савести што сам издо своје претке, што сам отишо, напустио ливаде и поља, воћњаке и винограде, стада и све оно што лепотом чини тај мукотрпни, сељачки, али частан живот. Вероватно да је разлог томе то што сам имао виспреног оца, који је био мој највећи учитељ и мој најдражи противник, у исто време. Он је проценио да је мој брат, Саво – који је данас један добар српски домаћин – сељак човек, бољи од мене, вреднији од мене, раднији од мене, послушнији од мене. И, тако је мој брат остао на селу, а ја сам се отиснуо у Учитељску школу, а касније ме живот носио и водио кроз разноразне школетине, на којима сам се мало искварио (ха ха).

Када сам говорио на једној православној трибини у Отави, тамо у далекој Канади, у једном свом излагању цитирах владику Николаја, који је рекао да је *образован онај човек који има образа*. Упркос тим мојим школетнаима, факултетима

које сам завршио, па неким постдипломским студијама, увек се застидим пред образовањем, односно пред образом мога брата Сава, који је рођен на Савиндан, који има четири разреда основне школе и чија је реч закон. Не кажем: и ја се трудим да одржим реч, али мој брат реч не би погазио да би главу сагубио. Дакле, то је оно што човек носи из родитељске куће. И наравно, то има и своју цену, што ће мој живот касније показати, када сам пролазио кроз различита страдања.

У тој мојој родној кући нисам видео никада никога да је докон...

Не знам да ли се ико више од мог оца наоро и накопо, накосио и напластио, насијо и нажњо, насадио, напабирчио, наструго и нацепо, навлачио и нађено, наранио и натимарио, натоварио и испаручио, нариљо и назаламо, навр'о и наплевио... Јер, он је заиста био чудан човек: земљоделац, воћар и ратар, чобанин и рабација, казанџија и подрумџија, сточар и виноградар. Рекох: он је био мој најбољи учитељ и мој најдражи противник!

И моја мајка је била жена којој је рад био занимање. Она је ноћу била снајдерка, а дању домаћица, планинка, жетелица, баштованка... И она се сита наплевила и насијала, назаливала и напабирчила, наплела и напрала, наеклала и навезла, наткала и набалучила, насирила и наварила... И стално е, веселница, имала трку с временом. И увек је говорила: *Еџ, дјеше, целої живоїа*

– а живої̄ йроуја док си реко шїа-би, док дланом о длан – али целої живоїа̄ йи је било: йожури, йовури, йркни, омркни, йорани, освани, наїшвари, сїшвари, узвари, усири, йолейи, исїлейи, йобриши, саши, заши, окречи, исїеци, заливај, саливај, йоско-чи, смочи.

И што је посебно, за тај сељачки, мукотрпни живот било карактеристично, говорила је: *Крїи и йрїи!!!*

Трудиш се да саставиш крај с крајем.

Моја мајка је од моје баке, своје свекрве, научила да се сабијена мера враћа! Даклем, кад је љети вода у оскудацији, кад потоци утање, онда се меље на тој поточари на уставу: воденица се зустави, док се онај напер и јаз не напуне. Па се онда пушти. И тад је велика навала и велика гужва у воденици. Било је ситуација, док ваша врећа дође на ред, да останете, у кући, без брашна. Онда позајмите, у комшилуку, шерпу брашна. А ја сам гледо, како моја баба саветује моју мајку: *Кад враћаш, ћеро, у шїој шерїи са шїуфнама, у којој си йозајмила брашно, йрије но шїо йревучеш оклаїјом да йоравњаш брашно, јел си шїако равно и йозајмила, йрво: йри йуїа добро озїо луїи шерїом о йоклоїац наћвара, да се брашно сабије. Мора са-бјена мера да се враїи!*

Моја мајка је била изванредна планинка: имала је врхунски сир и кајмак, и ту се и заче-ла идеја од које ћу ја касније направити, мом си-

новцу, у родној кући, млекару *Гај*. Мајка је имала сталне муштерије на пијацу и ја сам од ње научио, нешто што тад нисам разумео, али сам касније у *Јеванђељу* прочитао: *каком мером мериш, ѿаком ће ѿи се мериѿи!* Она је обавезно, кад муштерији измери килограм сира, када се на боланци поравна језичак да је тачно кило, додавала још једну кришчицу. Да претегне, да буде мало појаче.

Од њих сам научио да је баксузно чачкати око међа. Отуда се и породила моја прва борбена књига, у одбрану Православља, која носи назив *Не ѿомичи сѿаре међе*. У ствари, то је Соломонова премудрост: *Не ѿомичи сѿаре међе које су ѿосѿавили оци ѿвоји*. А они су, као људи који су одлазили у цркву и слушали проповеди схватили да је то светиња!

Очеву науку сам примењивао, кад сам почео да купујем нека имања – а тако учим и моју децу: кад геометар утврди међе, ти онда стави шаку вамо у наше, па ту постављај ограду. То су лекције које се уче у кући. Кад у кући човек научи: *не ѿжели нишѿа шѿо је ѿуђе*; кад у кући научи: *ѿошѿуј оца своѿа и маѿер своју...* и онај ко ту науку пренесе на следеће генерације, он је завршио пола овоземаљског посла. Упутити децу у побожност, с једне, и у посао, с друге стране – завршена је наша мисија, овде, на земљи.

Е сад, кад сам био млад учитељ, ентузијаста, преко распуста сам одлазио на омладинске радне

акције. Био сам командант многих омладинских радних бригада: сакупимо стотињак људи и оде-мо, срцем. Ми смо тада сматрали да треба дати допринос изградњи наше отаџбине. Онда сам, као млад човек, био пожртвован на свим тим пољима. Као учитељ имо сам и хорове, и групе певача, и учествовао на разноразним такмичењима с том децом... Тако да сам, ваљда, био запажен, па сам, стицајем околности, изабран за председника омладине у мојој општини. То је била професионална функција и ја сам тај посао срцем радио једно годину дана. Отворио сам седам-осам библиоте-ка широм Драгачева, направио десетак спорт-ских друштава, са по четири клуба у сваком том друштву. А онда сам, кад су биле оне девијације у нашем друштву, 70-их година, покушавао, иако један од најмлађих одборника, у Драгачеву, а и у целој бившој Југославији, да се супротставим неправдама, које су биле очигледне. Али сам увек бивао поклопљен „аргументима“ оних који су се позивали на Устав, који су се позивали на Маркса итд. Као учитељчић, нисам био кадар да се изборим са онима који су те факултете испозавршавали. Иако сам се, у међувремену оженио и добио стан, вратио сам кључеве – нисам се у њега ни уселио, поднео оставку, и отишао на студије. На Факултет политичких наука, да видим детаљније шта то пише у том Уставу и да видим шта је то Маркс рекао. То су биле моје младалачке илузије.

Иначе, кад сам се оженио мојом Надом, и довео је у Стевановића џемат, мој отац ју је волео још као девојчицу, па ми је, једне прилике, рекао: *Немојде д-уїројасїиш оно дјеше, оном њошїеном човеку, нишїаку један, јел ћеш са мном д-имаш њосла* – пошто је он био добар пријатељ с Надим оцем. И кад сам ја њу довео, њему је било мило што мој избор би Нада, али му није било мило што сам ја испао мало „зелењаш“ – како је имао обичај да каже. Јер, ја нисам био одслужио војску, Нада још није завршила средњу школу и тако. Но, он је сазво комшилук на алвалук, закло прасе... Онда је подиго чашу, одржо здравицу, захвалио се комшијама што су дошли да се порадују што је дом наш украсило још једно чељаде, наша снајка, па се онда обрати Нади и рече: *Ћери моја, добро дошла у овај дом! Нек њи Бої да свако добро! Шїа ћу, дјеше, да њи кажем? Боље шїо си се удала за-њеїа неїо да си скочила у Мораву* (ха, ха).

И онда каже: *Здрав си, снајка!*

А она: *Од Боїа њи здравље, шїаїа!*

То је већ било време када су младе почеле свекра да не зову тата, него чика овај, или чика онај, или именом. А њему би мило што га она назва тата, па он онда настави своју беседу: *Боїа ми, дјеше да си скочила у Мораву, можда би некако и исїливала. Али ш њим њи сїаса нема* (ха, ха). *Јел, каже он за мене, пред свима њима, њо њи је ѡаки иксан, кад би се, далеко било, уїоїио неће у-*

рјеку, њеѿа не би шребало шражиши низ-рјеку неѿо уз-рјеку.

Тако је он предвидео оно што ће се мени касније догађати. А догодиће ми се разноразна страданија.

На почетку студија ми се родила ћерка. Тад ће Наставно-научно веће, по директиви Градског комитета, наложити да се казни и искључи један професор са Факултета политичких наука, за-бога, зато што се са Аљи Шукријом посвађао на паркингу око неке баналне ствари. Али је он био Аљи Шукрија! Високи функционер на савезном нивоу, а овај човек је био *професорчић* на Факултету политичких наука. И онда се ја тамо јавим за реч, и проговорим из срца. Оне моје другарице ме вуку за рукав и плачу, знају шта може да ми се деси, јер сам тим професорима које сам критиковао, рекао да ме је срамота; да сам ја овде дошао да нучим нешто од вас, а ја видим један крајни кукавичлук итд... На то ми професор, код кога прекосутра треба да полажем испит, рече: *Колеѿа, водише рачуна шиѿа шричаше, овде има људи који имају више шаришјскоѿ сѿажа, неѿо шиѿо ви имаше ѿодина!* На то ја узвратих: *Професоре, нисам знао да се ми меримо ѿо сѿажу! Мислио сам да се меримо ѿо ариуменѿима!*

Наравно то је имало своју цену. (Уместо за-иста заслужене десетке, уписао ми је деветку у индекс).

И када сам био у војсци, долазила је Нада са нашом ћерком Катарином да ме обиђе, био сам у неприлици. На једном састанку изнех све неправде, све гадости, све лажи, све оно што је *около љадац а унуџра јадац*. Учинио сам то најчасније, најискреније. У намери да се то превазиђе. А онда сам прошао кроз једну стравичну тортуру, где ми се претило војним судом и затвором.

Касније ће се ипак десити да ме, као човека који се трудио да савесно одради све што је радио, унапреде, у тој друштвеној хијерархији. Изабран сам за секретара Општинског комитета у Драгачеву и ушао у нека радна тела Централног комитета. Ту је дошло моје велико разочарање, када сам се примакао онима који су управљали државом и партијом. Схватио сам, дефинитивно, раније сам имао неке сумње, али сам их одгонио од себе, тад, кад сам се срео с њима, лицем у лице – схватих да је то превара!

И онда сам покушао да ту своју заблуду оперем. Размишљао сам како то да изведем. Онда се десило, једно вече, учи мог одласка у Сава центар на једну велику конференцију, где сам био позван, да је на телевизији, у *Дневнику*, новинар питао Станета Доланца, који је тада био министар унутрашњих послова Југославије, да ли се осећа одговорним за стање на Косову и Метохији. Он је, као из топа, изговорио да се не осећа одговорним, јер није информисан!

То лицемерје стварно нисам могао да издржим, и те ноћи сам се с мојом Надом договорио шта ће она да ради с нашом децом. Била нам се и Марија већ родила. Дакле, шта ће она да ради с децом када ја одем на робију, јер је за вербални деликт била запрећена казна од три до пет година затвора. Био сам спреман на ту жртву, верујући да ћу скренути пажњу народу да нас ови људи воде у пропаст. Јер, у тој беседи сам рекао да је Доланц лажов, што је вербални деликт; да ако наставимо овим путем, да ће нам се земља распасти у социјалним ломовима; да ће нам се распасти економски и политички систем; да нам избори личе на трку у којој учествује један коњ и тако даље.

После те конференције, у Сава центру, дигла се велика халабука. Све новине у земљи су писале о томе. Требало је да будем процесуиран, али проценили су да би то било контрапродуктивно. Јер, готово, не постоје новине које о томе нису писале. Тридесет година касније ће покојни проф. др Љуба Протић, са мојим унуцима приредити једну велику документарну књигу *Тајна гегине фиоке*, где се сва та хронологија види са текстовима ондашњих новина; али је то све имало цену: требало је то издржати!

Људи су бежали од мене, као да сам губав, као да сам шугав! Имао сам два непоколебљива ослонца: то су били моја Нада, и то је био мој отац.

Отац ми је рекао: *И ако си им ѿо реко, ја сам знао да су ѿо јајцаре, нисам мојо ѿо да ѿи кажем док си био ѿамо, чеко сам кад ћеш ѿо да сваѿиш.*

А Нада је била та која је, заиста увек, издржала све те моје немире.

Иначе сам професионалну каријеру започео прво као просветни радник, па онда на тим високим функцијама, као председник омладине, па кад сам завршио студије секретар комитета. Био сам правобранилац на територији општине Лучани, па директор једне фирме од пет-шест стотина радника... После свих тих незгода које су ми се догодиле, на политичком плану, тешка срца сам напустио Драгачево, отишавши у Чачак. Тада ме један диван човек (Станимир Николић), о коме сам недавно објавио књигу, један велечовек, када нико није смео са мношћом да се пита – примио у банку у којој је био директор. И ту сам провео неколико година. Он је отишао у пензију, мислим да му је та одлука, да мене прими, „помогла“ да оде у превремену пензију. После њега, за време ембарга, наређено је у банци да сваки руководилац одреди прописани проценат људи који ће добити отказ, због тзв. *економских ѿешкоћа*. Кад сам добио задатак да направим списак, ставио сам себе на тај списак и тако сам напустио банку, без икакве идеје шта ће сутра бити. Просто, нисам хтео да себе доведем у позицију да нечије дете оставим без корице хлеба. Радије сам то хтео да приредим себи.

Пошто једна од лекција, коју смо ми од наших ђедова научили: *У радише мнођо бише, у шћедише још и више* – иако смо имали скромне платице, ми смо увек по неки динар одвајали, *за не дај Боже*. Тако смо, у том тренутку, имали шест хиљада западнонемачких марака, кућне уштеђевине. И са тим смо започели посао на неких 16-16,5 квадрата, моја супруга и ја. И, ево, за ове три деценије неспавања ми смо увек радили по две, две ипо смене. И сада, када имам 70 година, радим од 16 до 18 сати дневно: или у фирми, или на пољопривреди, пошто сам сада „озбиљан пољопривредник“, или пишем.

У потоњих 15 година написао сам 18 књига. Један правац тих мојих писанија су књиге које говоре о нашим коренима, о нашем моралу, о нашем језику, обичајима... А други правац је борба за светосавље. Борба против ових девијација које данас имамо у Србској православној цркви. Када су почеле те девијације, односно када смо их угледали, ми смо у Чачку направили једно удружење и почели смо да молимо, да преклињемо... Ја сам чак и клечао у Епископији жичкој, да нас Епископ прими, али он то није хтео. Били смо против тих новотарија, јер смо сматрали да веру коју смо примили од наших ђедова, од отаца наших – такву: неокрњену, неокаљану, чисту, треба да пренесемо нашим потомцима! Ако је она ваљала осам стотина година, зашто нам је сада кварите!? Нису

имали одговор на то, и онда је једини начин био да нас игноришу.

Владуку Артемија нисам познавао. Знао сам да је он човек који стоји чврсто на светоотачком предању, читао сам неке његове текстове, пратио сам нека његова излагања у Солуну и које где. Када се десило да су њега прогнали, када су његова духовна деца остала без крова над главом, примио сам их на своје имање. И то сам учинио из најисконскијих побуда, исто онако као што сам учинио према оној деци из Далмације, када су као избеглице морали да напусте своју кућу, па сам им подарио, у Драгачеву, своју кућу и имање.

Дакле, из истих тих побуда сам примио и ове људе. А онда сам добио једно писмо, са благословом епископа жичког Хризостома, Бог да му душу прости, којим ми се налаже да откажем гостопримство рашко-призренским монасима. Ту ноћ нисам спавао и написао сам одговор на неких 17-18 страница у којима им братски, хришћански, најискреније, одговарам зашто то не могу да учиним. Не зато што нећу, не зато што сам тврдоглав, него зато што је у *Јеванђељу о сѣрашном суду*, које се чита оне месопусне недеље, уочи васкршњег поста, казано: *да љадна нахранимо, да жедна нађојимо, да невољника љод кров ѣримимо...* Сада је требало да погазим то!

И, онда се десило да сам постао најгори Србин на кугли земаљској. Изречена ми је најтежа

пресуда која се може изрећи под сводом небеским! Екскомуницирали су ме, за сва времена, из Цркве.

И опет је уз мене била моја Нада. Мој отац се већ био упокојио, а моја весела мајка је једва преживела и онај први мој судар с моћницима.

Али, ето, слава Богу, Који ми је учинио милост подаривши ми такву жену, која је залегла за нашу кућу, за нашу породицу, за нашу децу, тако да сам имао одрешене руке за све ове будалаштине које су ми се догађале. А онда, будући да је и она порасла у једној сељачкој, домаћинској кући у којој није било предаха, радили смо даноноћно. Данас имамо предузеће са сто и четрдесетак запослених. Истовремено смо направили један неформалан холдинг. Када кажем неформалан, значи: нема уговора, нема печата... Него постоји оно како су наши оци чинили. Они су говорили: *Кад се нешѣо здоѣовориш, ѣо ѣи је исѣо ко кад ѣуѣријашом ексером закујеш гаску за їреду, ѣа ѣај ѣуѣријаш одоздо ѣодврнеш!* Значи: то је нераскидиво! Реч се држала! На тим принципима ми смо направили холдинг са око пет стотина сеоских домаћинстава, која за КМН производе најбоље што ова земља може да роди: млеко, месо, јаја, поврће, воће...

У нашем предузећу имамо малопродају и производне радионице, као што су прерада меса, пекара, посластичарска радионица, производња

готове хране и друго. Тамо се зна принцип: нема преваре! Нема сурогата. Нема адитива... И то су људи препознали. Ми у овим малим ћошкови-ма, кажем ћошковима јер то су релативно мале радње, имамо редове. Свакодневно услужимо огроман број људи. Карактеристично је то, што људи који једном дођу код нас: остају. Има много и странаца. И они су за нас чули.

То је тако, ми ништа не диригујемо. Моје унукe нико не тера да посте, они су сами то одлучили. Њихови родитељи су гледали у нас, они гледају у своје родитеље. Они држе пост беспрекорно. Као монаси.

У свим нашим радњама и радионицама посао почиње молитвом, паљењем кандила и кађењем. То раде и наши радници у Београду, свако јутро. Можете доћи изјутра тамо у *Миленијуму*, где је моја канцеларија, и овамо где је радња, у пасажу *Пројреса*, осетићете мирис тамјана. Видећете да у нашој радњи, где људи купују храну, и у мојој канцеларији, горе кандила. Како овде, тако у Чачку. Просто, то је такав дух.

Наше ћерке су биле добри ћаци а ишле су на фолклор, у музичку школу, училе стране језике – и поред свега Нада и ја смо их уводили у посао. Ниакада нису имале времена да дангубе. Јер, ми смо од наших родитеља научили да *доконе руке ђаво зајосли*. Пушти дете да буде доконо, ђаво ће га упослити. После се човек чуди што му је дете

залутало у пушење, у дрогирање. Господ је заповедио да *једемо хлеб у зноју лица свој*. Ја сам својој деци признао, када сам Надино и своје бреме почео да претоварам на њихова плећа... А Бог нам је учинио велику милост да су моје ћерке изабрале праве момке: да су ми синови не би били такви. Сјајни људи. И њих четворо, а ево сад им се придружила и моја најстарија унука, која се недавно удала, свадбовали смо, значи, њих петоро носе фирму у Чачку. Могу да кажем, с радошћу, да су, за ових 7-8 година, колико смо Нада и ја у Београду, они унапредили фирму у свим сегментима, јер осећају одговорност. Онда сам им рекао: Ми смо вас „прешли“, па смо вам натоварили овај терет, а ви будите мудри, па тако „пређите“ вашу децу.

Сви наши унуци, са поласком у први разред основне школе, добијају радни лист. И када имају слободног времена и преко распуста, имају ту привилегију: могу да раде у КМН-у. Зна се ко шта ради: она најмања је слагач. Она када сложи бомбонице и чоколадице има да гледате, иако је други разред. А ови већи су догурали до пекаре, до производње, до посластичарнице, момци до комерцијале, до магацинског пословања и тако...

Како се ми, као народ, можемо обдржати?

Можемо се обдржати ако се посветимо три-ма стварима.

Прво, ако вратимо култ рада који су имали наши преци. Бог нам је дао земљу која може да

роди оно што скоро нигде не може, само треба да употребимо главу и помало леђа.

Друга ствар, коју треба да сачувамо, је језик наш. Предивно је Миле Медих у *Завештању Немањином* реко: *Знај да ѿе је неѿријаѿељ ѿоробио и ѿокорио у оној мери у којој ѿи је ѿоѿурио својих и ѿоѿро ѿвојих речи. Народ који ѿуби своје речи, ѿресѿаје биѿи народ*. Видели сте у мојим књигама, трудим се, да сачувам језик мојих предака.

И, трећа ствар, која је темељ нашег опстанка, то је вера наша. Вера отаца наших. Без Бога, нама ништа није могуће. Ако се у *Боѿа уздамо, у високом заклону сѿојимо*. Док смо били свети народ, имали смо свете владаре и свете црквене великодостојнике. Када смо окренули леђа вери нашој, вери ђедова наших, од тада нам се догађа све то што нам се догађа.

Ето, ако те три вредности сачувамо, ми ћемо се обдржати и спасти!

Ода завичају

Завичај је топли грумен угњежђен у дубини
срца.

Завичај милује ђедовом причом.

Завичај мирише бабиним закајмаченим руме-
но-гаравим колачком.

Завичај пјевуши појем славуја, зриком зри-
кавца, дукатањем мисирке.

Завичај светлуца меком месечином, звезда-
ним небом, трептањем свитаца.

Завичај одзвања кукурикањем пјевчева, бле-
ком стада, брујањем меденица, галопом коња.

Завичај шапуће пуцкетањем бадњака, дого-
ревањем свеће, ујањем развигорца, благородним
капима кише.

Завичај рани жуљном очевом руком.

Завичај те буди, у разасвит, мајчиним пољу-
бом.

Завичај те украшава плавим јоргованом и
мајчином душицом, балученим ћилимом и неца-
ном завесом, везеним чарапама и јелеком.

Завичај ти дарује дуњу и мушмулу, караман-
ку и беросавку.

Завичај те грије ватром испод лампека и зр-
ном пшеничним у златном класу.

Завичај те враћа песми орачкој и копачкој, ра-
бацијској и косачкој, жетелачкој и сватовској.

Завичај те позивље на мобу, на прело и по село,
на комишање, у коло око рогоце на којој жмирка
карбитуша, ће јермоникаш растеже дугметару.

Завичај ти остави у аманет Крсну славу.

И прекаду.

И молитву.

Завичај те зове гробовима предака који се
ужељеше светлости воштанице, мириса тамљана
и Оченаша.

Завичај запомаже да распретеш прочевље
ђедова.

Завичај те призивље вери твојој прађедовској.

Озовни се, роде!

Не дај да ти из срца отму завичај!

Без завичаја смо окрњени. Недосањани. Сетни.

Ако ти из срца ишчупају завичај – искорјениће
ти веру отаца твојијег!

Отеће ти душу!

Не дај душу, роде!¹³²

¹³² Преузето из књиге Милоје Стевановић, *Сјомени, ду-
жи од живојџа*, Београд, 2017, стр. 33. под насловом:
Не дај душу, роде.

Др Биљана Ђоровић

Како упокојити будибокснама поредак

*Еш, велим ши, кад би наши сџари моїли
д-усџану чудом би се чудили и крсџом крсџили кад
би виђели како се ѝоносимо оним чеџа би се свак,
ко има иоле ѝамеџи, ѝосџиђо. Кад би виђели како
су им унуџи зинули, ко овнови о Мијољдану, за ко-
екаким будалеџинама, како се не раздвајају од мо-
билниџ џелефонџина, како само буље у оне бучуке,
їледајуџи и слушајуџи коекаке кокшџайлере и њине
будалашџиње, лажи, неморал, брезбожје – забора-
вљајуџи ѝоуке и аманеџе џедова наџије, разумеш
џи мене шџа кажем ја џебе.*

Милоје Сџевановић: „Будибокснама“. ¹

¹ Види: Милоје Стевановић, *Будибокснама*, Београд, Ауџорско издање, 2020, стр. 19.

Милоје Стевановић је човек на кога би свако у Србији а и планетарно требало да се угледа. Његов живот и дело су светионик и путоказ за излаз из дистопијске садашњости света који је задесила *интегрална несрећа*.² У својој најновијој књизи, Стевановић то епохално стање света који је захватила интегрална несрећа, именује у наслову: „Будибокснама“, означавајући да је свет ск-

² Пол Вирилио (Paul Virilio), француски феноменолог који је у домену хуманистичких наука бриљантно феноменолошки декодирао апокалиптичне перспективе света, препознао је нашу савременост као остварење антиутопијских пројекција Џорџа Орвела (*George Orwell*) на свим нивоима 1984, двосмисленост, тортуре, телевизијска пропаганда, непрекидни рат, надзирање, новогovor, генетичка контрола, непријатељ дефинисан од стране државе, промена свести и понашања и контрола историје, док се реално исцрпљује у медијским репрезентацијама које се реализују у знаку пропаганде и ПР активности иманентним технолошки произведеној реалности, што, по Вирилиовим увидима, води 'интегралној несрећи' какву човечанство никада није искусило: „Ове нове технологије покушавају да направе виртуелну реалност много снажнијом од стварне реалности, што је истинска несрећа. Човечанство никада није искусило тако велику несрећу“. Louise Wilson, „Paul Virilio: Cyberwar, God And Television“, CTheory, 1.12.1994, [Интернет] Доступно на: ctheory.net/ctheory_wp/cyberwar-god-and-television-interview-with-paul-virilio/.

лизнуо у стање које је „врло чудно, наојачко: ради све нешто будибокснама...“³

Основ за успостављање „будибокснама поретка“ (какав је до сржи нови светски поредак) почива, како увиди Милоја Стевановића показују, на кварењу језика (који је темељ и основ бића).

Кварење и систематска и системска крађа србског језика одвијала се у равни „савршеног злочина“, са далекосежним последицама: „та рјеч (будибокснама), коно и многе друге, сатарила (се) у поплави туђица којима нам сатиру и урнишу љепоречје нашије очева и мајки. Са тим помодарним новотаријама баталише се предивни обичаји, потрје се љепота језика рода нашега, искаља се образ и погазише закони чувања реда и поретка. У наше дане, на жалос и срамоту, ред замени беспоредок, језик рода нашег з-дана у-дан потире језик туђина, илити душмана нашије, а образ се код многије сроза у безобраз“.⁴ Дакле, како је то увидео Милоје Стевановић, језик је интринсично повезан са обичајима, моралом и правним поретком.

А како се будибокснама поредак реализује у Србији? Фантомским процесима који доводе до промене понашања, ставова, уверења (промена свести) и новим формама контроле историје,

³ Види: Милоје Стевановић, *Будибокснама*, Београд, Ауторско издање, 2020, стр. 19.

⁴ *Истио*, стр. 5-6.

док се реално исцрпљује у медијским репрезентацијама које се реализују у домену црне пропаганде у синхронизацији деловања „научних“ посленика, тајних агената утицаја, директора војних комуникација (НАТО историчари) и спин доктора. Први корак – кварење језика спроводе више од пола века експерти у чију се експертизу не сме сумњати, поготово ако је спроводе припадници народа – једног коме је све дозвољено (будући да су освојили право на законску забрану било какве критичке анализе њиховог деловања), и другог – коме су сва средства дозвољена у уништавању Срба – па и да поубијају више од пола милиона Срба током Другог светског рата. Један од припадника ове повлашћене антисрбске армије, Иван Клајн, „упорно обучава (‘едукује’) српску ‘лаичку публику’ како да најлакше заборави свој сопствени језик и своје ријечи, а прими туђе“, како је то закључио Миле Медих у књизи *Обмане и заблуде бранишела сѝраних ријечи*⁵, кога Милоје цитира у првом одељку књиге *Будибокснама* – „О насловљу“, уз објашњење да је Клајн „по оцу хрватско-јеврејског порекла, па ваљда е зато он и треба д-учи србску омладину језику њиније ђедова, коно што е ваљадар требала немачка историска школа да нас учи историји

⁵ Миле Медих, *Обмане и заблуде бранишела сѝраних ријечи*, Рума, 2004, стр. 42-61.

рода нашега“⁶ Задатак ових експерата је, сматра Милоје, да се убије душа Србинова: „И још Медић цитира Клајна који се руга Србљима, бесрамно говорећи: „Нисам приметио да ико говори о мртвим данима, иако би то био сасвим погодан назив за оне сиве, тужне, неме, хладне празнике који у Србији испуњавају готово целу прву половину јануара.‘ Е сад Срби погледните у свој календар па ћете виђети да су вам по Клајну ти, мртви, сиви, тужни, неми, хладни дани: Св Данило Други Српски; Св. Анастасија; Св. Наум Охридски; Бадњи дан; Рождество Христа Бога; Сабор Богородичин; Св. Стефан; Св. Василије. Ваљда ће вам сад, браћо Срби и сестре Србкиње, бити јасно што Клајнов сународник др Кон не да да Срби иду на Литурђије уочи и на Васкрс, што не могу д-иду у цркве, да се причешћују... о чему је прозборио један драгачевски старац без школе (в. у наставку). Зар је чудо да о језику, вери, историји Срба, прозборе коју и Срби? Није ли вакат дошо да Срби о Србима почну истиновати? И да типове попут др Клајна, др Кона и њима сличне пошљу на оно место из кога су изишли кад су угледнули бели свет, а своју судбину и судбину свое ћеце, уз Божју помоћ, узму у своје руке? Или ће и даље пристајати да иг воде Брозовићи, Брнабићи и њима подоб-

⁶ Види: Милоје Стевановић, *Будибокснама*, Београд, Ауторско издање, 2020, стр. 6-7.

ни који би да утру србски језик, обичаје, морал, образ? Да убију душу Србинову?“⁷

У будибокснама поретку, са речи се одмах прелази на дела. Будибокснама је савршена формула за означавање геноцидног новог светског поретка који у најновијој фази – п(л)андемије – уводи свет у „нову нормалност“ планетарног *high tech* – дигиталног и софтверски усавршеног електронског концентрационог логора за елиминацију више од деведесет посто људи на планети, применом биотехнолошког оружја. Будибокснама поредак може, како видимо, да неометано уведе човечанство у фазу његовог тоталног уништења, због тога што је током протеклих тридесетак година нормализовао ненормално кроз верски, културни, сексуални, демографски и техноинжењеринг, док се трансформација и нестајање људске онтологије одиграла у троуглу: рат, технологија, наука крајности и екстремизма (био и техно-инжењеринг), у условима у којима је виртуелна реалност преузела примат над истинском реалношћу.

Геноцидни Запад и његови скривени и видљиви центри моћи у епифанији зла, у савезу са оцем лажи, одавно су у свет увели принцип свемоћи идола и тријумф представе и модела реп-

⁷ Исио, стр. 7-8.

резентације, при чему је улог био Бог, након чега је отпочео нови циклус у коме је улог природа и сам човек, систематски водећи до нарушавања истине и морала. Сва западна вера приступила је организовању подухвата репрезентације, производњи видљиве и разумљиве стварности и тако је отпочео рад на организацији будибокснама поретка, у коме нас потпуна доминација фабрикације реалности и спектакуларних лажи оставља без времена, исијавајући радијантност тоталитаризма.

Срби су у том процесу виђени као највећа препрека и због тога рат Будибокснама поретка против Срба траје непрекидно, док последња фаза у форми изузетно агресивног, тоталног рата улази у четврту деценију (1990-2020). Милоје Стевановић разлоге за рат против Срба и узроке за спровођење геноцида над нашим народом види у утемељењу Срба у православљу, светосављу, косовском завету као и моралу у чијем је темељу ОБРАЗ. Успех тоталитарног, еугеничког и геноцидног будибокснама поретка, заправо једино и зависи од успешног уклањања моралног (божанског поретка) у чијем је средишту појам „образа“ као централне моралне категорије.

Како је то убедљиво показала Хана Арент у својој студији о тоталитаризму „Извори то-

талитаризма“⁸, тоталитарни систем почива на систематском, организованом покушају да се људска бића учине сувишним, да се искорене појам и реалност бивања људским бићем. Тео-лошким језиком говорећи, „то је дрзак покушај уништавања Божје креације и преображавања људи у изопачене животиње“.⁹ Циљ тоталитаризма је да се збрише човечност људи. Концентрациони логори и логори смрти служили су, сматра Хана Арент, као лабораторије у којима се доказује основно уверење тоталитаризма – да је све могуће. Иако су те лабораторије коришћене за најразличитије експерименте (укључујући медицинске, чији су ужаси до детаља забележени на суђењима лекарима Трећег Рајха), ови експерименти су од мањег значаја. Прави циљ тоталне доминације је претварање сваког примерка људске врсте у скуп непроменљивих, идентичних реакција, који се може произвољно заменити било којим другим. Најважнији задатак –учинити људе сувишним, како показују увиди Хане Арент, основна је карактеристика тоталитарних система, а уништење савести, убијање моралне личности, најважнији корак у успостављању система у

⁸ Хана Арент, *Извори тоталитаризма*, (Београд, Феминистичка издавачка кућа 94, 1998).

⁹ Ричард Бернстин, *Одговорност филозофа*, (Београд: Београдски круг, 2000), стр. 400.

коме је све могуће. Индивидуалност човека, као јединствене одлике људске личности, веома је тешко уништити, зато што суштински зависи од природе и сила које је немогуће контролисати вољом, но, након убијања моралне личности, утире се лак пут нестанку различитости и индивидуалности: „Они који теже тоталној доминацији морају да униште сву спонтаност, коју ће само постојање индивидуалности увек генерисати, и да трагају за њом и у најприватнијој сфери, ма како неполитична и безазлена она изгледала.“¹⁰

Програм новог глобалног поретка свео је човека на скуп реакција, условних и научених рефлекса, човека који се лако може заменити другим човеком или технологијом, која се представља као супериорнија интелигенција, што је предуслов је за реализацију неограничене моћи, која је у природи тоталитарних режима.

И данас смо ту где јесмо. Нови глобални поредак (будибокснама поредак) више нам не нуди ништа осим болести и смрти, устоличавајући целовити систем супер-смисла који се заснива на импостирању промене (пандемија), при чему након прве прихваћене премисе, све тече логично и конзистентно, иако је реч о установљењу против-људске логике, уништењу људ-

¹⁰ Хана Арент, *Извори тоталитаризма*, оп. цит., стр. 463.

ског рода и устројству света на основу планова о глобалној власти, устоличењу апсолутне моћи и контроли живота на земљи. Као у Орвеловом (George Orwell) роману 1984. – институционализацијом новоговора и манипулацијом најдубљим страховима, супер-смисао (у нашем најновијем случају – пандемијски дискурс) обезбеђује успостављање нове структуре која покрива читав свет, поништавајући право људи на живот у свету који је под чврстом технолошком контролом, технолошком инспекцијом, тиранијом апсолутне превенције и медицинско-техничке безбедности, урођен у медијски матрикс. То је наш свет у коме је човечанство организовано по моделу карантина, у свету људи под маскама, човечанства претвореног у стадо које се по вољи може шприцати, чиповати и продавати у целини и у деловима, након што је остало без језика, вере и образа у свету обезбоженом и без образном.

*Милоје Стевановић йроїив
будибокснама йорейка*

Милоје Стевановић је због свог говора, који је као секретар Општинског комитета СКЈ-Лучани одржао на Конференцији Савеза социјалистичке омладине Србије, у Сава центру 1983. године,

партијски кажњен под оптужбом да је починио *нејријашељско дело узнемиравања јавности*. Изопштен је из Српске православне цркве по изреци пресуде Великог црквеног суда СПЦ из априла 2011, у којој се наводи да је разлог изопштења тај што је Милоје Стевановић на своје имање у Лозници код Чачка примио игумана и монахе манастира Црна Река, који су тада напустили Епархију рашко – призренску, из солидарности са својим епископом Артемијем¹¹. Одбио је да његово име

¹¹ Милоје Стевановић је своје село у Лозници на Јелици поклонио монаштву оданом рашчињеном владики Артемију Радосављевићу и ту је сада манастир Св. Николе (женски), а недалеко одатле саградио је лане и испосницу Светог Пимена Великог. Клирици и верници који следе бившег епископа рашко – призренског, у Србији су за четири године подигли 25 цркава и катакомби. „Грешни Милоје избачен и из СК и из СПЦ“, [Интернет] Доступно на: <https://facebookreporter.org/2014>. Узгред буди речено, данас Епархија рашко–призренска у егзилу, којом начелствује прогнани владика Артемије, има 45 катакомбних светиња у земљи и расејању у којома се „проведа она иста Богооткривена наука коју је Господ Христос предао својим Светим ученицима и апостолима, а која је до нас дошла преко Светих Отаца, Мученика и Исповедника неокрњена, неупрљана и неизмењена“ (в. *Свешти кнез Лазар*, бр. 37/38 (103/104), Београд, 2020. ISSN 0354–3927. стр. 79).

буде уписано на *Речнику Драгачева*¹² који је објавила Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ у Дијалектолошком зборнику, па је исту књигу са 207 појмова разлике објавио у издању Библиотеке општине Лучани, „будући да не шћадијаг и не могадијаг да померам старе међе које поставише оци моји“¹³

¹² У Речнику Драгачева је на 735 страница обрађено преко 14.000 појмова. Граматичку обраду и акцентовање овог речника, на основу звучних записа у којима је Милоје Стевановић ишчитао речи и навео примере које је написао, као и из разговора које је снимио са великим бројем старца и старица широм Драгачева, од Крстаца до Горњег Дубца, урадили су др Драгољуб Петровић, професор Филозофског факултета у Новом Саду у пензији, и др Јелена Капустина, научни сарадник Института за српски језик САНУ. Речник је илустровао сликар Божо Плазинић из Чачка.

¹³ “Требало је да га потпишемо заједно, али начин на који моји преци и ја говорисмо (а како говорисмо тако ја записах) није подударан са зацртаним дијалектолошким мапама и обичајем да ‘САНУ своја издања већ 115 година објављује под својим условима које ми не можемо да мењамо’ – како ме обавестише несуђени коаутори. А будући да је не шћадијаг и не могадијаг да померам старе међе које поставише оци моји – то несуђени ми коаутори овај речник објавише без мене у Српском дијалектолошком зборнику, на чему им честитам и искрено захваљујем”. „Истовремено објављена два речника Драгачева“,

Милоје Стевановић није пристао на обмане, лажи и симулакруме, на магле испарења које излазе из вештичијег казана у Шекспировом *Мајбейу*, ма колика и каква била фаустовска понуда. Није подлегао цивилизацијским идеолошким, материјалистичким и технолошким култовима који су постали доминантни под влашћу самог ђавола, који је одлучио да се покаже свету. Упркос свом неспорном и великом успеху на привредном пољу, никада није подлегао заводљивости зла које је до скора нудило заборав у својим потрошачким, туристичким и технолошким рајевима у којима није било места за Бога, већ је тај успех ставио у службу божанског закона, у славу свога завичаја, Србије и Срба. Пукотине егзистенције, руптуре у природним, верским и социјалним световима, које су проистекле из зла и које су постојале све веће током протеклих пола века, нашле су у Стевановићу, будући да је исконски утемељен у предачком искуству и моралу, свог неупоредивог хроничара, критичара, тумача и противника. И, природно је што се тај ђавоимани будибокснама свет и поредак понаша(о) према њему дубоко неправедно. Природно је и то што

Политика, 1. јун 2020, стр 13; [Интернет] Доступно на <http://www.politika.rs/scc/clanak/455236/Istovremeno-objavljena-dva-recnika-Dragaceva>

су неки из Стевановића џемата¹⁴ подлегли дуго-
рочном и далекосежном инжењерингу Срба¹⁵ и
његовој иконографији успеха којој по правилу
подлежу они којима је други утро пут, скороје-
вићима и незахвалницима. Једном од њих, свом
синовцу, Милоје Стевановић ће написати упо-
зорење: „Богатство које човек н-умије да носи је
проклетство. О томе су камаре књига исписате. За
почетак прочитај Јеванђељску причу о Богаташу
и убогом Лазару. И не дао ти Бог да будеш тако
богаташ“, дајући му и јасне смернице шта тре-

¹⁴ Видети причу: „Не плачте за мном, сама то учиник
за живота“ у овој књизи на страни 158-198.

¹⁵ Далекосежно мрачне социјалистичке тоталитарне
пропагандне формуле, којима је требало измамити
сељаке из села прогласиле су сељаке за категорију
коју је требало и у обичном говору увек пежора-
тивно конотирати, тако да означава нешто ниско,
достојно презира. Реч «сељак» коришћена је током
титоистике диктатуре за оног кога је требало оцр-
нити; Косово, из кога је плански требало исељавати
Србе је, у исто време, према сличном обрасцу
представљано као неразвијена покрајина а Срби који
су живели на Косову и Метохији, третирали су по
истом кључу – увек са извесним презрењем. Исти
образац примењен је после 5. октобра 2000. године
на целу Србију, тако што се стих «Ово је Србија» из
песме «Знаш ли одакле си сине» користио у форми
црне пропаганде, са циљем да што већи број младих
људи напусти Србију и препусти србску земљу де-
мографском инжењерингу.

ба да ради како би „наставио благочашће наше лозе и овенчо је славом, на понос и дику роду нашему“.¹⁶ Та слава и оно што је на понос лозе Стевановића је поштовање и извршавање закона Божијег. А име је, како каже Милоје, важније него богатство. Највеће богатство је – образ. Када се једном укаља и испогани, све пропада.

И ова књига Милоја Стевановића представља путоказ, светионик и опомену. Она нам показује ко смо као народ били и како смо се изопачили. И она нам предочава путеве излаза:

„Можемо се обдржати ако се посветимо три-ма стварима.

Прво, ако вратимо култ рада који су имали наши преци. Бог нам је дао земљу која може да роди оно што скоро нигде не може, само треба да употребимо главу и помало леђа.

Друга ствар, коју треба да сачувамо, је језик наш. Предивно је Миле Медих у *Завештању Немањином* реко: *Знај да ње је нејријаџељ њоробио и њокорио у оној мери у којој њи је њоџурио својих и њоџро њвојих речи. Народ који љуби своје речи, њресџаје биџи народ.* Видели сте у мојим књигама, трудим се, да сачувам језик мојих предака.

¹⁶ Види: Милоје Стевановић, *Будибокснама*, Београд, Ауџорско издање, 2020, оп.цит, стр. 174-175.

И, трећа ствар, која је темељ нашег опстанка, то је вера наша. Вера отаца наших. Без Бога, нама ништа није могуће. Ако се у Бога уздамо, у високом заклону стојимо. Док смо били свети народ, имали смо свете владаре и свете црквене великодостојнике. Када смо окренули леђа вери нашој, вери ђедова наших, од тада нам се догађа све то што нам се догађа.

Ето, ако те три вредности сачувамо, ми ћемо се обдржати и спасти!“¹⁷

Милоје Стевановић нам целокупним својим делом и животом сведочи да је то могуће¹⁸, јер зависи од самог појединца и његове унутрашње живе вере која омогућава да се човек оријентише

¹⁷ *Исјо*, стр. 241-242.

¹⁸ О могућностима излаза сведочи и пример архимандрита Јована, коме је посвећен део књиге *Бугибок-снама*. Аримандрит Јован је из њему непознатих разлога, рашчињен и прогнан. Мирјанско име му је Велисав Сјеничић, рођен 1908. године; примио је манашки постриг у Жичи 1935. Монашки живот провео је у манастирима Светог Стефана у Лепенцу, Светих Јоакима и Ане у Стрмцу, Светих Врачева у Жареву. Савременик је Светог владике Николаја и три пута ходочавствовао у Свету Земљу. Од 1963, након прогнања, живео је у подвигу у јеличкој пећини.

у ситуацији када у институционалном смислу губимо државу и цркву, када нас читав систем наводи да одустанемо од достојанства, части и морала.

Слободна воља је прва и последња линија одбране против будибокснама поретка који нас је окружио са свих страна.

ПОВЕСМО О РАБУ БОЖЈЕМ, ГРЕШНОМ ПРАВЕДНИ-
КУ, МИЛОЈУ (СТЕВАНОВИЋУ), ИЗ ГОРАЧИЋА КОЈИ
САЧИНИ ДРАГОЦЕНИ РЕЧНИК ДРАГАЧЕВА
ДА СЈА У ВЕКОВЕ

Грешни праведник, Милоје (Стевановић) родио се поткрај прве половине 20. stoleћа, лицем на Младенце у драгачевском селу Горачићи.

Пупак му осекла Славка Бранкова. Косом од девет шака. Не зна се колко е био тежак, пошто се кантар негде затурио, ал се зна да му се отац обрадова питајући се дал од те макање може да испане чоек? Веселница, Славка Бранкова, виђе друкчије и каза једном за свагда да ће то арамбаша да бидне.

У младим годинама учитељевао је у родноме селу.

После студија, на којима бољег не бје, на Београдском универзитету, не докрајчивши мандат, би секретар Општинског комитета СКЈ-е Лучани, када пострада због беседе у Сава центру, 1983, починивши *нейријашељско дело узнемиравања јавношти*, јер је „скренуо с пута Партије да набере јабука” (афоризам др Павла Ковачевића). Тада је, доброхотно, осудио неморална понашања носилаца државних и политичких функција, упозоравајући да такво понашање гура у социјалне ломове, у распад економског и политичког система.

Истог трена, ничим изазван, грешни Милоје (Стевановић) поста морално-политички неподобан. Партија га је изгурала из својих високих редова, а оне који га подржаше покрстише у *милојевце*.

Јасно је да је Стевановић говорио с најбољим намерама, као да партијци *нису знали да су забасали*.

Кад је стасо, не бијаше ајдука, па ни арамбаша, не одметну се у гору зелену, ал не приста да корача барабар са онима што им *дела смрге нечовјешѣвом* (Његош) – који су већина – нити да буде на њином пасишту и појишту.

Носталгију и љубав за Стевановића џема-том утко је, гладујући, у један зидњак. У средњим годинама, не одмарајући се и одричући се материјалних добара, млекар *Гај* старао се да уздари завичају.

Од два пута изабрао је, мним, гори, за који вазда говори: *кад би исѣошекар биро, оѣеѣ би оним којим се ређе и ѣеже иде*. Због тог пута, не једаред, бје најгори. Ал опет би, довед човек. И истраја.

Грешни Милоје (Стевановић) пружио је што се затекло и подели гостопримство и даровав оним што имаде: хлебом, сољу и чешњаком прогнане рашко-призренске иноке и њиховога преосвећеног епископа, на кога изли се Дух Свети. Због тога и зато што се молио Богу са епископом Артемијем и његовом духовном децом, изопштен бје из Цркве својих ђедова и својих унука. Тада још не знаде грешни Милоје (Стевановић) да се епи-

скопи, гордості пуни, инате и да су на безакоња свикли.

Један од посрнутих епископа, да би указао на своје *йравоверје*, мимо Христовог учења, наруга се нарекав: *Паѝријарх Милоје*. И не би му доста, те дометну још којекаквих неподопштина које је, ако је по правди и првини, прво себе требало да окити.

Венчао се, по православном обреду, једном занавек, јер нађе срећу и звезду своју, Наду (Веру, Љубав) Обрадову која му је о кући и ђеци скрбила. И са њом изроди двије ћери: Катарину и Марију. А Катарина са Жељком Љубичићевим роди Јану, Јанка и Јована, а Марија с Миломиром Вулићевићевим роди Марту, Миону и Магдалену, а унука му Јана са Урошом Мијаиловићевим роди праунука.

За свагда биће златним буквама записато да грешни раб Божји Милоје (Стевановић) син Светоликов, син Радосављев, син Милоја Првог, син Вићентијев, син Милорадов, син Петров, син Стеванов није дангубио – исписао је више књига но што је Господових заповести о исправном животу у православљу: *Казивања* (2005), *Чаша Обрадова* (2007), *Не ѝомичи сѝаре међе* (2008), *Ко ѝрогаје веру за вече-ру* (коаутор са „Уредништвом сајта Борба за веру“, 2009), *Родословље Сѝеваново* (коаутор са Момчилом Стевановићем, 2011), *Сине мој, не ѝрисѝај* (2011), *Тајна безакоња* (2012), *Не дај душу, роде* (2013), *Са-ѝрешења у Србској ѝправославној цркви* (2014), *Чува-ри вере ѝредачке* (2014), *Тајна дегине фиоке* (2015),

Изјубљено јајње (2016), Аршин (2017), Велечовек Цане (2017), Сјомени, дужи од живојџа (2017), Ево руке (2019), Речник Драјачева (2020).

Обновио је гробља предака како ваља и како приличи. Да се не загубе и затуре, већ да сведоче по правди и чувењу.

Упослио поприлично људи и по вери и по чојству достојних.

Подигао, захваљујући Божјој промисли, задужбину посвећену Светоме Николи Мирликијском, чудотворцу, који је и за живота таквим сматран, крсној слави својих предака, заштитнику путника, морепловаца, воденичара, рибара и сплавара, свеколиких вода и што је у њој и над њом.

Српски краљ Стефан Дечански слао је у Бари богате прилоге и сав дом Божји сребром украсио, у знак захвалности што му је светитељ повратио очињи вид.

Књаз Милош Обреновић славио је Светог Николу по свим народним обичајима, и кад је дизао славу, пуцали су топови и звонила велика црквена звона.

На вр горе Јелице подигао је раб Божји, Грешни Милоје, испосницу Светога Пимена Великог, ранохришћанског премудрог инока и испосника.

Својеврсно је чудо над чудима што Грешни Милоје покупова негдашње винограде, који су, по повељама Краља Милутина (1303) и Цара Душана (1355), даривани манастиру Хиландару. Манастир

Хиландар тај метох, у недаћама, продаде драгачевским сељацима, да би их након векова покуповао овај грешни праведник и на том земљишту подигао задужбину коју је повељом, преко свог духовног оца, преосвећеног владике Артемија, подарио сербском светосавском роду, да би се након седам дугих година сазнало за поменуте повеље сербских владара, старе седам векова.

Истом роду, грешни праведник дарова драгоцен, непроцењив *Речник Драїачева*. Ако је и од једног грешника – право је и велико је пред Господом и правдољубивим људима истинском вером обдареним.

Овај његов *Речник* објави и Србска академија наука и уметности са Институтом за србски језик САНУ (ISSN 0353–8257) али он ту верзију којој пречучени додадоше по једно слово више (уместо: *је – ије*) у 207 (од 14.500) речи не хте потписати, будући светим учитељима поучен да је *над умљем разум, над разумом мудросї, над мудрошћу їремудросї, а над їремудрошћу – свейа їросїоїа*. Зато одби да се закити (туђим) перјем које му нудише доктори наука и академици, не хотећи да сведочи лажно. Поштујући њихове академске титуле и знања, он је, ипак, своју љубав неодступно поклонио истиновању у простоти, јер од ђеда научи да *їућу слуша а своју свија, а од бабе да је боље нешїо не знаїи, неїо наоїако знаїи* и да је *боље у колиби їеваїи неїо у краљевској їалаїи їлакаїи*.

Да ли је Бог овог праведног грешника казнио или, пак, наградио – питање је сад. Непорециво јест: он више од половине овоземних дана, које прејезди загазивши у осмо десетљеће, сацга у бунтовању и немирењу с безакоњем оних који, устоличени у бастione Централног комитета компартије, Београдске патријаршије и Србске академије наука и уметности, умислише да су *бојови*. Мало је устаника који су попут њега војевали на сва три поменута фронта, задобивши, при том, небројене ране. Од погрда и покуда упућених му од оговарача подметачини вичних, на челу са троицом барјактара (један бијаше власт имајући дрматор из великојугословенске врхушке са хором аминаша, други бијаше хулни, у врат ушинути поганоусти архијереј са сабраћом својом која примише папино прстење и напрсне крстове, и трећи, високоумљем огрнут учењак из академских кругова) – од њихових, дакле, ругоба упућених Грешном Праведнику, могао би се направити робусан речник. Али, наслућујем да ће тај хор клеветника утихнути, а њихове отровне стреле се у њину савест зарити. Учини ми се, као у сну, да чујем једног од оне седморице гуслара, у вечност пресељених, које праведни грешник поименице овековечи у *Речнику Драјачева* (стр. 156) како му поје: *Ој јуначе, боле ли ње ране?* И као да назирем како му рањени праведник отпевава: *Да не боле, не би с' ране звале!*

Многима је дотурио, од својих уста откинув, комад хлеба насушна. Неки од њих су му *уздарили* каменовањем. Од тих удараца бегао је, Евангелијем поучен, у самоћу своју шапућући: *Ойросѣи им Боже, не знаду шѣа чине*. Сећање на неке од њих удену међу корице овог сведочанства, за успомену им и дуго сећање, ради наука онима што ће доћи.

Благодаран је грешни раб Милоје Богу, чијом Милошћу је претеко и моли Му се, да му даде снаге до краја да истрпи стукач и корбач.

Да ли ће му молитва бити услышена? Творац зна.

На камени биљег који сподиже себи и човечици Нади, тамо где су наумили чекати живот будућег века, уклеса аманет својим потомцима кроз слово Евангелија: *Ово вам зајоведам, да љубиѣте једни груѣ* (Јн. 15,12).

Dixi et salvavi animam meam / Рекох и спасих душу своју / (Језек. 3, 19).

Повесмо благодарности и мука
Грешног Милоја описа
скромни дијак и списатељ сербски
грешни Милосав (Славко) Пешић

Лицем на Малу Госпојину,
љета Господњег 7528.

САДРЖАЈ

О НАСЛОВЉУ	5
БУДИБОКСНАМА	11
КОРОНОВЕРЦИ У СЛИЦИ И РЕЧИ	25
ПРВИ ДЕО – <i>Бојоџиражци</i>	
Кад наћера орла зла година	37
Од оца је остануло сину	53
Прогнани монах Јован	67
ДРУГИ ДЕО – <i>Нишџаци</i>	
Свако време има свое бreme	143
Ко ж ђецом спава упишан устае	145
Оде, ни збогом не каза	151
Не плачте за њом, сама то учини за живота ..	158
ТРЕЋИ ДЕО	
Прво путовање у бјели свјет	201
Завичају предака у походе	212
Говори да бих те видео	226
Ода завичају	243
Др Биљана Ђоровић: Како упокојити	
Будибокснама поредак	245
Милосав (Славко) Пешић: Повесмо о рабу	
Божјем, грешном праведнику, Милоју	262

Милоје Стевановић
БУДИБОКСНАМА

Рецензент
Др Биљана Ђоровић

Ликовно-графичка опрема
Зоран Јуреш

Коректор
Љубица Наранчић

Ауторско издање

Штампа
„Светлост” Чачак

Тираж
500

ISBN 978-86-907753-7-8

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-31

821.163.41.09-31 Стевановић М.

СТЕВАНОВИЋ, Милоје, 1949-

Будибокснама / Милоје Стевановић. - Београд : М. Стевановић, 2020 (Чачак : Светлост). - 269 стр. ; 17 см

Тираж 500. - Стр. 245-261: Како упокојити будибокснама поредак / Биљана Ђоровић. - Стр. 262-269: Повесмо о рабу божјем, грешном праведнику, Милоју (Стевановићу), из Горачића који сачини драгоцени Речник Драгачева да сја у векове / Милосав (Славко) Пешић.

ISBN 978-86-907753-7-8

а) Стевановић, Милоје (1949-) -- "Будибокснама"

COBISS.SR-ID 27546633